

Visarea împlinită prin lupta gloriosului nostru partid,
măreața și durabila ctitorie a Epocii Ceaușescu:

ROMÂNIA – MÎNDRĂ PATRIE A MUNCII

„...statul nostru
socialist asigură pentru
toți cetățenii condiții
de muncă – și va face
totul, și în viitor, ca
întregul nostru popor
să poată avea condiții
de muncă în pace și
liniște, pentru a-și
asigura progresul, bună-
starea și fericirea!”

Armături pentru viitor

de CORNELIA DANEȚ

Tinerii, lumea noastră de mâine

un reportaj-eseu de Ziua Tineretului

de ILIE PURCARU (paginile 12-13)

1 MAI

În Mai, în luna de mijloc a primăverii, lumina se arată limpezită și caldă în vecinătatea florilor ca la atingerea obrazului unui copil, astfel ne place să credem acum când ne aflăm în pragul acestei luni în care știm că se statornicește mai mult decât oricând bucuria renașterii tuturor speranțelor lumii. Și se reînnoiește aceste speranțe înainte de toate prin înțelesul pe care oamenii muncii din lumea întreagă i-l consacră începutului de Mai, de celebrare a Zilei Muncii. Ca într-o sărbătoare și o laudă a naturii, deopotrivă, și a oamenilor.

Ziua Muncii, a solidarității tuturor celor pentru care munca și libertatea și pacea sînt bunurile cele mai de preț ale vieții, ne regăsește în acest an aplecați asupra uneltelor noastre, dăruiți vocației noastre de constructori și telului nobil de edificare a unei civilizații noi pe pămîntul României. În țara înnoită și înprimăvărată, munca își asociază simbolice tinerețea iar Ziua Muncii și Ziua Tineretului își răsună frățeste luminile sărbătorești pe cerul curat, primăvărat, așa precum datoriei fiecăruia dintre noi îi corespunde fapta prin care această datorie se împlinește. Nenumărate fiind dovezile acestor fapte prin care țara își apropie mai curînd viitorul și prin care cu toții ne definim dorința de progres.

La noi, sărbătoarea internațională a muncii a fost celebrată încă dintru începuturi, la scurt timp după proclamarea ei, tînditorii de-aici, de la Dunăre și Carpați, oferindu-i prin veac o nedrămuțită ofrandă de jertfe, de cutezanță și de nădejdi, de ardore a luptei și de dăruire lucidă în slujba unora dintre cele mai nobile idei și idealuri din cîte a cunoscut istoria omenirii. Tot într-un Mai, la 8 Mai 1921, s-a născut Partidul Comunist Român, cea mai puternică forță politică a muncitorimii, cea mai intransigentă, mai ofensivă, mai capabilă să-și asume nobila misiune de făurire a istoriei în conformitate cu principiile de dreptate socială și pentru făurirea unui statut nou al demnității camenilor. De aceea luna lui Florar înseamnă un fierbinte memento, prilej de reafirmare în memoria noastră comună a adevărului că libertatea și marile înfloriri ale vieții noastre, demnitatea, progresul, independența și suveranitatea României de astăzi își au temelurile în lupta muncitorimii noastre conduse de croiul ei partid comunist.

Cu deosebire în anii de după Congresul al IX-lea al partidului, în istoria țării s-a deschis o eră de un dinamism fără precedent, declanșatoare de energii fără seamăn, fructificate într-o operă cu rezultate fundamentale pentru prezentul și viitorul acestei țări. Și cu îndreptățire am numit acest răstimp din istoria țării Epoca Nicolae Ceaușescu, eră în care faptele și aspirațiile acestei țări s-au identificat cu semnificația unui adevărat și continuu anotimp-primăvară. Altfel spus, în acest răstimp am deschis un arc prin care am unificat primăverile și continuăm a lucra sub bolta lui ridicînd o construcție ce dă

(Continuare în pagina 7)

DUMITRU ELIADE ■

IMN

Intii Mai de pace, stea independentă,
te salut din slava munților Carpați! –
solidaritate, scut al gîntei noastre,
piine ruptă-n două la ospăț de frați.

Intii Mai de pace, sol de primăvară,
cer ce torni în suflet zboruri de lăstuni,
sună-n patru vînturi să ridici o lume,
piept la malul pîcii iar să ne aduni!

Pe Pămînt, durerea, foamea încă mușcă –
își afundă colțul într-un prunc sărac!
Hai, să dăm pe gîrlă cea din urmă pușcă,
vino, eu, românul, frate mi te fac!

Vrajbă mai există, vai, pe continente!
Și ne cernem viața, pleavă, prin atom...
Și purtăm în raniți munții de muniții,
șapte tunuri grele pentr-un singur om!

Nu mai vrem războaie, nici popoare-n doliu
nu mai latre-n sînge gurile de tun!
Nu mai ghiftuiască lagărele morții,
cu grămezi de oase, norii groși de fum!

Solidaritate, miez de timp ferice,
leagă-ne în hora unui lung asalt!
Trec pe magistrale, fluvii, luptătorii;
inima planetei bate-n ritm înalt!...

N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

„1 Mai, ziua de înfrățire sub semnul

În iulie 1889, la Paris, delegați din 19 țări participă la Congresul socialist internațional. Emil Racoviță (care, alături de D. Voinov, S. Săulescu, I. Procopiu și D. Mani, a reprezentat România) consemnează: „Am asistat la constituirea celei de-a doua Internaționale. L-am văzut pe Engels. Pe actul acela al lui Lafargue (ginerelul lui Marx) prin care ziua de 1 Mai a fost proclamată ziua internațională a muncitorilor — după sugestia lui Engels —, pe acest act figurează și semnătura mea”.

Ziua solidarității internaționale a celor ce muncesc a fost stabilită la 1 Mai în amintirea evenimentelor care au avut loc, la 1 mai, 1886, la Chicago, unde peste 350 000 de muncitori americani au declarat grevă, solicitând ziua de lucru de opt ore. În urma intervenției violente a poliției, au fost răniți și chiar ucisi mulți dintre greviștii.

Asadar, o zi a luptei împotriva exploatații.

O zi-simbol a unității muncitorilor de pretutindeni.

O zi care, la aproape un secol de la proclamarea ei, are o istorie a sa, o istorie extrem de bogată în fapte și semnificații.

„INTIA MIȘCARE A MUNCITORILOR DIN TOATE ȚĂRILE”

Cele dintii manifestatii prilejuite de sărbătorirea lui 1 Mai au avut loc, în România, începând chiar din 1890, în rezoluția adoptată cu prilejul Congresului Socialist Internațional din anul precedent, se specifica: „Muncitorii diferitelor națiuni vor organiza această manifestatie (dedicată zilei de 1 Mai — n.n.) după felul cum li se va părea mai potrivit cu împrejurările din țările lor. „La noi, primul Intii Mai muncitoresc a fost pregătit de un apel al Clubului muncitorilor din București. Tonul său este elegant, dar categoric: „Tot muncitorul să lase lucrul, în această zi, și să sărbătorească frătește intia mișcare uriasă a muncitorilor din toate țările. 1 Mai însemnează măsurarea pe cale pasnică și legitimă a două puteri: poporul și bogății, munca și capitalul”.

Pe străzile Capitalei, la acest 1 Mai 1890, s-a cîntat „Deșteaptă-te, române!” Inceputul fusese făcut, asadar, și nu doar la București, ci și la Ploiești, Reșița, Cluj, Timișoara, Galați, Baia Mare, Brașov...

Gazeta „Munea” nota cu îndreptățire: „o altă clasă de oameni cere dreptul la o viață politică și socială”.

„O PROTESTARE PAȘNICĂ”

Trei ani mai târziu. Primăvara lui 1893. Are loc Congresul de constituire a Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România. Din manifestul lansat de P.S.D.M.R. se desprind noile semnificații ale sărbătoririi zilei de 1 Mai: „In această zi, muncitorii afirmă cu glas tare

și cu toții la un loc, că își dau seama că revendicările muncitorimii sînt opuse deopotrivă clasei capitaliste din toate țările”.

În 1894, alt manifest, lansat de Consiliul general al P.S.D.M.R., în 20 000 de exemplare, cere militanților socialisti „să meargă fiecare din casă în casă, din muncitor în muncitor și să limpezească fiecare însemnătatea sărbătoririi zilei de 1 Mai, arătînd tuturor că această manifestatiune e o protestare pasnică, dar în același timp cea mai vie protestare a clasei asuprite împotriva asupritorilor de toate neamurile”. 1 Mai 1894 se desfășoară sub semnul solidarității cu memorandistii ardeleni. Mișcarea muncitorească traversează un proces rapid de maturizare, fapt sesizat de către autoritățile care interzic, în 1895, manifestatia de stradă din București și din alte orașe. Dar asta nu împiedică pe muncitori să se întrunească, să-și sărbătorească ziua de 1 Mai. Așa cum s-a întimplat, de pildă, la Galați, de unde ni s-a păstrat chiar „Sumarul întrunirii Clubului Muncitorilor, cu ocazia manifestării zilei de 1 Mai 1895”.

„La intrarea în grădina, erau arborate drapelele societății, cu inscripțiunea Clubul Muncitorilor Galați, iar pe al 2-lea Votul universal și 8 ore de lucru! In sala de dans; pe un drapel mare, se putea citi **Proletari, uniți-vă!**, iar pe altele mai mici **Toți pentru unul și unul pentru toți!** (...).

După citeva imnuri cîntate din gură de o parte din societari, sub conducerea d-lui Darie, s-au început discursurile.

D-] Tăranu (...) după ce mai intii le-a vorbit despre însemnătatea serbării zilei de 1 Mai, atinge citeva chestiuni ca Votul universal, suprimarea (reducerea — n.n.) orelor de lucru și consolidarea partidului în număr cit se poate mai mare. (...) Încheie discursul său prin **Trăiască socialismul, trăiască democrația internațională!**

D-] Atanasiu (...) începe prin a critica măsura luată de administrație contra oricărei legi și a Constituției chiar, prin a împiedica manifestatia în corpore pe stradă a muncitorilor; arată că ei au fost împiedicați de poliști, chiar la sediul clubului, unde se afla un post politienesc, care intimida pe muncitori, spunindu-le a se duce acasă, că nu mai este întrunire. (...) Votul universal, zice d-sa, stii pentru ce guvernul nu voeste votarea acestei legi, fiindcă se teme a nu pune deopotrivă clasa muncitoare cu cea burgheză, natural fiindcă fiecare fără deosebire de clasă avînd votul liber de a-și manifesta alegerea la persoana ce ar voi, am forma majoritatea în Parlament, pe de o parte, iar pe de alta, ar dispărea defectuoșitățile actualei legi electorale, ce fiecare partid o interpretează după plac, pe măsură ce vine la putere. (...) De aceea, d-lor, ne trebuie de muncă și să sperăm că vom obtine și această lege, prin sprijinul ce vom avea în Parlament, al numărului mandatarilor ce vom trimite, numai astfel vom putea obtine și pe celelalte îmbunătățiri cerute de clasa muncitoare. (...) Încheie

discursul prin a-și manifesta dorinta ca, in scurt timp, (...) să serbeze inaugurarea zilei emancipării partidului muncitor — **Trăiască Partidul Social-Democrat!**

D-] Darie protestează de asemenea măsura luată de administrație în împiedicarea manifestatiei (...); arată că întrunirea de astăzi nu are alt scop decît a se lua măsuri de îndreptare și a se aprecia de guvern novara ce nu o mai pot suporta. (...)

Aspectul manifestatiei a avut un caracter calm, in tot timpul discursurilor rostite a dominat, linistea, animozități n-au existat, din cînd in cînd oratorii au fost intrerupți de aplauze.

Manifestatia s-a încheiat in uralele de **Trăiască Partidul Social-Democrat!** La orele 1 grădina a fost evacuată prin retragerea în liniste a fiecărui membru de partid, pe toate străzile pe unde au trecut muncitorii a fost o perfectă liniste”.

„MIȘCAREA MUNCITOREASCĂ DEVINE TOT MAI PUTERNICĂ, MAI NEÎNVINSĂ”

1900. Comitetul Executiv al Clubului muncitorilor din București publică manifestul „Către muncitorii din România”! „Înainte mereu spre a dovedi că oricît guvernele claselor stăpînitoare ar prizoni și închide luptătorii pentru libertate, oricît unii ar dezerta din mișcarea muncitorilor în tabăra exploataților, mișcarea muncitoare nu pierde, ci din ce în ce devine mai puternică, mai neînvinsă”.

1902. În „România muncitoare”: „Luați parte odată cu multimea muncitorilor de peste tot pămîntul, la sărbătoarea muncii... Ridicarea generală a trairului muncitorilor, înfrățirea internațională și pacea universală, iată ce sărbătorim în ziua muncii”.

1904. În urma unei greve generale pe oras, muncitorii din Arad obțin dreptul de a avea, de 1 Mai, zi liberă.

1906. Se află în curs de pregătire Conferința pe tară a organizațiilor socialiste și sindicale. Conferința care va adopta raportul „1 Mai și sindicatele”, precum și rezoluția specială prin care socialistii, toți muncitorii sînt chemați la „Lupta de pregătire a unei lumi noi în care cuvîntul nostru suveran să fie munca”.

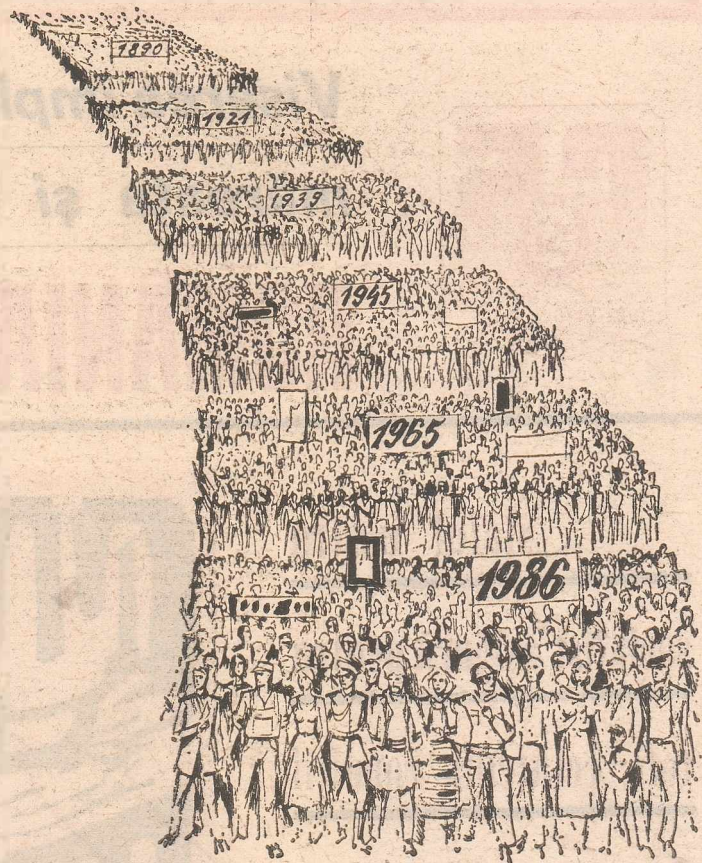
1907. Anul marilor răscoale țărănești. Muncitorimea bucu-resteană „ține de o înaltă și sfîntă datorie de a-și manifesta simpatia ei adîncă față de țără-nimea obișnuită, căreia îi trimite și îi urează victorie în lupta pentru ridicarea ei”.

„ÎNCREDERE ÎN IDEALUL COMUNIST”

Ziua de 1 Mai devine, în chip tot mai evident, „un bun prilej spre a chema poporul la luptă și a demonstra necesitatea să se înroleze sub steagul mîntur al P.S.D.R., al cărui program bogat în reforme economice și politice este o cheazăsie în izbînda de miine”, se spune în apelul Comitetului Executiv al P.S.D.R., publicat la 1 Mai 1910.

În 1914 se împlineste un sfert de veac de la consacrară zilei de 1 Mai ca zi a solidarității proletariatului de pretutindeni. Cu acest prilej, P.S.D.R. lansează un apel în care se arată că muncitorimea nu luptă „numai pentru interesele ei, ci și pentru destinele țării. Ea trebuie să se arate vrednică de această chemare istorică. Ea trebuie să fie la înălțimea vremurilor pe care le trăiește”.

Fiecare nou 1 Mai aduce cu sine sporirea numărului de demonstranți, ridicînd cu tărie problemele care îi frămîntă. Faptele sînt și ele, pe măsura inflăcărătelor cuvîntări rostite cu aceste prilejuri. De 1 Mai 1917, la mitingul de pe dealul Socola din Iasi parti-

cipă 15 000 de muncitori și sînt, apoi, eliberați fruntasii social-democrați care se aflau în închisoare.

1 Mai 1920 este marcat „in toată tara prin declararea grevei generale și manifestatii de stradă”, în urma cărora, după alegerile ce au avut loc, Partidul Socialist a trimis peste 20 de deputați în Parlament.

Mai 1921, luna în care a avut loc istoricul Congres al Partidului Socialist, care a dus la făurirea Partidului Comunist. Demonstrația de 1 Mai reprezintă un puternic protest împotriva arestării socialistilor în timpul grevei generale din anul precedent, pentru respectarea dreptului de întrunire și organizare, pentru amnistie politică. Motiunile adoptate în multe localități din tară vorbesc despre „încredere în idealul comunist, muncitorimea luîndu-si pe mai departe angajamentul să ducă lupta pentru dezrobirea clasei muncitoare”.

Doi ani mai târziu, tot cu prilejul zilei de 1 Mai, Partidul Comunist se angajează „să contribuie cu toată puterea lui organizată și cu toată influența pe care o are în masele muncitorești pentru reușita cit mai mare a zilei de Intii Mai”. Măsurile adoptate de autorități „nu fac altceva decît să convingă într-o zi mai mare măsură clasa muncitoare că singurii comunistii sînt aceia care luptă pe viață și pe moarte pentru eliberarea proletariatului.”

„ZI DE PROTEST ZI DE LUPTĂ INDIRJITĂ”

Manifestările dedicate zilei de 1 Mai încep a fi privite cu mai mare atenție de către autorități. Forța și capacitatea organizatorică ale muncitorimii au sporit sensibil după făurirea Partidului Comunist, care, începînd din aprilie 1924 își desfășoară activitatea în ilegalitate. Dar, chiar în ziua de 1 Mai a acestui an, elaborează și difuzează manifestul sugestiv intitulat: „Trăiască 1 Mai, zi de protest și de luptă indirjită! Către toți muncitorii, țărani și micii funcționari! Către toți exploatații și asupriții din România”, în care se cere muncitorilor să acționeze decis în sensul „stabilirii unității sindicale în lupta împotriva atacurilor patronilor”.

Înt-un alt manifest, lansat de C.C. al P.C.R. la 1 Mai 1929 — „Către muncitori, muncitori soldați, către tineretul muncitor și către toate masele muncitoare din România” — tonul vădește o dirză hotărîre: „Toți în stradă! Demonstrații voînța voastră de luptă! Să tremure clasele stăpînitoare în fața rîndurilor unite de oțel ale proletariatului!”

1 Mai — se arată în scrisoarea adresată de C.C. al P.C.R. Partidului Social Democrat, în 1933 — „trebuie să fie o zi de luptă, de grevă politică și de demonstrație de stradă a proletariatului și a maselor muncitoare pe această platformă a frontului unic”.

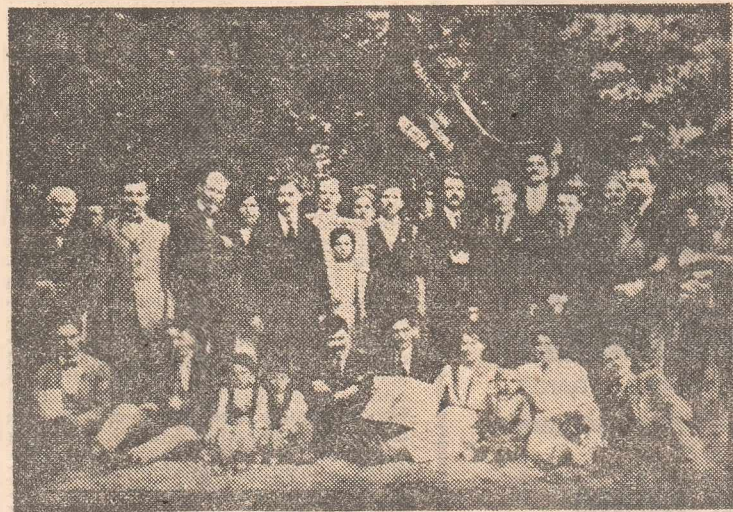
Se înmulțesc și iau proporții considerabile grevele, marile mișcări muncitorești. Pericolul fascismului întunecă orizonturile. Într-un număr al „Scinteii” din mai 1935 se spune: „Clasa muncitoare din România și-a manifestat puternic, în ziua de 1 Mai, voînța de luptă revoluționară în front unic împotriva ofensivii capitaliste, a fascismului și a războiului. În toate punctele industriale și de importanță politică au avut loc întruniri la care au participat zeci de mii de muncitori.

Pregătirea acțiunilor consacrate zilei de 1 Mai se fac tot mai atent, mai minuțios, la ele participînd, alături de P.C.R., Partidul Social-Democrat, Blocul Democratic, Frontul Studentesc Democrat, Partidul Socialist, Federația C.F.R., alte organizații muncitorești și democratice. Partidul Comunist își afirmă cu tărie, la 1 Mai 1936, poziția: „Noi, comunistii, sîntem gata să apărăm cu arma în mînă independența României, dacă țara noastră ar fi silită să ducă un război național de apărare contra imperialismului fascist”. La rîndul său, Partidul Social-Democrat atrage atenția că „toate forțele democratice, proletare și burgheze trebuie să se unească într-o străduintă comună, dacă vor să scape țara de barbaria hitleristă, spre o viață cu adevărat omenească”.

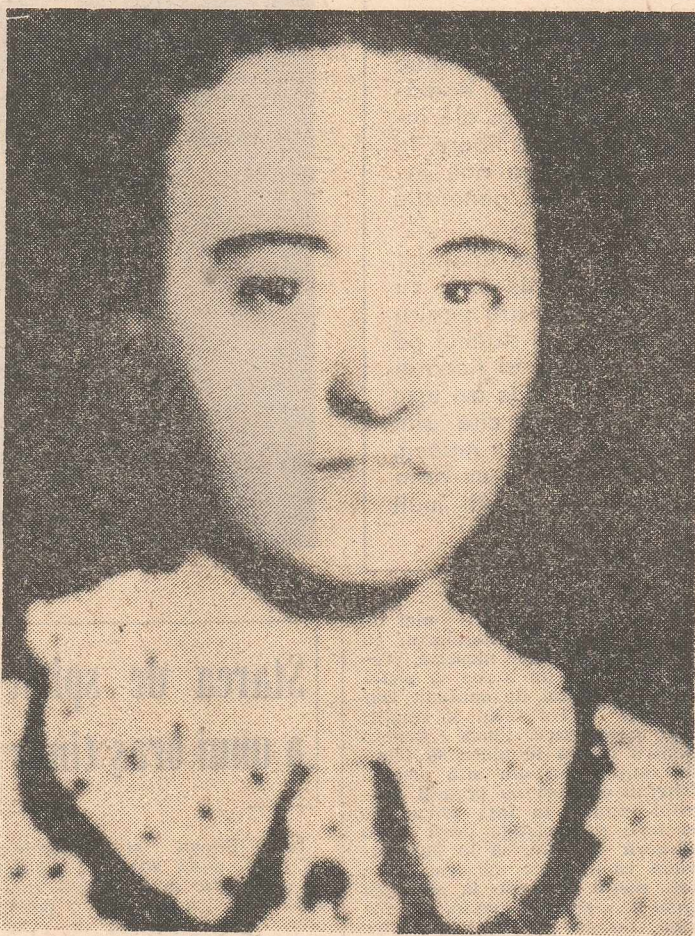
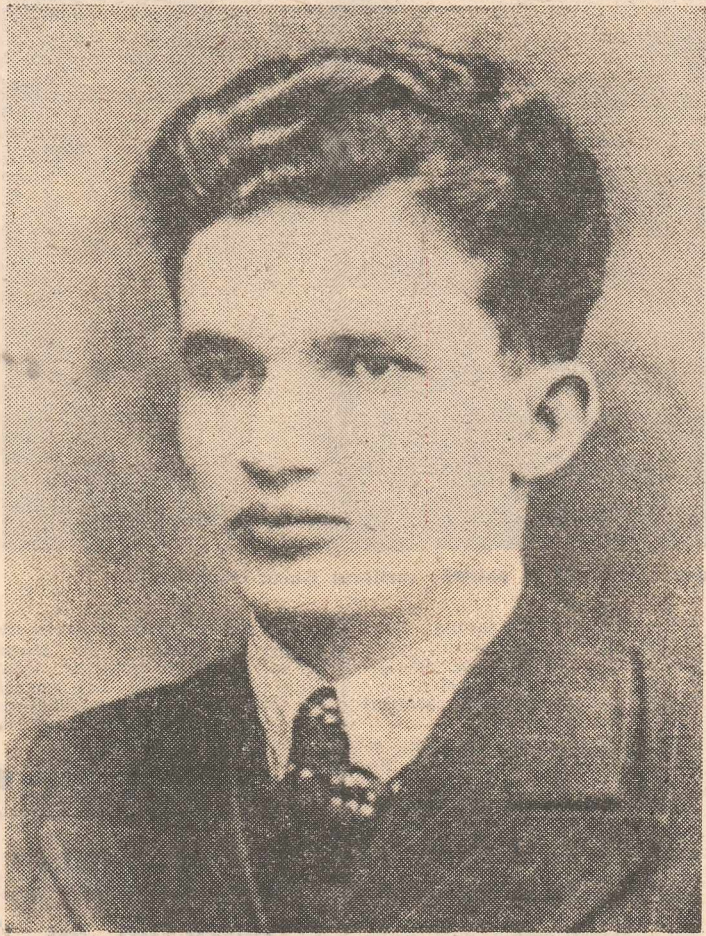
„UN MOMENT SUPERIOR ÎN LUPTA PENTRU UNITATEA CLASEI MUNCITORE, DIN ROMÂNIA”

1 Mai 1939

Caracterizînd-o drept „un moment culminant al valului luptei populare conduse de partid în această pericladă împotriva politicii de fascizare a țării și pentru apărarea independenței naționale”, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea despre „marea demonstrație din ziua de 1 Mai 1939 că „a marcat un moment superior în lupta pentru unitatea clasei muncitoare din România. Grija pentru pregătire, pînă în cele mai mici amănunte, a demonstrației, desfășurarea ei de-a lungul unei întregi zile, în pofida măsurilor luate de autorități, au probat maturitatea de gîndire și acțiune a partidului comunist, dovedind, odată în plus, că este adevăratul condu-

Un grup de membri ai Partidului Socialist participînd la manifestația din Craiova, cu prilejul zilei de 1 Mai 1920

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu în anul 1939, anul mării demonstrații antifasciste și antirăzboinice de la 1 Mai, în pregătirea și desfășurarea căreia au avut o contribuție determinantă.

cător al luptei clasei muncitoare pentru dobândirea drepturilor ei legitime, pentru salvarea țării de pericolul hitlerist.

S-au confruntat, în această zi, două moduri net diferite de a face istorie. Guvernul de dictatură regală încerca să acrediteze ideea unui 1 Mai — „sărbătoare a muncii naționale”, evidențiind așa-numita „unitate de interese” dintre regimul dictatorial și masele populare. În sălile „Aro”, „Tomis” și „Eintracht” urmau să se desfășoare, sub un sever control, Congresul general al breslelor muncitorești (la „Aro”) și, în celelalte două săli, întruniri ale membrilor breslelor, meseriașilor și micilor patroni. La Congres a participat și Armand Călinescu, președintele Consiliului de Miniștri.

Partidul comunist a îndecat membrilor săi să-și desfășoare activitatea de pregătire a sărbătorii de la 1 Mai sub conducerea unui Comitet de organizare, alcătuit din cei „care sint cunoscuți maselor muncitorești și care prin activitatea lor politică sau sindicală se bucură de autoritate”. Comitet în cadrul căruia tânărul comunist Nicolae Ceaușescu și-a adus o remarcabilă contribuție. Urmărind să împiedice diversivitatea scontată de guvern, comunistilor li s-a trasat ca sarcină să acționeze „prin asociațiile profesionale, cercurile culturale, sportive și orice alte organizații profesionale legale în care partidul comunist are influență (...) pentru sărbătorirea zilei de 1 Mai în cadrul programului aprobat de autorități, dar pentru îndeplinirea programului partidului comunist”.

Realitatea arată că desfășurarea acestei zile istorice pentru proletariatul român a fost favorabilă celor care s-au pregătit și s-au organizat mai bine. În vreme ce în sala „Aro”, după votarea unei rezoluții ce dovedea grija muncitorimii pentru soarta țării („Congresul, luând în considerație situația îngrijorătoare internațională de azi, când pacea între popoare este din nou amenințată și ciad și integritatea țării noastre ar putea fi periclitată de agresorii străini, hotărăște ca toți membrii breslelor al căror reprezentanți participă la acest congres să contribuie cu întreg câștigul lor pe o zi pentru mărirea fondului de înzestrare a armatei și de apărare a întregii țări”). Armand Călinescu spunea: „Gestul muncitorimii va avea răs-

net dincolo de aceste ziduri. El dovedește că națiunea, fără deosebiri sau ezitări, s-a rostit: „România trebuie apărată”, în această vreme, în sala și grădina cinematografului „Tomis” numeroase pancarte ofereau priivirii tabloul adevăratelor revendicări ale oamenilor muncii: „Ceram mărirea salariilor!”, „Vrem 8 ore de muncă!”, „Jos fascismul!”, „Vrem front patriotic!”, „Trăiască independența națională a țării!”, „Să apărăm granițele împotriva agresorului hitlerist!”, „Trăiască pacea!”

Rapoartele organelor repressive recunosteau, în zilele care i-au urmat lui 1 Mai 1939 că, după terminarea întrunirilor (la care participaseră 4 000—5 000 de persoane), la manifestația de stradă numărul acestora a ajuns la 20 000. Pe întregul traseu — de la Piața Romană, prin Calea Victoriei, Splaiul Independenței, strada 11 Iunie, până la Parcul Libertății s-au scandat continuu lozinci care demascaseră pericolul prezentat de Garda de Fier. „Calea Victoriei avea aspectul unui cîmp de manifestație revoluționară, se spunea în amintirile rapoarte, „printre manifestații breslelor s-au strecurat grupe compacte de comunisti”, cei care, în piața din fața Palatului regal, și-au exprimat cu tărie crezul: „Vrem România liberă și independentă!”, „Jos hitlerismul!”, „Vrem respectarea granițelor!” Intre organizatorii și participanții la aceste acțiuni se disting comunistii Nicolae Ceaușescu și Elena Petrescu (Ceaușescu) a căror contribuție determinantă, activă și mobilizatoare, se va vădi și cu prilejul altor acțiuni inițiate de P.C.R. în anul 1939, precum aceea din 13 august, de pe stadionul din „Parcul Veselei”.

După depunerea unei coroane de flori la Monumentul Eroului Necunoscut, semn al omagiului muncitorimii față de cei ce s-au jertfit pentru unitate și independență națională, în cursul după amiezii a avut loc, pe stadionul muncitoresc din parcul Filaret, o mare serbare cîmpească. Și de aici s-au întocmit rapoarte, într-unul dintre ele spunându-se: „Iiescu Effimie și Nicolae Ceaușescu, ultimul fost condamnat la 3 ani închisoare pentru activitate comunistă, pedeapsă executată, au strigat, la terminarea serbării, lozincă comunistă Trăiască Frontul Popular”.

Demonstrația antifascistă și antirăzboinică de la 1 Mai 1939

a reprezentat o strălucită victorie politică a partidului comunist, cel care a imprimat acțiunii un puternic spirit combativ, înaltă vigoare și energie revoluționară, afirmind cu putere voința și dorințele clasei muncitoare. 1 Mai 1939 e apreciat unanim drept „lecția unității de acțiune muncitorească”, al cărei ecou favorabil peste hotare — în Elveția, Franța, S.U.A., — a fost impresionant.

Rapoartele Siguranței mai precizează că, în opinia multor oameni de cultură „muncitorii au fost aceia care au imprimat adevărata semnificație zilei de 1 Mai și nu autoritățile”. Manifestația de la București a produs, mai ales la Berlin și Roma, stupoare, apoi indignare. Mussolini l-a delegat pe Ciano, ministrul de externe, să protesteze pe lângă omologul său român, Grigore Gafencu, transmitându-i „nemulțumirea guvernului italian față de guvernul român, care a permis manifestațiilor libertatea exprimării părerilor lor fără să ia nici o măsură de reprimare”.

În cadrul Plenarei VI a P.C.R. din iunie 1939, s-a apreciat că „întrunirile și demonstrațiile de 1 Mai, pregătite de partid sub semnul mobilizării clasei muncitoare pentru apărarea țării împotriva fascismului extern și intern, în conlucrarea strinsă cu muncitorii social-democrați, au constituit o victorie de prestigiu obținută de P.C.R. pe linia fărâșii unității de acțiune a clasei muncitoare, împotriva ofensivei patronale, fascismului și pericolului de război”.

„Cei mai în vîrstă — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — își amintesc că marea demonstrație antifascistă din 1939 a avut loc la mai puțin de două luni de la intrarea Germaniei hitleriste în Cehoslovacia, că această demonstrație a fost, după mulți ani, prima mare demonstrație organizată pe baza Frontului Unic, împreună, de către Partidul Comunist și Partidul Social-Democrat și alte forțe democratice și revoluționare. Ea a fost prima și poate printre cele mai importante demonstrații din Europa în acea perioadă, după invadarea de către hitleriști a Cehoslovaciei. Cînd în multe țări era o oarecare stare de așteptare, muncitorimea română, sub conducerea comunistilor, s-a ridicat și a demonstrat că nu trebuie să ne plecăm în fața fascismului și că, unită, muncito-

rimea, popoarele pot bara calea fascismului!”

„CĂTRE POPORUL ROMÂN”

În timpul lunii aprilie 1944, luna în care s-a realizat Frontul Unic Muncitoresc între P.C.R. și P.S.D. este elaborat Manifestul-apel al Frontului, tipărit la 21 aprilie și răspîdit la 1 Mai 1944, manifest intitulat „Către poporul român!” Document de excepțională însemnătate, manifestul este o mărturie a spiritului revoluționar ce anima Partidul Comunist în dorința sa de a determina unirea tuturor forțelor patriotice și progresiste ale țării în lupta pentru înlăturarea regimului antonescian, pentru scoaterea României din războiul hitlerist, pentru o Românie suverană, liberă, independentă și democratică. Toate aceste lucruri sint spuse în manifest tranșant, cu patos, dar și cu luciditate. „1 Mai 1944 găsește muncitorimea din România, precum și masele largi ale poporului român la marginea prăpastiei. (...) Români! Pacea pe care întreaga națiune o dorește trebuie cucerită prin lupta poporului, care trebuie să ia în propriile mîini soarta sa. Muncitorimea în front unic își strînge astăzi rîndurile, la noi ca pretutindeni. În ziua de 1 Mai, ziua ei de luptă și de speranțe, muncito-

rimea organizată unită, de la comunisti la social-democrați, cheamă întreaga clasă muncitoare, pe toți muncitorii organizați sau neorganizați, întreg poporul român, toate clasele și păturile sociale, toate partidele și organizațiile, indiferent de culoarea politică, credință religioasă și apartenență socială, la luptă hotărîtă pentru:

Pace imediată, răsturnarea guvernului Antonescu, formarea unui guvern național din reprezentanții tuturor forțelor antihitleriste, izgonirea armatelor hitleriste din țară, sabotarea și distrugerea mașinii de război germane, sprijinirea Armatei Roșii (...).

Pentru o Românie liberă, democratică și independentă!

Trăiască 1 Mai, ziua de înfrățire sub semnul păcii și de unire a clasei muncitoare!”

ARCUL DE TRIUMF AL PRIMĂVERII

Peste un an, la 1 Mai 1945, sărbătoarea muncii se desfășoară în condițiile unei depline libertăți a patriei. Un reportaj al manifestației din Capitală spune: „Bucureștiul rîde. Bucureștiul e în sărbătoare. Bucureștiul freacă de o bucurie nouă, pe care zidurile lui bătrîne nu au mai văzut-o pînă acum”.

Și, odată cu Bucureștiul, întreaga patrie rîde. O patrie muncind și sporind sub semnul primăverii. Sub semnul întîinului de Mai. O patrie care — după multe suferințe și multe sacrificii — privește vremurile ce vin prin arcul de triumf al primăverii, anotimpul tutelar al noii României.

Rosturile patriei s-au așezat în mîna lor firească, orînduindu-se așa după cum au gîndit și făptuit oamenii săi. Timpul adevăratei lumini nu s-a lăsat mult așteptat. Epoca biruințelor decisive, a marclui elan creator a luat numele omului al cărui spirit vizionar și faptă îndrăznească au determinat un nou curs victor al națiunii noastre: comunistul NICOLAE CEAUȘESCU, revoluționarul de la 1 Mai 1939, cel care a făcut, la numai 19 ani, o puternică impresie cu prilejul procesului de la Brașov, luptătorul neînfricat pentru dreptate, libertate și democrație.

Epoca Nicolae Ceaușescu își află izvorul neostenitei trude din care s-au zidit impresiionante ctitorii ale României de azi în idealurile înalte ale zilei de 1 Mai, idealuri ce au devenit, astăzi, realitate. Fiece zi a patriei este, de fapt, un 1 Mai, adică zi a muncii, speranței și împlinirii speranțelor. Zi pentru istorie. O istorie în care, alături de faptele de glorie ale înaintașilor, își află loc de cinste faptele muncitorilor de azi.

1 Mai, zi cu adînci semnificații, aducîndu-ne în memorie o întreagă tradiție de luptă și biruințe, este azi — în acest prim an al unui nou cincinal — îndemn fierbinte al durării unor noi tradiții, despre care viitorimea să spună, cu respectul cuvenit, că aparțin unei Epoci ale cărei temelii sint munca, dragostea de țară și încrederea în destinul fericit al poporului.

DAN MUCENIC ■

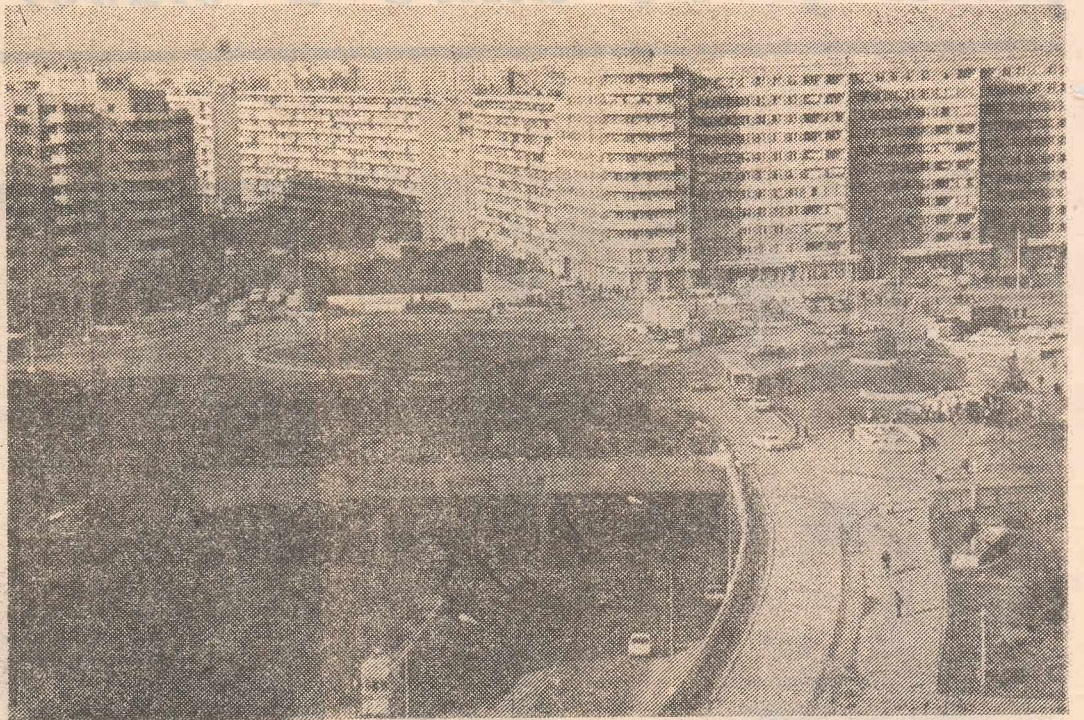
Imagine de la Marea demonstrație muncitorească de la 1 Mai 1939

Nimic nu ne-a căzut din cer

Acest adevăr, subliniat de atâtea ori de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, este definitoriu pentru chipul României de azi. Sumă a eforturilor fiecăruia și ale întregului popor, România este țara muncii libere, în care se regăsește truda fiecăruia dintre noi, începută mai demult sau mai recent, de generația tânără.

Nimic nu ne-a căzut din cer, totul am înfăptuit prin muncă, prin dăruire, cu dragoste de țară, cu încredere în viitor. El este garanția noastră pentru timpurile viitoare, încrederea noastră în drumul pe care mergem. Temeiul fiecărei izbînzi, al fiecărei prefaceri din toate cite sint în România de azi este munca. Munca fiecăruia, temelie a toate cite sint și vor mai fi. Toate acestea, la sărbătoarea muncii, se instituie într-un suprem omagiu, după cum viața celor care au trudit la nașterea lor e mai mult decît cîntecul bucuriei. E semnul victoriei.

O expresie a noii arhitecturi a patriei: cartierul Bucur-Obor

Gustul performanței la Topleț

Abia absolvise Facultatea de mașini agricole la Politehnica din București cînd s-a dus pe-acasă, la părinți, în comuna Traian de pe lângă Turnu Măgurele și jucînd fotbal s-a ales cu o fractură dublă deschisă. Nu întîmplător, la repartizare a cerut să lucreze la întreprinderea mecanică Topleț. Credea că o să poată merge din cînd în cînd în stațiunea Herculan, aflată la cîțiva kilometri, ca să-și îngrijească mai bine sănătatea. Fractura s-a închis de mult, bineînțeles, fără ca el să-și facă drum la Herculan mai mult de opt zile în cei 16 ani care au trecut de-atunci.

La Topleț a venit în cirjă. Îi însoțea un frate al lui, Marin, mecanic auto. Acela ținea o damigeană într-o mină și un casetofon în cealaltă. A fost o prezentare la post, cum s-ar zice, ca o lăsură la vatră. Chiar așa, zice inginerul Dumitru Viericiu, Topleț avea să fie vatră nouă a vieții lui, dar faptul acesta l-a înțeles limpede cu vreo cîțiva ani mai tîrziu, după ce toți ceilalți unsprezece ingineri cu care fusese repartizat aici plecaseră.

Cam prin aceeași vreme cînd inginerii începuseră să plece, în această comună de pe valea Cernei a venit prin repartitie și o profesoară de franceză, Viora. Și s-a nimerit ea, dintre toți, tocmai el să aibă sorți de izbîndă. Chiar în ziua cînd s-au căsătorit, la Topleț se inaugura blocul tineretului, construit pe banii fabricii. Au fost primii locatari ai celui bloc. Mai tîrziu și-au construit o casă, a lor, după tipicul unei gospodării de frunte din comuna Topleț, și în casa aceasta și-au crescut cei doi copii, Cristian și Cosmin. Însă Dumitru Viericiu a știut și știe prea bine că, în ce-l privește, stilul casei acesteia nu putea fi decît muncă în întreprindere, o muncă făcută cu gînd de temeinicie și cu ambiția de-a arăta că se poate face industrie de nivel înalt chiar și aici, într-o comună oarecare de pe valea Cernei, la Topleț, între Herculan și Orșova.

Cînd a venit el aici, în august 1970, întreprinderea era mai mică, era cam pe jumătate din cit e azi, dar avea și-atunci foarte buni meseriași, zice inginerul, mai cu seamă la prelucrări mecanice, sudură, tinichigerie și în primul rînd la turnătorie. Mai mulți ani el a lucrat în toate sectoarele întreprinderii și știe bine ce vorbește, adică știe bine că la Topleț numele unor meșteri bătrîni ca Gheorghe Hrelea, Gheorghe Gogiltan sau Iosif Gremer sînt rostite cu un nemărginit respect, aceștia fiind oameni pentru care meseria

chiar că nu mai are nici un secret. El însuși, inginerul, ca om căruia îi place meseria, crede că a fost un noroc să poată lucra cu astfel de oameni. Dar norocul și l-a făcut și singur, s-ar putea zice. Poate tocmai pentru că nu le place să piardă timpul, nu din altă pricină bătrînii meșteri nu prea-și deschid inima în fața oricui, pe ei nu-i poți cîștiga decît cu o singură condiție, să le faci dovada că-ți place meseria, atîta tot, restul vine de la sine. Și tînărul inginer a venit cu dovezi, nu cu promisiuni. Între altele, el începea a fi cunoscut că ar avea o memorie excelentă, știind pe dinafară numerele unei sumedenii de repere, chiar pe măsură ce producția întreprinderii se diversifică. Dacă prin '70 se produceau aici mașini agricole și utilaje pentru industria alimentară, mai cu seamă valțuri pentru mori, de prin '75, paralel cu masivele investiții ce aveau să ducă la creșterea capacității de producție a întreprinderii, a început asimilarea mașinilor de ridicat, a podurilor rulante. Pe lângă hala cea nouă, pentru mașini de ridicat, la Topleț a fost construită încă o hală pentru prelucrările mecanice iar lângă turnătorie veche a fost înălțată o turnătorie modernă, al cărei scop era în primul rînd obținerea unor produse de calitate superioară. Aceste investiții, zice inginerul, au cam epuizat posibilitățile de dezvoltare pe orizontală a întreprinderii, fiindcă terenul pe care se poate construi aici este limitat; dincolo de gardul întreprinderii se înalță peretele de piatră al muntelui. Și inginerul adaugă, ca lucrurile să fie cit se poate de limpezi: „Aici, între munții Cernei, soarta întreprinderii noastre nu poate fi alta decît aceea ca noi să ne străduim să lucrăm cit mai bine, să facem lucruri de cit mai bună calitate.”

Inginerul Dumitru Viericiu, care la zece ani după ce se prezentase la post a fost numit inginer-șef, știe așadar foarte bine care e drumul de viitor al acestei întreprinderi și cea mai bună dovadă în această privință ar fi că după ce între '80 și '85 productivitatea muncii a crescut aici cu 43 de procente, în actualul cincinal se prevede, de asemenea, o spectaculoasă creștere a ei în urma finalizării unor serioase operațiuni de modernizare a fluxurilor tehnologice, a proceselor de producție. „Nu sîntem o întreprindere mare, zice inginerul șef, dar ne-am făcut bunul renume de-a ne îndeplini planul la toți indicatorii și aceasta nu e puțin, nu-i așa? În întreprinderea noastră, de cite ori iese la pensie vreunul dintre bătrînii meșteri, el nu-și predă sculele la magazie arătîndu-se indiferent față de cel pe minile căruia vor încăpea ci are dreptul de-a alege dintre ucenicii lui pe cel pe care-l socotește mai bun și de a-l înmîna lui, direct, ucnelte. Cultul muncii țînteste aici, la noi, la cultul performanței în muncă.”

DUMITRU ELIADE ■

Starea de spirit a unui oraș tînăr

Între Pitești și Alexandria, în plină zonă agricolă, bîntuie sistematic de o secetă cumplită care transformă în potecă albia Teleormanului, la Costești de Argeș, deci, cu nici șase ani în urmă a apărut o insulă de industrie: întreprinderea de scule, dispozitive și verificatoare auto. De atunci încocoace, viața acestei așezări și a acestei zone în care căldurile toride și gerurile aspre scoteau din ritm și parcă amorteau și-a recăpătat încet, încet o verticalitate și o vigoare pe care băstinașii le aseamănă cu cele ale porumbului stropit de o binefăcătoare ploaie de iulie. Comparația mi s-a părut firească, întrucît referința la agricultură și legătura oamenilor cu pămîntul au rămas intacte pe-aici, chiar dacă prima generație industrială a Costeștiului se află abia acum la maturitate și chiar dacă întreprinderea lor a devenit mindria județului, și chiar a țării — dacă ținem seama că în ultimii ani s-a situat printre fruntașele întregii ramuri constructoare de mașini a economiei naționale. În cinci ani de activitate, I.S.D.V.A. Costești a devenit partener de nădejde pentru peste 140 de beneficiari dintre cei mai pretențioși din țară, din care vreo 120 sînt permanenți, în sensul că au mereu nevoie de produsele tot mai perfecționate realizate aici și care se dovedesc indispensabile industriei automobiliste în plină expansiune — și nu numai acesteia. Aproape fiecare reper dintr-o mașină se face cu o sculă fabricată la Costești, și ca produsul final să arate bine și mașina în întregul ei să funcționeze, lucrurile trebuie să fie bine făcute din plecare, de la acest nivel al sculelor și dispozitivelor, al uneltelor muncii. Această responsabilitate se întîlnește cu șansa unui colectiv tînăr și entuziast. La 25 de ani cit este media de vîrstă, ne spunea inginerul șef, Alexandru Teodorescu, noi îi considerăm pe acești tineri ceea ce ei și sint, adică oameni de bază”. Se lucrează cu utilaje de precizie foarte ridicată, cu tehnologii la nivel de microni, cu materiale scumpe și la produse extrem de importante. Degeratu Ion, Lungan Aurel, frații Matei, Popa Virgil și mulți alții lucrează pe astfel de aparate ultramoderne de care nu numai părinții lor n-au auzit, ci poate și alți muncitori aflați la a doua sau a treia generație industrială, în uzine din țară cu mare tradiție în construcția de mașini.

Fabrica respiră starea de spirit a locurilor în care treburile merg bine, toate formațiile de lucru și-au realizat planul pe primul trimestru, portofoliul de comenzi este bun, ciclurile de fabricație pe următoarea perioadă sint puse la punct —

într-un asemenea context fiind explicabilă satisfacția și chiar nerăbdarea cu care se așteaptă aplicarea de la 1 mai a noilor prevederi privind acordul global și direct.

Dar viața întreprinderii nu se reduce la industrie, mediul înconjurător și amintirile din copilărie fiind prea puternice pentru ca oamenii care lucrează aici să nu facă și o „porție” de agricultură. Paternitatea ideii nu este importantă în cazul de față: mai important este că primarul, Ion Dumitru, tipul de gospodar căruia nu-i scapă nimic, directorul fabricii, ing. Gheorghe Pleșa, om deschis și permeabil la tot ce este nou, și ing. Barbu Ion, întreprinzător șef al unei ferme de la A.E.I.C. Teiu au privit spre același loc — un fel de mîștină de pe lunca Teleormanului unde pină acum doi ani te mîncău șerpii. Urmarea: pe acel loc a luat ființă o fermă de legume, una dintre cele mai bune din țară în anul trecut, din moment ce a dat o producție de aproape 500 tone la hectar. Ferma este luată în acord global de I.S.D.V.A. și însumează 11,8 ha solarii cu legume și 2 ha cu fasole în cîmp. Performanța de anul trecut, cînd respectiva fermă a fost declarată model pentru alte unități a devenit de referință pentru acest al doilea an de ființare, astfel încît O.D.U.S.-ul din fabrică (președinte, th. Gheorghe Duminică) a intrat din nou în acțiune: se luca de zor la înlocuirea spaliților, țevilor, a polițetilenelor, la săparea șanțurilor și la celelalte operațiuni pregătitoare a solarilor. Treaba se face și aici științific, după toate regulile legumiculturii, în acest domeniu nefiind nevoie de prea multă instruire a I.S.D.V.-iștilor, care, cum spunem, încă n-au uitat îndeletnicirile de-acasă.

Ferma va fi din primăvară pină-n toamnă a fabricii, O.D.U.S.-ul avînd o perspectivă clară, planificată, a resursei de forță de muncă ce vor intra succesiv în această permanentă campanie agricolă, astfel încît, se înțelege, procesul de producție să nu fie perturbat. Din ianuarie al acestui an, în fabrică a luat ființă o cantină cu 600 locuri în trei serii — o altă izbîndă a inițiativei muncitorești — și, normal, gîndul O.D.U.S.-ului este să beneficieze în produse de pe urma muncii la fermă, astfel ca meniul să iasă mai ieftin și gospodăria anexă a fabricii să prospere. Campionul acestor intenții de rentabilizare este — nu se putea altfel — contabilul șef al întreprinderii, Florin Goran, care, dacă privește cu umor această colaborare cu specialiștii din agricultură („o să ne dăm și doctoratul, dacă e nevoie”), nu este deloc dispus să glumească atunci cînd e vorba de lucrările propriu-zise și, mai ales, deoarece beneficiul pentru fabrică e de pe urma lor.

După cum se vede, la I.S.D.V.A. Costești nimic nu se face cu încurătate fiind vorba de o bună dispoziție echivalentă cu cea mulțumire și cea seninătate pe care ți le dă conștiința lucrului bine făcut, indiferent că acesta se referă la

tehnologii micronice sau la răsaduri de tomate. E starea de spirit a unui colectiv tînăr dintr-un oraș tînăr, care respiră din plin un aer de prospețime și vigoare ca după o binefăcătoare ploaie de iulie.

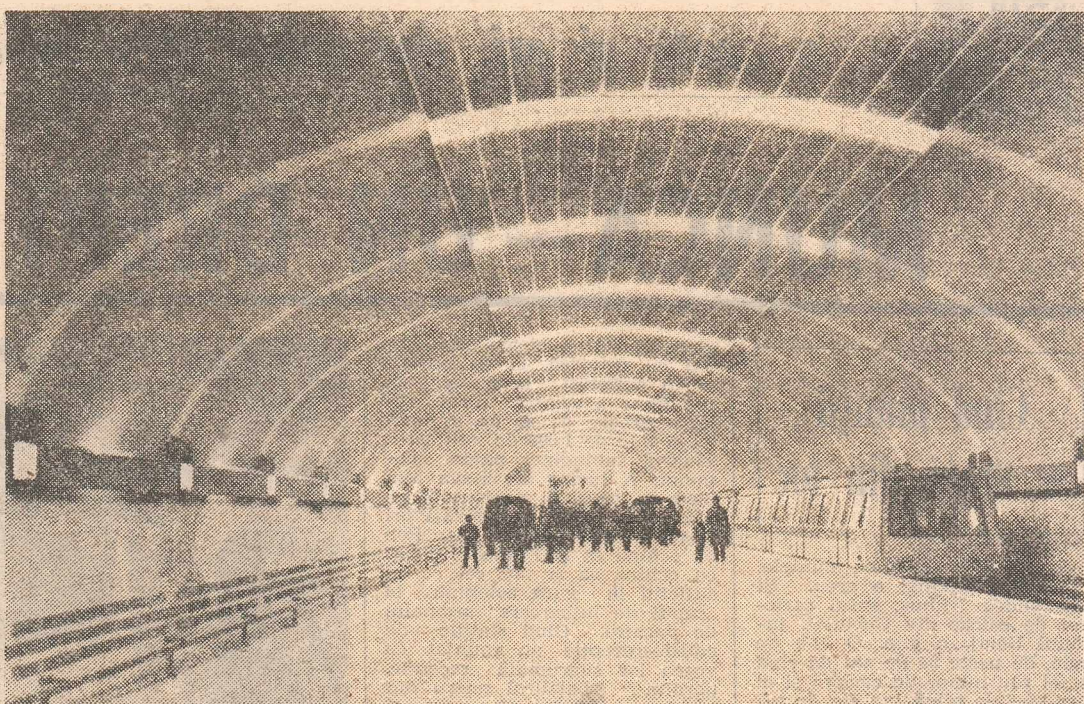
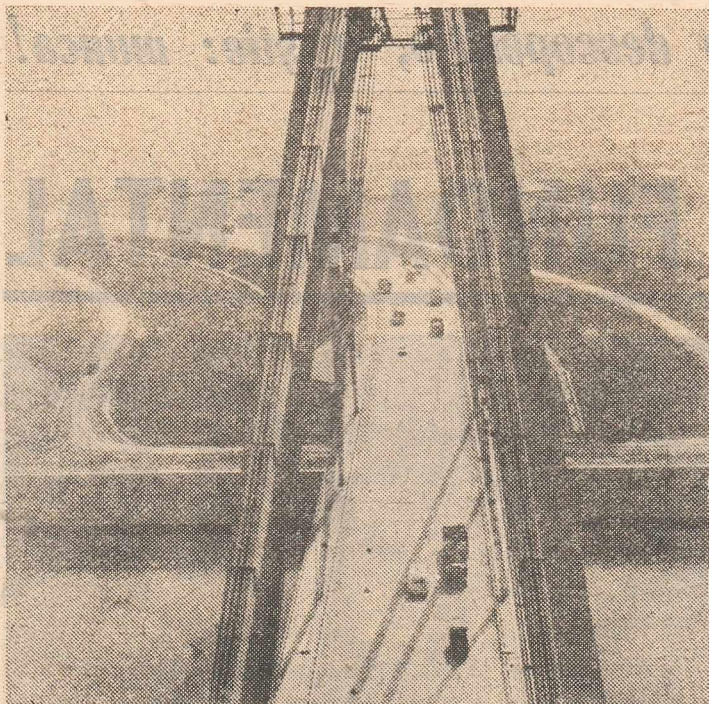
OCTAVIAN ȘTIREANU ■

La „Somesul” peste un an

Mă aflu pe b-dul Lenin în Cluj-Napoca. Nu e nici o problemă să găsesc unde este sediul întreprinderii de tricotaie „Somesul”. Toți îl cunosc și asta de mulți ani. Una dintre clădirile întreprinderii datează chiar de la începuturile vechii fabrici de tricotaie. E adevărat, de-a lungul a mai bine de jumătate de veac de existență, s-au petrecut schimbări. Prefaceri uriașe s-au realizat în ultimele două decenii, s-a construit mult, au apărut clădiri moderne și spațioase în care lucrează astăzi cinci mii de oameni ai muncii. Cum e și firesc, forța de muncă fiind, prin excelență, feminină. Despre viața și activitatea de zi cu zi a colectivului sint multe de spus. Doresc să aflu amănunte la zi. Pășesc pragul întreprinderii într-una din zilele săptămîinii și constat că toată lumea e foarte ocupată. Aștept cu răbdare în biroul directorului economic Iuliu Hateganu. Lipsește. E în sedință. Prin participarea nemijlocită a oamenilor muncii se dezbate problema activității economice ale întreprinderii. Într-o sedință de producție se uită, deseori, că bilanțul anual trecut este excelent și dorința de mai bine ridică probleme ce trebuie rezolvate continuu. Aștept. Încerc să-mi imaginez cum arată inginerul I. Hateganu. Lucrează în fabrică încă din anii studenției. Înalt, uscățiv, cu pasul sigur își face apariția. Nu e singur. Văzîndu-mă pare surprins. Zîmbeste ușor încurcat cînd îl spun ceea ce doresc. Îmi răspunde preocupat: „Da, promovarea noului în toate sectoarele noastre de activitate este, desigur, preocuparea permanentă a colectivului nostru.”

Ne îndreptăm spre secția de cercetare-proiectare condusă de inginerul Ioan Cuteanu, care, de aici înainte, ne va fi gazdă. Cunoaște bine întreprinderea, munceste aici de mai bine de douăzeci de ani. Venise cu gîndul de-a rămîne doar cinci ani pentru a se întoarce, apoi, pe plaiurile natale, dar anii au trecut și n-a mai părăsit fabrica, ba chiar și-a îndemnat și sotia să lucreze alături. Străbătem mai multe ateliere: tricotaie, confecții, finisaj, vopsitorie... Cele mai variate utilaje în pas cu ritmul susținut al dezvoltării și modernizării mijloacelor de producție sint aici. Ne atrag atenția mașinile de tricatat stofă elastică și dantelă pentru produse de corseterie. Se lucrează automat. În secția a

Totul este rodul muncii noastre

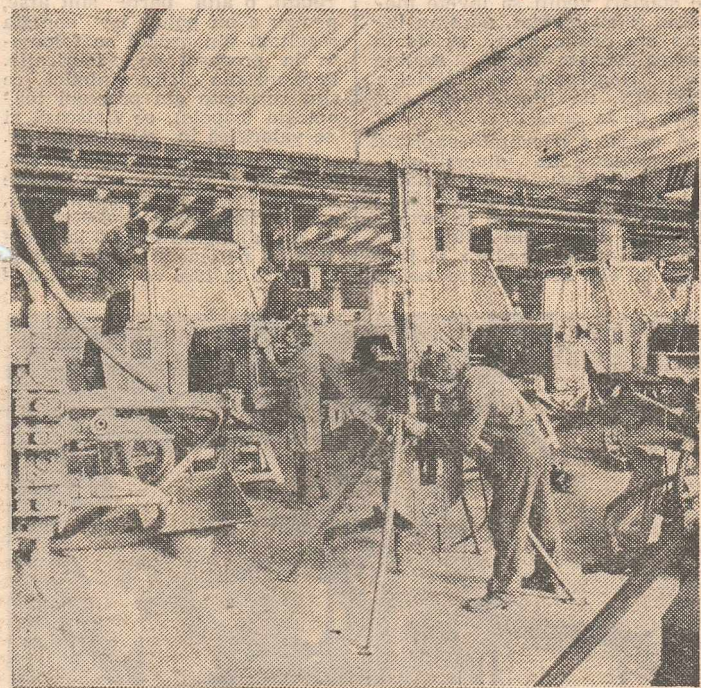
Doouă dintre marile ctitorii ale Epocii Nicolae Ceaușescu : Canalul Dunăre-Marea Neagră și Metroul bucureștean

treia atelierul „Cotton“ are cea mai mare vechime din istoria întreprinderii. Mașinile de tricatat automat cu creier electronic au înlocuit vechile utilaje. Femei cu miini harnice le programază și le urmăresc continuu activitatea. Ne apropiem de un astfel de produs al tehnicii avansate. Ne uimesc rapiditatea și exactitatea lui. Pare foarte complicat să ai de-a face cu... un cap electronic, cu memoria lui. Tocmai mi se dau explicații când o mașină de tricatat JAR a început să ezite. Lângă ea un bărbat nu prea înalt de statură îi studiază înctineala. Omul se confundă cu mașina. Îl întreb cum se numește. Nici nu mă aude. Bombăne ca pentru sine, de fapt coartă mașina. La fel face de fiecare dată când se ocupă de întreținerea ei. „E o mașină foarte bună, o tricotează românească produsă la Tg. Mureș. Lucrează automat, electronic, este programată. Acum a încetinit puțin. Dar își va reveni imediat. Fără a lua ochii de pe mașină o ascultă, o „consultă“, apoi ne spune convins : „va merge perfect“. Nu am răbdare să aștept mai ales că în atelier sînt multe astfel de mașini. Treccm mai departe. Alături, o femeie cu ochi mari, întrebători urmărește un nou model pe JAR-201. Aflu numele ei : Sabina Filip. Un amestec geometric de lumină și întuneric ne întîmpină plăcut de pe materialul proaspăt tricatat. Inginerul I. Cuteanu recunoaște „opera“ unuia dintre modelierii secției cercetare-proiectare. Acum se naște primul metru de tricot. Concentrată, S. Filip urmărește fiecare milimetru, fiecare ochi al mașinii. Pare mulțumită. Are și de ce. Tricotul e lucrat perfect și incintă privirea. Laudele sînt, de fapt, meritare de cei de la „Creație“, adică de Anastasia Borza, Eva Jakob, Mariana Chiorcan, György Károly, Mariana Covaci, Ana Szűcs,

Maria Sift. „Acesta este colectivul de modelieri, care dau dovadă de mult talent și inițiativă în crearea și proiectarea noilor produse, în normarea și urmărirea consumurilor de materii prime și auxiliare, în producerea documentației tehnologice și, apoi, în introducerea noii tehnologii“ — ne mai spune ing. I. Cuteanu. Admirăm noile produse din expoziția întreprinderii. Nu înțeleg de ce este cam nemulțumit. Produsele expuse fac dovada înaltei calificări a colectivului pe care îl conduce. Culorile vii, plăcute, croiul amplu, clasic sau sportiv, design-ul modern imbie pe orice cumpărător. Îl privesc întrebător. „Eficiența activității noastre este dată de vânzarea produselor. Nu avem de ce ne plînge. Sîntem cunoscuți și apreciați în mai bine de douăzeci de țări. Venim în întîmpinarea cerințelor „pieței“ prin calitatea produselor noastre care apar tocmai atunci cînd este necesar. Dar mai avem multe de făcut... Pentru noi produsele din expoziție sînt deja „vechi“ dacă avem în vedere faptul că ele sînt realizate anul trecut. Biannual producția de serie se înnoiește. Lucrăm acum, de exemplu, pentru anul 1987, sezonul cald, iar din iulie vom progăti sezonul rece“. Aduagă inginerul făcîndu-ne să ne gîndim ce înseamnă un bun gospodar... care își construiește vara sanie și iarna căruța...

Întreprinderea de tricotație „Someșul“ e cunoscută astăzi nu numai în țară ci pe toate continentele globului, contribuind activ la sporirea prestigiului industriei noastre socialiste. Calitatea produselor sale, operaționalitatea și punctualitatea cu care își onorează comenzile, reprezintă datele adevăratei cărți de vizită a acestei întreprinderi de mai multe ori fruntașă în ramura industriei ușoare.

MARGARETA MUREȘAN ■

Descătușarea energiilor creatoare

Desferecarea forței creatoare în domeniile științei, cercetării și ingineriei tehnologice prin hrănirea și încurajarea talentului virtual, a deprinderilor latente — prin instituirea în această privință a unui program unitar, coerent de valorificare a potențialului de creativitate a unei întregi națiuni — reprezintă, fără îndoială, una din cele mai uriașe realizări ale comunistilor români. Transformarea științei într-o armă de cunoaștere, de înlăturare a marilor deziderate de progres și prosperitate constituie o idee scumpă partidului nostru încă din perioada ilegalității. După preluarea puterii politice, știința a devenit o componentă principală în marea deschidere spre adevăr, pentru realizarea unor noi structuri politice, economice și sociale, pentru ca, în ultimele două decenii, să constituie principala pihringă în edificarea societății socialiste, multilateral dezvoltate, instrument de lucru, idee de bază, în cadrul unui proces de permanență redescoperire istorică. În concepția partidului nostru, a secretarului său general, știința, cercetarea științifică și tehnologică trebuie să se afle în devans față de toate celelalte compartimente de activitate, revenindu-i cîntea și îndatorirea de a prefigura cu un ceas mai devreme toate obiectivele economice, politice și sociale gîdite și propuse în consens cu marile idealuri ale poporului nostru.

Dar prin muncă științifică, prin cercetare, Partidul Comunist Român nu înțelege doar copierea și asimilarea conștiințioasă a unor modele sosite din străinătate, ci o activitate competitivă, curajoasă, de afirmare a creației originale, a invenției, elaborarea de căi și soluții prioritare pe plan internațional, la cele mai înalte cote ale exigenței mondiale. Cit de adevărate, de euceritoare, rămîn aceste minunate cuvinte rostite de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu : „Nu putem merge înainte dacă ne mărginim să copiem, să reedităm ceea ce s-a făcut deja. Trebuie să pornim de la ceea ce s-a realizat pe plan mondial pentru a face noi descoperiri, pentru a merge înainte ! Aceasta este știința nouă ! Deșigur, este important să reeditezi ceea ce au făcut alții bun. Dar aceasta nu este știință. Pornind de la concepția noastră revoluționară despre lume, natură și societate, trebuie să punem la baza întregii noastre activități o gîndire științifică nouă, îndrăznică, revoluționară“.

La temelie întregii noastre deveniri, Partidul Comunist Român a materializat, cum bine

se știe, axioma civilizației contemporane : crearea unei economii stabile, printr-o consecvență politică de industrializare a patriei, prin dezvoltarea cu prioritate a unor ramuri de importanță capitală, între care și industria construcțiilor de mașini. Dar cum orice realizare de ordin tehnic se naște mai întii în laboratoarele inteligenței, pe planșeta proiectantului, și prin investigații de specialitate, a devenit necesară înființarea unor compartimente de profil, între care, la loc de frunte se află și actualul I.C.T.C.M. El a fost creat în 1953 sub denumirea de Institutul tehnologic pentru construcția de mașini și a fost destinat proiectării de uzine constructoare de mașini și a unor utilaje pentru mari ramuri industriale. Ulterior, prin diferite operațiuni de departajare, o serie de activități au dus la înființarea unor noi institute, în anul 1963 luînd naștere și actualul I.C.T.C.M., adică Institutul de cercetări și proiectări tehnologice pentru industria construcțiilor de mașini.

Aici s-a desfășurat o muncă utilă, eficientă, dar încă modestă față de posibilitățile de creativitate ale colectivului nostru. Întreaga activitate a fost reconsiderată, revizuită începînd cu 1966, la un an după cel de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român, acest prag de conștiință al națiunii noastre, caracterizat prin reînnoirea și redimensionarea întregului proces de edificare a României, prin realizarea la scară realității a celor mai îndrăznețe gînduri și proiecte. Două evenimente, cu deosebire, au mărcat viața institutului, cu rol capital pentru întreaga noastră muncă de concepție și execuție. Este vorba de cele două vizite de lucru întreprinse de tovarășul Nicolae Ceaușescu la I.C.T.C.M., în 1975 și 1982, cînd, în cadrul unui colobv deschis, al schimbului de idei, au fost precizate marile îndatoriri ce ne revin, ca specialiști și cetățeni ai României, cînd s-a înțeles mai limpede ca oricînd că totul depinde de noi, de priceperea și hărnicia noastră, de spiritul gospodăresc și de economii, că dispunem de toate condițiile materiale, politice și morale de a înlături neabătut obiectivele și sarcinile incredinate de partid.

S-a înțeles în primul rînd că devansul activității de cercetare științifică înseamnă în final rezultate originale, care trebuie însă aplicate cit mai grabnic pentru a se obține maximum de avantaje. Astfel, I.C.T.C.M. s-a preocupat în permanență de elaborarea de tehnologii vizînd realizarea echipamentelor din domenii de vîrf și prioritare — nuclear, aviație, auto, naval, —

dar și pentru ridicarea nivelului tehnic al întreprinderilor și creșterea eficienței activității acestora. În acest sens tehnologiile de prelucrare electroerozivă, electrochimică, cu laser, cu ultrasunete, tehnologiile moderne de control, de protecția suprafețelor, de montaj au fost implementate în numeroase întreprinderi din țară. Se evidențiază în mod deosebit aportul institutului la programul nuclear, acordînd un sprijin substanțial unităților implicate în acest obiectiv major, cînd în perioada 1963—1965 peste 50 tehnologii, utilaje și linii complexe pentru I.M.G.B., Vulcan, Independența Sibiu, I.M.U.A.B. etc. Au fost realizate de asemenea tehnologii și echipamente care vizează fabricația de serie în industria construcțiilor de mașini, ca de pildă : linie de transfer pentru prelucrarea discurilor de frînă și pentru volanții autoturismului DACIA 1300 ; automatizarea ștanțării și ambutisării la prese ; linie semiautomată pentru montajul rulmenților radiali cu bile ; presă destinată întreprinderii OLTGIT, prevăzută cu o forță de presare de 6 tone și cu un efect de reducere a importului de 9 milioane lei ; proiectarea și omologarea unei familii de trei tipuri de mașini de prelucrare cu electrod masiv și un mod de mașină cu electrod filiform cu CNC.

Un bilanț al rodniceii, pasiunii, al dragostei de țară prin care colectivul nostru întîmpină gloriosul jubileu al aniversării celor 65 de ani de activitate revoluționară a Partidului Comunist Român, care este și pentru noi, ca pentru întreaga suflare a României, autoritatea supremă, forța socială și politică cea mai înaintată, tezaurul înțelepciunii colective, trup din trupul clasei muncitoare, țărînimii și intelectualității națiunii române.

În aceste momente solemne și de largă retrospectivă a trecutului național, aducem un cald omagiu iubitului nostru partid, asigurîndu-l în continuare de deplina noastră devoțiune, că vom face tot ce ne stă în putere pentru sporirea calității și eficienței muncii noastre, că viitorul reprezintă și pentru noi o certitudine din moment ce politica partidului se confundă cu propriile noastre opțiuni, iar în fruntea lui se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, omul care simbolizează atît de plener crezul, voința, destinul unui întreg popor.

Dr. ing. CAROL MANIȚIU ■
director general al Institutului central construcții de mașini și director al I.C.T.C.M.

De cînd există pe planetă, omul a căutat calea spre fericire. Fericirea o caută și azi, dar calea spre ea a descoperit-o, o știe: munca!

MUNCA – UN DREPT FUNDAMENTAL

Cînd muntii se mută din loc

E greu să te lupți cu muntele, chiar să-l învingi e greu. Și Alexandru Irimus, șeful carierei de calcar din Cuciulat, județul Sălaj, o știe. O știe de mic, de peste 34 de ani de cînd tatăl său minier de carieră și el l-a luat de mină înainte de a-i miji tulpiele și l-a dus la confruntarea cu ranga și barosul. „Așa se lucra atunci, își amintește maestrul Irimus, cu baramină pentru găurirea stîncii cu bicepsii pentru sfărîmarea și cu „binecuvîntata“ roabă pentru transport. După 8—10 ore de trudă, cădea frînt și nu-ți mai ardea nici de mincare“.

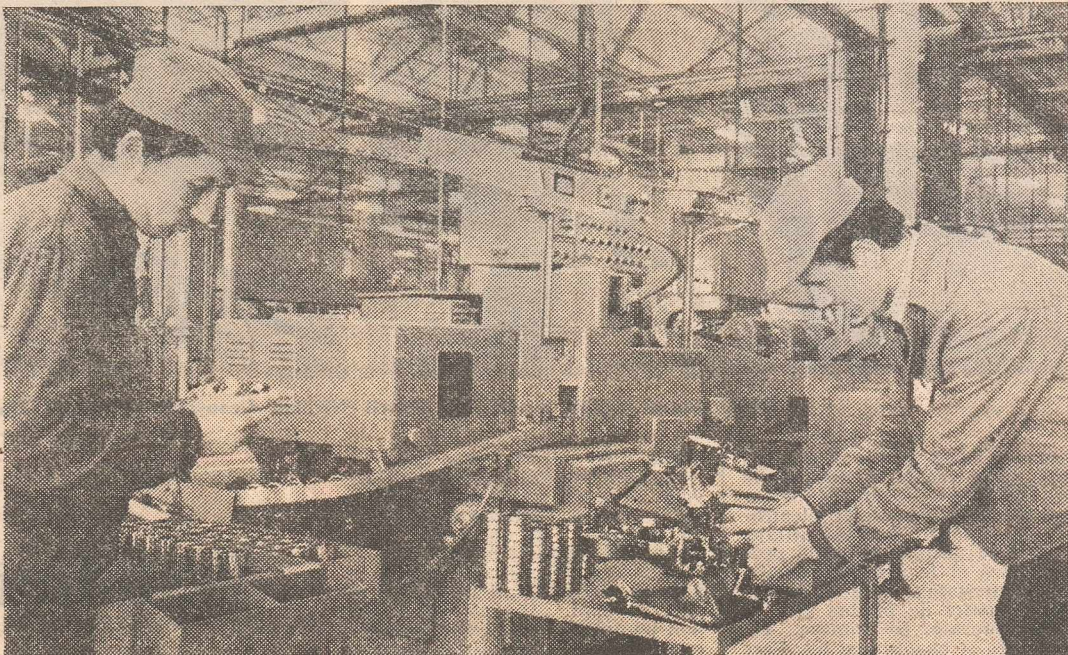
Trec pe sub pieptii dealului decopertat, ici și colo stînci albe uriașe ies din strîsoarea pămîntului ca și cum ne-ar avertiza că pînă vor ajunge la beneficiar vor mai da încă mult de furcă minerilor. Dar asta nu-i sperie pe artificierii Aurel Porumb și Ioan Drăgan care la ceasurile serii, cu dibăcie și înalt profesionalism scutură muntele din temelii cum ai scutura un măr în pragul toamnei. Se fac împuscături masive, se derocă mult calcar, atît cit cer cifrele de plan și uneori mai mult, pentru că planul trebuie și depășit. Iar minerii din Cuciulat fac aceasta lună de lună. Ți-e aproape imposibil să străbați cu pasul într-o singură zi cele 5 hectare pe care se întinde cariera, eșalonate în trei trepte de lucru (curînd se va da în exploatare și a patra). Ne-am oprit pe la citeva fronturi de lucru, acolo unde mi s-a părut mie, novicului, că bătaia e mai aspră, mai bărbătească. Pe treapta I, tocmai în virf de deal, un vînt subțire și usturător mușca fără de milă din obrajii noștri. Foreza automată FC 80 cu o productivitate de 60 metri liniari pe schimb, sfredelă și ea, tot fără de milă roca, scriînd, infingîndu-și dinții de oțel inobilat cu vanadiu și wolfram pînă în adînc, în măruntăie pămîntului, croind drum pentru explozivul care va zdruncina peretii de calcar. „Și cînd te gîndești, zice însoțitorul meu, că în urmă cu 20 de ani pentru o gaură de 3—4 metri hăteam o zi întreagă cu barosul și cu baramina și realizam o producție de 10 ori mai mică. Utilajul acesta este mană cerească pentru munca noastră nici n-ai cum să-l compari cu sculele rudimentare de acum două decenii. Desigur, nu ai cum să-l compari pentru că această girafă uriașă cu gîtul lung, de cîlîndri metalici și picioarele potcovite cu șenile ajută anual la derocarea a 550.000 de tone calcar, pentru că atît este producția-marfă pe 12 luni a carierei din Cuciulat. Și dacă te gîndești că prin anii '65 se scoteau cu mare trudă și multă sudoare abia 45.000 de tone...“.

Dar roca dislocată, chiar dacă a fost ruptă muntelui, nu rămîne aici, în virful lui, trebuie adusă spre concasare, sfărîmă-tă între dimensiuni de 20—200 de milimetri, în funcție de cerințele partenerilor. E drept, în urmă cu ani mulți se transporta cu roaba ori cu vagoneti împinși de oameni. Mai apoi au veni rabele de cite 16 tone care au ușurat mult munca minerilor și pe care le mai poți vedea încă pe drumurile înguste, printre peretii de calcar, coborînd anevoios spre rampă. Spun încă, pentru că în curînd numărul lor se va micșora substanțial. O magistrală de benzi transportoare în lungime de aproape 3 kilometri le va lua locul. Împreună cu inginerul Gheorghe Sabău, șeful mecanizării de la Exploatarea minieră din Jibou, unitate de care aparține și ca-

riera din Cuciulat am participat (eu cu privirea, el cu brațele și cu sufletul) la punerea în funcțiune a uriașelor benzi rulante groase de 25 de milimetri și late de 1.000 de milimetri. Tînărul subinginer parea emoționat. A lucrat de citeva luni bune la această magistrală, pe ploaie ori vînt, pe geruri ori arșiță și el și maestrul Ioan Pop cu echipa sa și Francisc Babos cu echipa sa și toți cei ce cu sufletul la gură așteptau la „capul de întoarcere“ semnalul de pornire. Cînd stațiile de emisie-recepție au anunțat cu vocea lor sugrumată „recepție, pornim!“ baiaurul negru din cauciuc a început să se tirască leneș pe rolele de metal, apoi tot mai repede pînă a atins viteza de 2 metri pe secundă, viteză cu care va alerga de acum înainte ani și ani de zile, ducînd pe spinarea sa neagră sute de mii de tone de calcar într-o continuă înclăstare cu muntele, va alerga de la rampă spre pisc și din pisc spre rampă, fără coadă, fără cap, într-o cursă care nu se termină niciodată. Și această fugă a lui cu roca în spate duce la economisirea cu 40 la sută a consumului de carburanți lubrefianți, duce la o însemnată creștere a productivității muncii și mai ales duce la ușurarea muncii acestor trudituri ai calcarului de Cuciulat.

„În anul 1963, îmi zice tînărul subinginer Radu Pah, fără a-și ascunde mindria, producția fizică a fost realizată și depășită în proporție de 135 la sută, cariera noastră situîndu-se în ultimii doi ani pe locul I în întrecerea socialistă pe unitate. Și anul acesta l-am început cu dreptul și-l vom continua tot așa. La finele lunii aprilie vom da în folosință încă o instalație de măcinat calcar, cu șase moli și cu o capacitate de 5.000 de tone lunar. Cariera noastră este printre puținele din țară care produce amendamente și calciu furajer de cea mai bună calitate și de aceea marfa noastră este solicitată pretutîndeni din Maramureș pînă la Dunăre“.

La sediul Exploatarea minieră din Jibou am încercat să stau de vorbă cu directorul acesteia, inginerul Cornel Russu. N-am reușit pe moment, „e în concediu“ mi s-a spus, dar cum nu-i plecat din localitate, vine zilnic pe la sediul, n-are astîmpăr, mai pune unele probleme la punct, se mai interesează de mersul producției și chiar trece mai amical, mai în interes de serviciu pe la unele puncte de lucru. A apărut, ce-i drept în jurul orei 10, în pulovăr și blugi cu înfățișarea sa de halterofil, dînd binețe în stînga și în dreapta. În graiul său ardele-nesc, molcom se interesează de buna funcționare a magistralei de la Cuciulat, care fusese pusă în mișcare cu o zi în urmă și cu 4 zile în avans față de grafic. Totul este în ordine și pe fața lui coboară o undă de mulțumire. Nu a împlinit încă 49 de ani dar nici greutatea nu-l sperie. „Magistrala de benzi transportoare de la Cuciulat care a fost dată ieri în funcțiune și pe care ați văzut-o și dumneavoastră, îmi zice tînărul director, este construită ca urmare a indicațiilor date de secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind reducerea consumului de carburanți și a înlăturării utilajelor mari consumatoare de combustibil convențional. Se economiseste astfel aproape jumătate din cantitatea de combustibil folosită la transport, dar totodată a crescut substanțial și productivitatea muncii. Este o concepție a minerilor noștri, a maștrilor, a mecanicilor, a electricienilor care se străduiesc și aproape întotdeauna reușesc prin eforturi și dăruire să adapteze utilaje complexe-mecanizate la condițiile cele mai eficiente și concrete ale rocii, ale zăcămintului, ale zonei de exploatare. În acest sens un sprijin deosebit primim și din partea Combinatului minier din Cluj-Napoca,

combinat de care aparține și unitatea noastră“.

Rugîndu-l să-mi spună cite ceva și despre colectivele de oameni ai muncii printre care își desfășoară activitatea, interlocutorul meu precizează: „în general colectivele de mineri ale exploatarea noastră sînt tinere. La fiecare loc de muncă, acolo unde se hotărăște producția, mai vîrstnicii, cei cu experiență se implică permanent în formarea și educarea tinerilor pentru ridicarea pregătirii profesionale și mai ales pentru a-i forma oameni de încredere, mineri de nădejde. Pentru că ei, tinerii sînt cei care își asumă răspunderea de a duce mai departe tradiția mineritului în calcar aici în carierele din nord.“

VIOREL VARGA ■

„Siderma“ își schimbă pielea...

„Siderma“ este tînără. Nu are decît cincisprezece ani, dar și-a făcut numele cunoscut în multe locuri din lume. Acum, „Siderma“ este hotărîtă să-și schimbe „pielea“, însă povestim cite ceva despre începuturile ei, despre oamenii care au adus-o pînă la vîrsta aceasta.

„Siderma“ este o fabrică de piele sintetică. Unul dintre cele obiective apărute, pe harta economică a țării noastre, în acești ultimi douăzeci de ani de înflorire a României, în această Epocă de Aur, Epocă Nicolae Ceaușescu. La Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român, trăsîndu-se direcțiile de dezvoltare social-economică, s-a ridicat și problema producerii înlocuitorilor din piele, atît de necesari pentru industria pielăriei, pentru încălțămînte, îmbrăcămînte, marochinărie și altele. În anul 1969, pe teritoriul Fabricii de nasturi, s-a constituit o stație pilot pentru cercetare și producție a pielii sintetice, își aduce cu nostalgie amînte inginerul șef, de azi, Dan Negreanu. Eram, atunci optzeci de oameni din Institutul de cercetări pielărie și cel de cercetări textile, care trebuiau să traducă în faptă directivele Congresului. Am încercat o colaborare cu firma „Dupont“, care producea Corfamul, dar s-a dovedit că prețul de cost al produsului este mai mare decît cel al pielii naturale și am renunțat. Am încercat și cu firma „Clarino“, din Japonia, dar sumele cerute pe utilaje ne-au pus pe gînduri. Am

renunțat și ne-am așezat temeinic pe treabă, reușînd ca în 1971 să producem prima mie de metri de piele sintetică de concepție românească, în stația pilot, la un preț mai scăzut decît al firmelor amintite. Sarcina noastră, de acum încolo, era de a realiza 200 mii metri patrați pe an, și nu era ușor. Începea o nouă etapă, construirea fabricii, și cînd ai un colectiv care cunoaște problema e una, iar cînd optzeci de oameni au de parcurs un astfel de drum complet necunoscut, e alta. E ca și cum pleci singur la un drum lung. Jumătate din utilaje le-am realizat în țară, ne-a sprijinit foarte mult industria constructoare de mașini. În prezent, din douăzeci și șase de utilaje necesare, industria românească produce douăzeci și trei. Români au montat, deja, fabrici în alte țări pritenite și sînt întotdeauna consultați în problemele mai dificile.

La data aceea, a Începutului, reia inginerul șef Dan Negreanu, cînd veacul ni-l cam făceam prin fabrica ce prindea contur, aveam două temeri mari. Prima întrebare era dacă se învîrte, iar a doua dacă merge — ce iese? Măcar rodajul mecanic să vezi că-ți iese. Socoteam că la procesul tehnologic era chimie și acolo ne pricepeam mai mulți. Întrebările au durat vreo patru ani. Acum cînd te uiți în urmă e plăcut, dar pe cîmpul de luptă era greu (pe vremea aceea inginerul Dan Negreanu era directorul fabricii).

Aproape toți care se luptau atunci cu necunoscutul erau niște stagiați veniți să învețe meserie, și au învățat, nu s-au întors din drum. Prin strădania oamenilor, am reușit, susține Dan Negreanu, să fabricăm PIELSIN, un produs apreciat chiar de la început.

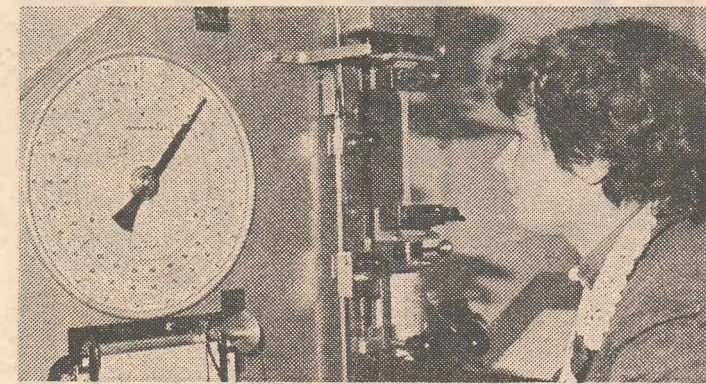
A urmat o adevărată explozie de cercetare, de diversificare, deoarece parametrii erau stabiliți de noi, iar toate modificările de proces tehnologic le aveam în mină. Între anii 1974—1977 am fabricat 16 produse și jonglam cu ele. Eram foarte mobili

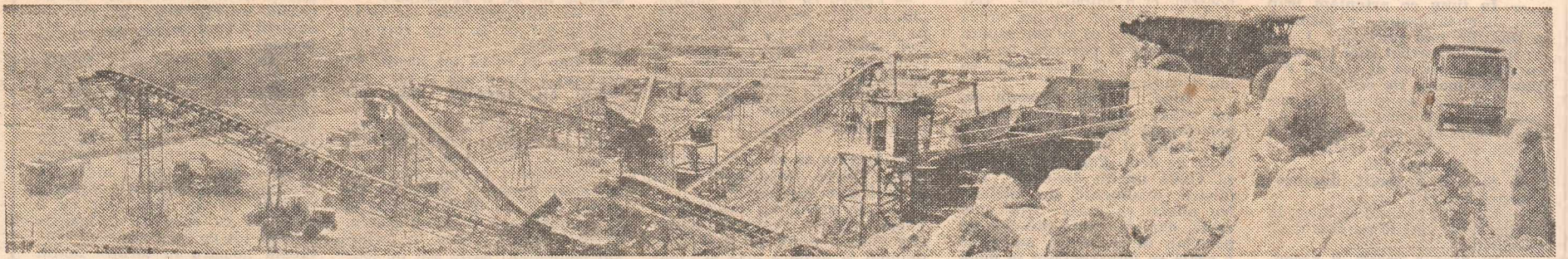
și acest lucru ne-a scutit de multe necazuri. În 1974 am dezvoltat și capacitatea de producție de la două sute de mii metri patrați la două milioane metri patrați pe an. Acum ne mai gîndim la un adaus de 500 de mii.

O altă etapă a început după 1980, continuă interlocutorul nostru. Am pornit căutările pentru înlocuirea materiilor prime din import cu cele autohtone. A fost o cursă contra cronometru și la chimie și la noi în fabrică. Am reușit să înlocuim poliuretanel (materie primă din import), cu sprijinul Institutului Petru Poni din Iași, prin acad prof dr. Cristofor Simionescu, doctorul Adrian Caraculac, doctorul Constantin Ciobanu. La „Sintofarm“, vecinii și colaboratorii noștri, directorul Cornel Culic și Constantin Birlădeanu au sintetizat poliuretanel **Nadolsin PR 100**. Urmează firesc diversificarea: într-un an vom avea și ceilalți poliuretani. Plecînd de la această diversificarea putem realiza produse mate, lucioase, mai dure, mai moi în funcție de cerințele pieții. O altă caracteristică importantă în realizarea pielii sintetice românești este posibilitatea folosirii suporturilor textile din fibre sintetice în comparație cu alte firme care nu reușesc decît cu bumbac.

Recuperarea și refolosirea materialelor sînt preocupări de asemenea permanente, afirmă inginerul șef Dan Negreanu. Nu mai aruncăm nimic. O parte din produse se reutilizează în procesul tehnologic (fibrele chimice, solvenții, soluția de poliuretanel), o altă parte sînt arse, pentru a nu polua, iar energia rezultată din ardere se folosește în procesul de fabricație. Porțiuni din pielea sintetică, ce sînt rezultate din procesul tehnologic (capete), se finisează și se valorifică în mica industrie.

Directoarea fabricii „Siderma“, ing. Liana Stoica ne vorbește despre creșterea productivității, care în 1980 a fost de 650 mii lei pe om, ajungînd în 1986 la 1 milion lei pe om. Și avem certitudinea că în 1990 va fi de 1,4 mi-

MUNCA — O DATORIE PRIMORDIALĂ

Ioane lei pe om ne asigură domnia sa. Pe lângă ceea ce ați aflat despre „Siderma”, care asigură materia primă pentru un sfert din încălzimintea țării, și care are și o eficiență economică a exportului prin terți, adaugă directoarea Liana Stoica, cea mai importantă preocupare a noastră este de a-i schimba „pielea”. Până acum am fabricat piele sintetică din prima generație ce avea caracteristicile fizico-mecanice și igienice ale pielii naturale, însă nu prezenta particularităților de structură și țesut. Aceste caracteristici urmează să fie asimilate de pielea sintetică din a doua generație. În acest scop Institutul de cercetări pielărie în colaborare cu ICECHIM au început cercetările, deja promițătoare. Cînd rezultatul muncii chimiștilor va fi definitivat, cele șaptesprezece produse ale noastre, plecînd de la Pielisin, Blavisin, Sinapa pînă la Dersin, Reptisin, Sinbox, își vor schimba deci „pielea”.

VICTOR RĂDULESCU ■

Puternica familie a comunei

La Carașova n-am ajuns într-o duminică ci într-o zi de pe la mijlocul săptămîinii. De-am fi ajuns duminică, am fi putut crede că sîntem martorii unei consfățiri de familie.

Carașova e o comună cu aproape 4 000 de locuitori iar vatra ei se află pe-o vale înspre care drumul cel vechi, desprins din șoseaua națională, coboară în serpentine strînse. De-o parte și de alta a drumului se întind pășuni, finete, livezi ce stau să inflorescă.

De la Carașova pînă la Reșița nu sînt decît 15 kilometri și pe drumul acesta urcă în fiecare zi 1 200 de bărbați din comună. Aproape toți lucrează la combinatul siderurgic. Muncile pămîntului rămin, se-nțelege, în primul rînd în grija, femeilor satului. În privința aceasta Carașova nu se deosebește de alte comune apropiate de Reșița. Însă ceea ce nu se întîmplă în altele și se întîmplă numai aici este că în fiecare duminică, la prînz, obștea satului se adună în fața primăriei ca să discute și să hotărască în orice problemă ce-ar interesa viața acestei familii mari, de aproape 4 000 de oameni.

Obiceiul e vechi, ni se spune. Ana Naghi, primărița, are 42 de ani și este de fel chiar din Carașova însă n-ar putea să spună nici ea cu exactitate cînd s-au adunat pentru prima oară oamenii de aici ca să discute și să hotărască împreună. Asta trebuie să fi fost demult, în orice caz. Acest obicei există și pe vremea cînd părinții ei, Ștefan și Marta, erau copii.

Pe lângă „Tribuna democrației”, care la Carașova se ține lunar, adunarea cetățenească din fiecare duminică e un prilej ca oamenii să aducă orice limpeziri și certitudini pe care le socotesc necesare în viața lor și a comunei. Se înțelege că la adunare nu au cum să vină chiar toți, întotdeauna, comuna are 825 de gospodării și dacă ar veni numai cite unul din partea fiecăreia s-ar strînge o mare de oameni între primărie, școală și clădirea cea nouă și arătoasă a magazinului comunal. Dar ce se vorbește la adunare ajunge, destul de repede, și la urechile celor ce n-au putut să fie prezenți. Adunarea fiindu-se chiar și în zilele cînd sînt nunți, zice primărița, au fost și duminici cînd la sfat a rămas pentru vreo jumătate de oră alaiul nunții întregi.

Mai pe lîră, la adunările acestea s-a vorbit despre felul cum urmează a se încheia con-

tractele pe acest an. În 1985 Carașova a predat 162 tone de carne și 2 250 hectolitri de lapte. Cantitățile contractate pentru 1986 sînt mai mari. Ca să încheie contractele, oamenii au venit la primărie după cum au fost anunțați în cadrul adunării, pe numere de case, de la numărul cutare pînă la numărul cutare într-o anume zi. E mai bine așa, zice primărița, ca să nu vină toți odată.

Dar acum, la Carașova a venit primăvara și livezile din jurul satului stau să inflorescă. La ultima adunare, zice primărița, s-a vorbit despre podul cel nou de peste riul Carașova, pod care a și fost construit, prin strădania întregului sat, dar cinci oameni au întîrziat cu plata contribuției în bani. Și s-a mai vorbit și despre drumul cel nou, mai drept, care iese în șoseaua națională. Drumul acesta a fost și el construit, în bună parte. În curînd oamenii vor ieși la lucru pentru a grăbi ziua cînd vor putea merge la Reșița pe drumul acesta nou, pe care se va putea circula mult mai ușor.

Cam asta vorbim noi, zice primărița, lucruri care ne interesează pe toți.

N-am ajuns la Carașova într-o zi de duminică. Dacă am fi ajuns într-o duminică, pe la prînz, am fi crezut că sîntem martorii unei consfățiri de familie.

DUMITRU ELIADE ■

Sprrijinul primarului : satul

La treizeci de ani a fost ales primar. Alegerea l-a cam descumpănit puțin, iar cînd a ajuns în comuna cu pricina, Tăuteu, descumpănirea s-a agravat în derută. Comuna, esuată ca o corabie pe un banc de nisip, părea sortită înțepenirii și o păștea, în mod evident, pericolul de a deveni un obiect de muzeu înainte de a-și fi trăit viața.

Tînărul primar, Emil Patca, a înconjurat desnădăjduit corabia și a invocat ajutorul lui Arhimede, sfătîndu-se cu el, în nopți albe, aburite de duhul cafelelor, cum să pună pirghia cuvîntului pe punctul de reazem al faptei. Nici n-a mai așteptat răspunsul mîntuitor al geofetrului, fiindcă practica l-a învățat și fizica punctului de sprijin și politica convingătoare a exemplului personal. În primul rînd, a început să facă ordine în curtea, ajunsă ca vai de ea, a primăriei. Împreună cu oamenii a săpat curtea la metru pătrat, a instalat un solar pentru ardei, roșii, salată și ridichi, a încropit o mică crescătorie de iepuri, iar în gospodăria anexă dol cal stau gata să fie înlămași la trăsura cu roți înalte pentru a-l duce pe primar la oricare punct de lucru care se află pe suprafața celor aproape două mii de hectare de pămînt arabil al comunei Tăuteu și satelor aparținătoare: Chiribuș, Polana, Bogeiu, Ciutelec.

Oamenii din comună au rămas uimiți. Își închipuiseră primarul

asa cum arăta: înalt, masiv ca Hercule, dar greoi, fără spirit de inițiativă. Timpul care dă valoare ființelor și lucrurilor arată cit de mult se înșelaseră.

După porțiunea de șosea din comună o luăm pe un drum îngust și stîngher, cîi trag cu ușurință ca și cum și-ar desmorți oasele, soarele încălzește bine, în stînga discurile din urma unui tractor ridică o trimbă de praf, dincolo, doi oameni de pe o semănătoare sînt atît de absorbiți de munca lor că nici nu ne observă. Primarul coboară, îi spune vizitiului să întoarcă, îl vîd înaintînd în urma semănătoarei, aplecîndu-se și scoțînd un metru de croitor din buzunar și măsurînd arătura. Apoi îl vîd măsurînd în alt loc și pe urmă oprînd pe tractorist cînd acesta întorsese semănătoarea și venea spre noi. Ce-ați făcut acolo pe arătură? îl întreb nițel nedumerit. Am verificat densitatea porumbului, îmi răspunde el. Ieșim iar la șosea și ne îndreptăm spre Ciutelec, după ce trecem peste calea ferată.

Satul acesta a fost un alt punct de sprijin pentru pirghia inițiativei primarului Patca. Totul a pornit de la o simplă întîmplare. Într-o dimineață, văzuse niște prichindei care veneau la școală. Erau atît de plini de noroi că primarul l-a întrebat dacă nu s-au bătut cumva sau dacă nu s-au jucat de-a v-ați ascunseala prin șanțuri. Nu

ne-am bătut, nene, a ciripit unul de-o șchioapă, cu capul în pămînt, trecîndu-și incurcat ghiozdanul dintr-o mîină în alta și preocupat să nu-l scape și pe acesta în noroi, dar noi stăm pe strada Pădurii. Primarul s-a încălțat cu cisme de cauciuc, a căutat strada cu pricina și cînd a ajuns acolo a fluierat, pur și simplu, a pagubă. Strada Pădurii era pseudonimul romantic pentru strada Noroaielor. Cînd ploua, noroiul podzolic creștea ca un aluat în imensa albie a uliței și bieții părinți trebuiau să-și care odraslele pe umeri

pînă la școală. Primarul a mobilizat pe părinții copiilor, a făcut rost de dale de piatră și cu o macara a instalat bucată cu bucată dalele de piatră pentru școlarii care au învățat astfel, fără manual, prima lecție de politică.

Dar cel mai mult l-a impresionat pe Emil Patca pelerinajul de mulțumire al bătrînilor satului după ce acesta cu o mîină de oameni restaurase în satul Ciutelec monumentul eroilor căzuți în primul război mondial. Treaba aceasta care a necesitat, de fapt, cel mai puțin efort a avut maximum de efect în inima ciutelecianilor. Tînărul primar s-a făcut nu numai respectat, ci și iubit, sâtenii nu-l ascultă pentru că e primar, ci pentru modul în care, în fruntea lor, îi mobilizează la transpunerea în fapt, la nivelul comunei, a politicii partidului.

De pe dealul satului, zis Rara, pe care urcăm acum, se vede clădirea fermei I.A.S. nr. 6 din Ciutelec cu un efectiv de peste șase mii de oi, unde s-a obținut cea mai mare producție de lînă din județ. Apa Bistrei strălucește la coturi ca lama unui cuțit dar primarul nu se arată încîntat de priveliște. Sub frumusețea Bistrei se ascunde primejdia îmi spune el și-mi povestește că acum doi ani după o ploaie năprasnică, Bistra cea cuminte a venit c-o falcă-n cer și cu una-n pămînt și a înghițit podul.

Printre înghițituri, îmi spune că-și aduce și astăzi aminte de prima lui zi de audiență. Veniseră atunci la el niște bătrîni din comună care s-au plîns că nu pot să se ducă pînă în Marghita să cumpere pline, erau singuri și nu aveau pe nimeni. Deși construirea unei brutării într-o comună cu peste 5 000 de suflete (cu satele din jur) era trecută demult în plan, treaba nu demarase deloc și dintr-un grafic nu poți scoate niciun plin. La prima ședință a O.D.U.S. din comună, primarul a venit cu propunerea începerii imediate a construirii brutăriei. Oamenii din comună și reprezentanții celorlalte sate au aprobat propunerea tînărului primar și prin muncă voluntară au purces la ridicarea brutăriei. Chiar zilele trecute au sosit instalațiile de uzină de la Baia Sprie necesare instalării cuptorului, așa că nu peste multă vreme se va produce o tonă și jumătate de pline proaspătă și caldă pe zi pentru sâteni.

Întîm în comună. Înainte vreme oamenii care veneau la piață în ziua de miercuri să-și vîndă produsele își întindeau marfa direct pe pămîntul gol, cînd ploua nu-ți venea să cumperi nimic în ruptul capului. Omul ales în fruntea obștii a amenajat fosta piață cu materiale refolosibile din Marghita.

Cînd coborîm lîngă clădirea ce adăpostește atelierul de confecționat tocuri de lemn, primarul îmi spune că aici se realizează lunar peste 30 de mii de tocuri pentru întreprinderea de încălzimintea „Bihoreana” Marghita, iar puțin mai încolo îmi arată clădirea cu patru săli de clasă pentru școlarii comunei ce va fi dată în folosință în cîntea zilelor de 1 și 8 mai din anul acesta.

Cum astăzi 18 aprilie, inginerul șef Kincses Ludovic a raportat încheierea însămințării porumbului, primarul nu-și poate ascunde un zîmbet de mulțumire. Îl întreb cînd se duce acasă, nici nu știu, îmi răspunde el, munca primarului nu-i normată, trebuie să fie toată ziua la post ca o santinelă, că nu știu ce se poate întîmpla. De pildă, săptămîina trecută, Bistra asta care ne-a declarat război regulat a săpat la temelia a doi stîlpi de înaltă tensiune și l-a dărîmat la pămînt. Pericol mare. Noroc c-am fost aici, am telefonat la I.R.E. Marghita, mi-am pregătit niște oameni ca să aprijine pe cei care au venit cu mașina de intervenție și după cîțeva vreme lumina s-a aprins din nou în gospodăriile sâtenilor.

Întîm în curtea primăriei. Vizitiul deshamă caii asudați, îi șterge cu un șomoiog de paie, vorbește iar cu ei, îi mîină în grajd, primarul aruncă un braț de iarbă verde la iepuri, se spală pe mîini și se duce să pregătească două cafele tari. În biroul lui observ o mică copie în alamă a coloanei infinitului a lui Brîncuși pe care Emil Patca o avusese cu el și pe vremea cînd îndeplînise cu rezultate excelente timp de șase ani funcția de secretar al comitetului U.T.C. din orașul Marghita cînd activistul de pe atunci fusese distins cu diploma C.C. al U.T.C. pentru merite deosebite în munca de educare comunistă a tînetului.

Curînd, primarul revine cu două cești aburinde și-mi spune: Acum putem să ne gîndim și la reportaj, dar incurcăm nu știe cum să înceapă, citește cu coada ochiului corespondența care s-a adunat binișor de cînd tot umbli pe hotar, crede că nu-l observ cum încruntă din sprîncene cînd vede ceva într-o adresă, deodată tresare ca și cum și-ar fi adus aminte de ceva foarte important, îmi dă o fotografie de unde mă privesc o femeie frumoasă, cu suris larg și două fetițe. Familia mea, îmi explică, emoționat tînărul primar, uneori sînt atît de prins în treburi că nu mă întorc pînă noaptea tîrziu și trebuie să mă consolez cu fotografia. I-o restituți.

PASCU BALACI ■

(Urmare din pagina 1)

un real și temeinic acces României spre culmile progresului și civilizației.

1 Mai 1986. Și în anul acesta, an de legătură trainică între un efort care s-a încheiat și un efort care reîncepe, Ziua internațională a muncii reaprinde în viața patriei și în inimile oamenilor lumini sărbătorești. O sărbătoare a muncii, trăită de cei pentru care munca înseamnă totul, rațiunea însăși de a exista, poate fi însă și altceva decît un răgaz anume rezervat contemplării ei. Acum, în primul an al unui cincinal rostit pe calitate și eficiență, țara muncește cu minciile suflete, cu conștiința trează în fața timpului și a orizontului spre care curge timpul. Din presa cotidiană, primele bilanțuri ale acestui an ne-au reținut atenția și trebuie să spunem de la început că e de bun augur această reînnoire a obiceiului de a ne cunoaște și omagia frunții, pe cei care adaugă zilnic un plus de frumusețe și bogăție și forță acestei țări, în orașele și satele ale căror ritmuri de viață se înscriu permanent pe coordonatele modernității și progresului.

Rapoartele muncitorești ale acestor zile, bilanțurile de succese ale poporu-

lui închinat sărbătorii de 1 Mai și glorioșului jubileu al partidului nostru comunist, reliefează eforturile nu o dată eroice ale tuturor fiilor țării, indiferent de naționalitate, pentru transpunerea în viață a hotărîrilor Congresului al XIII-lea și a orientărilor și indicațiilor formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta plenară a C.C. al P.C.R. și la Congresul sindicatelor. Aceste rapoarte muncitorești avînd ele însele — prin marea desfășurare de forțe pe care o implică și prin înalta vibrație a conștiinței patriotice, a conștiinței comuniste în acțiune — ceva din freacă a unui anotimp de perpetuă renaștere.

În pragul sărbătoririi a 65 de ani de existență a Partidului Comunist Român, în pragul unei zile a muncii asupra căreia acest jubileu transferă o strălucire particulară, îndemnul spre o cutezanță desfășurată lucid, în tîmparele chibzuinței financiare a poporului care sîntem, își are semnificația lui. Într-o țară a muncii, o sărbătoare a muncii se întîmînă prin efort necurmat, prin abnegație așezată fără rezerve în slujba propășirii patriei comune.

1
Mai

— În timp ce așteptam prin ușa dumneavoastră a răzbătut o discuție mai aprinsă. L-am auzit pe un bărbat care zicea că își dă demisia, că el vine și v-o pune pe masă. De ce?

— Am avut un schimb de păreri. Eu i-am spus că a greșit, el a susținut că a procedat corect și a zis că dacă nu e bine, își dă demisia.

— Și cine a greșit, dumneavoastră sau el?

— Nu știu, trebuie să merg în secție și să verific pe fluxul de producție.

— Și dacă a greșit, îi acceptați demisia? Surpriza ar fi să descoperiți că n-a fost decât greșeala dumneavoastră?

— Dacă am greșit eu îmi cer scuze. Și dacă a greșit el nu e un capăt de țară. Nici vorba de demisie! Ce, chiar așa ușor renunță! Toți am trudit la această firmă și n-ar fi corect să-l las pe unul să cedeze atât de repede. De fapt n-a fost vorba de un conflict. Sint scintile zilnice, căutările, confruntările la care ne obligă producția. Și apoi țin foarte mult la acest om.

— Aveți un motiv special?

— Poate, în primul rând că este aici din 1972, de la început. Dar nu într-un mod special, ci în măsura în care țin la toți colegii. Noi sintem un colectiv extrem de unit.

— Din ce vă dați seama de asta?

— În orice fel de situație, vorbind deschis cu oamenii și solicitându-le sprijinul, i-am simțit cum reacționează, cum se string ca degetele unei miini. Așa se explică și faptul că întreprinderea noastră, din 1972, de când a fost pusă pe roate, n-a cunoscut niciodată situația de a nu-și fi realizat planul. Apoi ați văzut-o cum arată! N-o pot mătura, îngrijii și amenaja eu. Ei au grijă de ea, și felul în care arată și produce este dovada atașamentului sincer. În plus, avem o fluctuație a personalului de 0,02. Spune și asta ceva, dacă nu vă supărați!

— Nu mă supăr, dar de ce nu pleacă?

— Așa m-ați întreba de parcă ați zice, dumneata de ce nu vrei să pleci de acasă?

— Ne-am cam luat cu vorba și cititorii încă nu știu prea multe lucruri, nici despre dumneavoastră, nici despre întreprindere, în ciuda faptului că sinteți prezentă, prin produse, în casa fiecărui om al României. Și nu numai. Poate că ar fi bine să vă faceți o prezentare.

— Numele meu îl știți.

— Virstă? Am terminat facultatea și-am început aproape o dată cu întreprinderea, înființată și ea în 1971. E cea mai mare întreprindere de porțelan din țară. Fiind cea mai mare, implică și greutatea mai mari. Și cu toate acestea, de opt ani sintem numărul unu în întrecerea socialistă pe ramură. Opt ani am luat Ordinul Muncii clasa I sau a II-a și în ultimii trei am câștigat consecutiv. Anul trecut a fost pentru a patra oară. Avem unul din cele mai valoroase colective de creație în domeniul porțelanului, fapt care se vede în magazinele din țară. Cei pricepuți disting imediat produsele realizate la Alba Iulia. Dar asta înseamnă multă muncă și mult timp. Am și încercat să dăm fiecăruia o șansă de valorificare a capacității, a inclinației sale spre frumos, spre artă, spre bun gust.

— Apropo! La intrare aveți un hol care este cea mai frumoasă carte de vizită. Porțelanuri în toate culorile, vase cu flori, bazine cu pești. Cine se ocupă de toate acestea?

— Fiecare, la locul său de muncă. Dar pe holuri, la intrări, un om care mi-a cerut să-i dau în grijă spațiile comune. El se ocupă de flori, de pești, de ronduri. În fiecare dimineață toate colțurile au vase cu flori proaspete. Se numește Simion Flentea și oricât de dimineață să veni la birou, găsești două trei vase cu flori. Dar nu numai la mine. În toate birourile, pe toate holurile.

— Nu sparge nimeni vasele? Cum de reușește să treacă pe lângă ele fără să le atingă? În primul rând cum cife piese de porțelan produceți într-un an?

— Ar fi greu să le numărăm. De ordinul milioanei!

— Și cite se sparg?

— La noi, nici una!

— Vă supărați dacă imi exprim îndoiala. Pur și simplu nu cred! Tot mai scapă un om o farfurie, o ceașcă, o vază și n-o fi porțelanul de Alba Iulia chiar fontă sau cremene!

— Ei, așa dispară, se mai sparge câte o piesă. O spargem noi, dacă are un mic defect, o măcinăm în moară și-o reintroducem în circuit. La noi, nu sint cioburi. Deși din porțelanurile care pleacă de aici, se mai întimplă să se mai spargă și pe drum. Dar nu din vina

noastră, ci a ambalajelor. Dar despre ambalaje nu pot să vă vorbesc pentru că se vor supăra producătorii și pe urmă ne vor face necazuri și n-aș vrea să am discuții cu ei.

— Bine, atunci vă spun eu, am văzut prin întreprindere porțelanuri frumoase, ambalate mai banal și mai urit decât o cutie de dero. Parec erau făcute să vindă unelte de cimp sau mistrii. Realmente, nu înțeleg! Nu numai că arată așa cum arată, dar siguranța pieselor de porțelan în asemenea ambalaje e egală cu împachetatul în două ziare.

— Așa-i! Dar ce să facem? Încă n-am găsit soluția ideală în materie de prezentare a produselor. Încă nu s-a pus accentul necesar pe ambalaje, nu numai pentru porțelanuri, ci pentru toate celelalte. Dar în ciuda acestui fapt, oamenii mai caută porțelanul, încă îl mai vor în casele lor ca să se bucure de frumos. Dar nu depinde de noi cum ajunge la cumpărător.

— Ați văzut doar că puteți refuza ambalajele proaste?

— Vai de mine! Dar nu avem de ales. Nu putem livra fără ele. Din păcate, concurența sinceră și leală care există între producătorii de porțelanuri din țară nu mai apare și la nivelul producătorilor de ambalaje. Așa că nu avem de unde alege. Acceptăm soluțiile existente.

— Să zicem că situația ambalajelor e cum e. Dar am găsit pe piață și porțelanuri care nu sar cu mult de calitatea eu-

— Pentru că firma inițială, „Porțelanul” era prea banală, pe cind Apullum conține ceva din istoria acestor locuri, e chiar semnul ei, al tradiției, al oamenilor. De aceea pe actuala noastră marcă am ținut să se regăsească elemente din străvechea stemă a orașului Alba Iulia.

— Aș vrea să vă mai spun un lucru. Unele porțelanuri au prețuri cam piperate?

— Cum puteți să vorbiți așa! V-am arătat creația. Fiecare element de decor se realizează manual și implică artă și măiestrie. Ați văzut trandafirul din porțelan care se pun la bibelouri, la vase? Fiecare petală se realizează manual. Se începe cu staminele florii, apoi petala cu petală. E o muncă migăloasă, plină de finețe. Se rețușează cu pensula, se colorează tot așa. Vă dau o săptămână, nu o lună să-mi faceți un trandafir de porțelan.

— Nu se poate automatiza? Mă refer la o mașină care să producă trandafirii și celelalte flori?

— Dacă auziți că ar exista una pe undeva prin lume să-mi dați și mie un telefon ca să mă duc să o cumpăr.

— Iertați-mă, mi-am dat și eu cu părerea. Dar revin la ideea că nu toate porțelanurile din magazine sint de natură să treacă examenul bunului gust.

— Nu e numai vina noastră. Și spun așa cu îngăduință.

— Dar a cui?

— Dumneavoastră vreți să ne

deschis tot ce îi preocupă?

— O întreprindere cu ușile închise nu ar fi avut rezultatele noastre.

— Dar de ce vă tot jucați cu avel pix? De o oră îl tot învârtiți, ați mizgălit două coli albe!

— Pentru că nu am răbdare. Dacă nu eram cu dumneavoastră, în timpul acesta aș fi făcut înconjurul întreprinderii de cel puțin două ori. Viața de director nu e de birou, să stai și să semnezi, să dispui mereu. Trebuie să fii mereu în mijlocul oamenilor, să le știi pe toate. Totdeauna mai ai ceva de făcut. În mod sigur, dacă v-ați întrebat, nici dumneavoastră n-ați realizat toate articolele pe care le-ați visat.

— Da, dar nici dumneavoastră n-ați pus în circulație bibeloul secolului.

— Ba da, eu am doi băieți foarte buni, de care mă bucur. Pentru virsta lor sint maturi, își gindesc timpul și acțiunile și își pregătesc viața de mine.

— Am auzit despre dumneavoastră că sinteți o femeie extrem de aspră. Acum așa depune mărturie pentru alteeva. Dar pareți extrem de legată de aceste locuri.

— Prin oameni. De loc, eu sint de la Bistrița. Am ajuns la Alba Iulia după soțul meu care a venit aici să construiască fabrici.

— Și a făcut multe?

— O sumedenie. A construit-o și pe cea în care vă aflați, și întreprinderea mecanică, și pe

duceți în acest moment. Și această întreprindere cu mii de oameni care arată ca un laborator.

— Cindva, am fost întrebată, ce consider mai presus decît Porțelanul. Omul se aștepta să răspund familia, copiii mei, sănătatea. I-am spus scurt, sufletele omului. Și asta se vede aici la noi. Eu, în bătaia pentru plan, n-am exclus niciodată preocupările pentru sufletul omului. Ei au făcut tot ce e aici, tot ce se vede în magazine și tot ce se găsește cu emblema noastră în țările lumii. Privind colecțiile marilor firme producătoare de porțelanuri am avut un sentiment mai mult decît de mîndrie, că noi oferim azi cetățeanului din România porțelan de cea mai bună calitate.

— Tot mereu imi vine să vă întreb cum ați ajuns la asta în numai 15 ani!

— Prin muncă și curaj. Vă aminteam de acel cuptor pe care ni l-au solicitat și alte întreprinderi. Noi facem porțelan, nu avem specialiști ca să construim cuptoare. Puteam foarte simplu să nu ne apucăm de el, să nu-l facem, să-l cerem să ne fie adus de aiurea. Și l-am realizat foarte bine, în ciuda îndoielilor și a ironiilor.

— Cred că aveți destule argumente ca să vă socotiți o femeie realizată?

— Realizată e puțin spus. E meseria mea și-mi place și sint un om realist. Dacă îți place și faci bine, cinești sau porțelan și izbutești, te poți considera un om realizat. Iar porțelan nu poți face fără să pui o parte din sufletul tău.

— Apropo de suflet. Care e omul cel mai apropiat de dumneavoastră în această mare de femei?

— Aș fi o prefăcută dacă aș spune că toți, în egală măsură.

— Totuși, cui îi faceți confesiuni?

— La modul serios?

— Evident!

— Secretarei de partid. E o femeie de excepție, venită în Porțelanul din 1971. Veronica Sandu e o colegă cu mult tact, cu înțelegere și este extrem de pricepută.

— Nu vă spun din complexitate, dar se vede peste tot în această întreprindere mina de femeie. Am văzut cantina, grupurile sociale. Puține restaurante își pot aștepta consumatorii într-o asemenea ambianță!

— V-am spus că facem totul pentru oamenii noștri. Acum construim o sală de recuperare a forței fizice. Vom fi poate prima întreprindere cu o asemenea sală care va avea spații pentru gimnastică medicală, pentru fizioterapie, pentru gimnastică aerobică. La noi se lucrează în liniște, într-o atmosferă plăcută. Dar femeile stau opt ore pe scaun și unele lucrează cu miinile în mediul umed. Trebuie să avem grijă de ele.

— Și ce mai puneți la cale pentru anii ce vin?

— Am văzut la Meissen candelabre de porțelan. Toată lumea știe de candelabre de sticlă. Construim o secție de microproducție pentru candelabre de porțelan. Și asta este un curaj! Apoi ne străduim să creștem productivitatea muncii, să dăm acordului global importanța și eficiența cerută de secretarul general al partidului. Noi lucrăm de mult în această formă, iar îmbunătățirile aduse sint de natură să sporească eficiența. Trebuie să ne apărăm prestigiul și locul nostru de numărul unu în materie de porțelan. Și vom rămîne, vom oferi pieței colecții din ce în ce mai bogate, mai valoroase, vom încerca să le arătăm tuturor că Porțelanul a fost și va rămîne o firmă serioasă.

— Ne-am luat cu vorba și s-a făcut tirziu. Toată lumea a plecat acasă. Dumneavoastră ce faceți?

— Nu am nimic urgent prin secție. Așa că merg și eu acasă și mă apuc de gospodărie. E prozaic, dar asta este. Astă seară la Alba Iulia teatrul și opera sint închise. Așa că imi vād de gospodărie, citesc, croșetez stau de vorbă cu băieții și mă gindesc la ce mă așteaptă pentru ziua de mine. Eu am încredere în oameni și nu-mi place să le caut defecte, dimpotrivă, nu fac o dramă dacă am greșit acorindu-le unora încrederea necondiționată. De asta mă și gindesc la ziua de mine. Ea se leagă de tot ce a eu ei mai bun, de sufletul lor, căci, așa cum vă spuneam, sufletul celui care muncește e mai presus decît orice.

— Chiar și decît aceste porțelanuri delicate cu care vă mîndriți, chiar și decît planul?

— Chiar, chiar, chiar!

Sufletul omului, mai presus decît florile de porțelan

— interviu cu ELENA COVACIU, directoarea întreprinderii „Porțelanul” din Alba Iulia —

ților. Sincer vorbind, nici nu sint un mare admirator al porțelanurilor!

— Nu-i nici o problemă că nu vă plac. E normal. Din 22 de milioane de locuitori, nu toți se bucură de ele, nu toți le iubesc. Dar dacă ați sta o lună de zile în întreprindere, poate că atunci n-ați mai vorbi așa. Să vedeți fiecare fază, de la creație, la expediție, pe flux, de la pregătirea materiei pînă la decorarea ei. Eu rămîn la părerea că porțelanurile de calitate sint o prezență caldă, odihnitoare în fiecare casă.

— Dumneavoastră aveți?

— Sinceră să fiu nu, dar nu pentru că nu imi plac ci pentru a exclude orice fel de discuție. Dar dacă aș lucra în altă parte, cu siguranță că aș avea. Ele sint stări sufletești ale oamenilor noștri, reprezintă, fan-tezia, dragostea și măiestria lor. În fiecare bibelou e o stare a celui care l-a creat. Dacă vă uitați în magazine la aceiași bibelou, o să vedeți că, în ciuda formei identice, fiecare are o altă expresie. E sufletul muncitorului în timpul producției. E o legătură intimă, ca între mamă și fiu.

— Cum circula porțelanul românesc în străinătate? E apreciat, se caută, se vinde bine?

— O să-mi continui ideea după ce răspundeți la întrebare.

— În multe țări din lume se cumpără marca. Și sint mărci celebre, începînd cu cele chinezești, cu Meissen-ul, cu porțelanul spaniol. Și cu toate acestea, porțelanul românesc poate sta alături de cel produs în țări cu veche tradiție. Exportăm pe toate meridianele.

— Aici voiam să ajung. La performanțele întreprinderii dumneavoastră și ale celorlalte din țară. Nu aveți nici 15 ani și vindeți în toată lumea, în ciuda faptului că România nu a avut o tradiție în materie de porțelan.

— N-am avut tradiție în porțelan dar avem o celebră tradiție în ceramică, iar porțelanul nu e decît o clasă superioară și el exprimă evoluția gradului de civilizație la care am ajuns. Acum stăm cu fruntea sus lîngă orice marcă de porțelan. Și Apullum face parte dintre ele.

— De ce Apullum?

puncte rău cu colaboratorii!

— În ce sens? Oricum, vă asigurăm de buna noastră intenție!

— Mulți au văzut în expoziția noastră o serie de produse. Au fost entuziasmați și au întrebat de ce nu se găsesc!

— Chiar, vă întreb și eu, de ce? Depunînd mărturie că într-adevăr, în expoziție aveți o seamă de produse absolut superbe.

— Pentru că noi le-am prezentat la contractări iar reprezentanții comerțului le-au refuzat. Sint produse care mor. Din cauza celui de la contractări au o viață scurtă. Dar ne puneți într-o altă situație delicată față de reprezentanții comerțului.

— Din păcate ei merg pe linia minimel rezistențe. N-au curajul să promoveze produse noi, rămîn la cele vechi pentru că au o minimă siguranță că se vind. De ce să încerce nouăți, de ce să riste inițiative, pași înainte, chiar dacă ei înseamnă și pași pe linia bunului gust, a educației estetice? Uneori am sentimentul că asta le lipsește chiar lor. Dar nu v-am invitat să discutați despre alții, ci despre dumneavoastră și despre munca oamenilor de la Porțelanul.

— Care se luptă să-și facă datoria, să rămînă cei mai buni. Și au meritele lor. O să mă întrebați care? cine? ce? În acești cinci ani vom introduce o linie de presare izostatică. Ea va aduce o creștere a productivității muncii cu minimum 20 la sută. Am reușit să facem forme din poroplast care le înlocuiesc pe cele din ipsos. Ipsosul rezista la un ciclu de 100 de utilizări, pe cind cele din poroplast rezista la 5000. Noi sintem întreprindere de porțelan dar specialiștii noștri au realizat o asimilare a unui cup-tor cu ardere rapidă. Acum ni-l solicită și celelalte întreprinderi de porțelan din țară.

— Ce vă face plăcere să amintii mereu despre Porțelanul?

— Multe! Nu mă pot opri la ceva. Toate se leagă, în toate e munca noastră, viața cu bucuriile și necazurile noastre.

— Vin oamenii să discute

cea de covoare, și pe cea de tricotațe de la Cîmpeni și pe cea de prelucrare a cuprului de la Zlatna.

— Cînd nu vă izbutese unele lucruri, căci trebuie să fie și din asta într-o viață de om, ce faceți?

— Tac! Tac și mă consum mereu, poate mai mult decît e nevoie. Uneori am sentimentul că sint prea prăpăstioasă, că sint mereu nemulțumită față de ceea ce fac.

— Ați greșit de multe ori?

— Nu știu ce să răspund!

— Dar cînd greșesc colaboratorii dumneavoastră?

— Ce înțelegeți prin greșeli? Greșeală e atunci cînd încerci să distrugi un om, un obiect sau o operă. Dar cînd un om încearcă să facă un pas înainte, să adauge ceva la munca sa sau a celorlalți și nu izbutește, atunci nu e decît o nereușită. N-ai de ce să te îndrepti împotriva lui, dimpotrivă, trebuie să îi alături de el. E și proverbul acela sfînt la noi...

— Cum vă faceți planurile?

— Ca om sau ca producător?

— Din ambele puncte de vedere!

— Noi avem planuri ferme de perspectivă. Ne străduim în fiecare zi ca să fim cit mai aproape de ele. Dar nu am răbdare să-mi completez o agendă pentru fiecare zi. Nu-mi place să scriu. E și reproșul mamei mele care-mi spune că degeaba m-a ținut la școală că nu știu să-i scriu citeva rînduri. Eu sint un om de acțiune. Nu las lucrurile să doaspescă. Le rezolv pe loc. Cine v-a spus că sint o femeie aspră? Și dacă sint, sint cu toți pentru că sint și cu mine. În mod normal fiecare ar trebui să fie așa. Sintem în secolul XX și viața ne cere să fim oameni de acțiune, fermi, lucizi, energici. Dar nu toți sintem în măsura în care ar trebui. Uneori sint că nici eu nu sint așa, nici cu mine și nici cu alții...

— De ce tăceți? Vă așteaptă o problemă urgentă? Eu pot să mă retrag!

— Nu, nu, oricum rămîn pînă tirziu, dar mă gindeam că mi-am făcut un portret mai mult decît deplorabil.

— Mă îndoiesc. Portretul dumneavoastră cel mai fidel e chiar porțelanul pe care îl pro-

CORNEL NISTORESCU ■

Partidului și patriei cîntare

Vis întrupat în faptă

Primăvara, mai ales primăvara, și cu deosebire în preajma marilor sărbători a muncii, cînd urcă și se-nstăpinesc preutindeni în viața noastră tulburătoare seve ale unei renașteri atotcuprinzătoare, mă surprind adeseori pătruns de un gând pe care-l sorb, realmente, cu lăcomie și pe care încerc să-l stăpînesc cit mai deplin cu puțință. Acest gând este mai degrabă, dacă ar fi să-l dau o anume înfățișare, un om. Un om, aș zice, ca noi toți, un om obișnuit. Un om care trăiește. Un om care luptă. Un om care biruie, dar care este, din cînd în cînd, și înfrînt. Un om, însă, care are puterea parcă miraculoasă de-a porni lupta din nou. Nu se bate niciodată, pentru sine, cu pumnul în piept. Cînd vine vorba despre el, este de-o modestie inimaginabilă. Parcă nici n-ar exista. Cînd însă reprezintă o idee, cînd vrea să susțină o propunere nouă, care să-mpingă lucrurile înainte, scoțindu-le din amorteală și inerție, atunci, ei da, atunci devine necruțător, aprig, de nestăvilît. La nevoie izbește cu pumnul în masă. O nebanuită energie, aidoma energilor primăverii, se declanșează în ființa sa. Chipul său este luminat de o intensă flacără interioară. Vocea sa este energică. Gesturile sale sînt ferme. Se simte pur și simplu, copleșitor se simte, că omul acesta vorbește în numele adevărului. Este un om care-și asumă, fără preget, dreptul de-a fi în mijlocul vieții, acolo unde se dau marile bătălii, acolo unde este întotdeauna mai greu, unde simte el că ar fi nevoie de o totală dăruire. Este un om pe-a cărui judecată te poți bizui fără de teamă, pentru că-n miezul judecății sale el așază, mai întîi și-nții, oamenii și faptele lor, adică pune, întotdeauna, caii înaintea căruțel. Niciodată altfel. Iar dacă,

prin cine știe ce întîmplare, a mai și greșit, are tăria să recunoască acest lucru, la urma urmei omenesc și el, și mai apoi să-l îndrepte. Uimitor de categoric, de neinduplecat, ca oțelul călit, dar nu rigid. Neclintirea sa nu este a sa, proprie și personală, ci a vieții în numele căreia nu acceptă nici un compromis, nici o decădere, nici o deviație de la drumul drept și exact pe care trebuie neapărat să-l parcurgă, să-l incheie cu fruntea sus, cu

Eroul timpului nostru COMUNISTUL

miinile curate și cu cugetul împăcat. Este un om ce și-a cîștigat, în mijlocul celor alături de care muncește zi de zi, un statut moral de excepție. Cuvîntul său cîntărește greu, decisiv. Cuvîntul său este însoțit întotdeauna de fapte. Cuvîntul său are concretetea exemplului personal. Un exemplu pe care tovarășii săi de muncă îl urmează fără șovăire. Acestea sînt, ca să zic așa, doar cîteva din acele trăsături ce dau contur unui anume om asupra căruia de-atîtea ori mă surprind gîndind și pe care-l creî a fi un fel de motor al vieții, o energie albă și înaltă și atotcuprinzătoare, aidoma sevelor primăverii care, iată, acum, în prag de sărbătoare a muncii, ne învăluie, ne hrănește cu noi puteri, cu noi speranțe. Acest om poate fi întîlnit, firește, în cărțile de pînă acum, dar poate fi întîlnit și-n cărțile viitoare ale literaturii noastre, așa cum poate fi întîlnit în numeroase piese de teatru, filme, ample compoziții plastice etc. Din literatura fierbinte sau cadrul filmat al reportajelor, acest om, comunismul zilelor noastre, ne privește cu dragoste, cu înțelegere, cu omenie. Ochiul său sînt limpezi și curați. Inima sa este caldă și bună. Viața sa este dăruită vieții. Timpul României socialiste este însăși opera sa, este visul său întrupat în faptă. **VICTOR NIȚĂ**

Antologie Flacăra

România

O, Românie, o, dulce țară,
Cu fruntea-naltă, spre infinit...
Azi, fii-ți mindri fac să răsără,
Din Vatră, nuferi și stele-n mit l...

Așcută riul, cum crește în mine,
Și ramul, graiul ce l-a-nfrunzit...
Cerbii-n pădure auzi-i bine,
Cum trec prin mine, abia șoptit...

Aburi cîntînd în șesuri pe-o strună,
În limba dacă, spre tilcuire,
Văzutul și Știutul, ce lume bună,
Veniră să-ți facă, eternă trezire...

Știi, Românie, vatră străbună,
O, dulce țară, nimic nu-i străin,
Aici, ce se vede sub soare și lună,
Toate-s ale tale și de tine țîn l...

Sărut dar obrazul tău, Românie,
Și-i spun, poate, Murăș, Carpat, poate zeu,
Și-i spun cer de stele, ce chiar din vecie
Arde pentru slava Partidului meu l...

TRAIAN IANCU

Imn

Partid al păcii și al demnității,
prin tine, din străbune rădăcini,
ne înălțăm sub cerul libertății,
ca o pădure-n freamăt de lumini.

Ostașii de nădejde-ți vom rămîne
căci vieții noastre tu îi dai contur
scriind în cartea inimii române
cu purpură, cu aur, cu azur l

Noi îți urăm cu dragoste și cinste,
prin anii sporniciu drumu-n viitor,
spre tala României comuniste
și gloria acestui brav popor l

VICTOR TULBURE

Dar

priviți-mă-n ochi

Nu voi spune mereu lume, lume, ei bine,
am o inimă-n piept care cîntă l
Nu voi spune intruna : ah, roșu,
aprins mi-e singele-n vine,
pe care inima îl aleargă-l frămîntă l

Nu voi spune mereu, în fiecă zi,
dimineața și seara :
sînt făcut din carne, din același pămînt
din care e făcută și țara l...

Dar priviți-mă-n ochi, cu asprimea săgeții,
cînd mă joc precum pruncii, ori cînd plîng cu amar
și vedeți ce culoare dă privirea mea vieții,
ca să știți de sint om, de mi-e cugetul clar.

Nu-mi dați lauri de sint stătător și smerit,
mulțumit cu bacșitul-nîmplării,
ci cînd ochii imi ard ne-mpăcat, inzecit,
inezicind ascuțușu-trebării.

Nu-mi sint pumnii mai mari ca să-i zăngăn în piept,
ca o fală prea-guralivă -
moștenit-am din veac datorie și drept
tiraniei să-i pun neincetat împotriva

Dumnezei nu mai am, minăstiri nu ridic
la vreun sfînt mustăcios de-mprumut, uite-l nu-e -
în cădelnița minții, dacă scormoni un pic,
vei găsi jar curat, omenesc, nu tămîie.

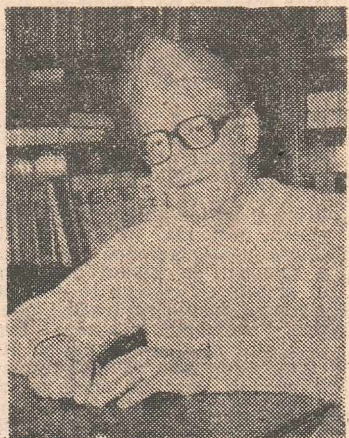
Nu voi spune mereu, în fiecă zi,
dimineața și seara -
dar priviți-mă-n ochi, măsurați
după cîntec și pas,
după glas,
dacă vreți să aflați
cît de drag imi e omul,
cît de dragă mi-e țara.

Dar priviți-mă-n ochi, răsăpîcat. Cîntăriți
cît mi-e umbra de-naltă și lumina de grea,
măsurați-mă drept, și-o să știți
că garoafele-s roșii și din pricina mea...

GEO DUMITRESCU

VIRGIL CÂNDEA:

„Numitorul comun al preocupărilor mele este fenomenul românesc“

— M-am tot gîndit, stimate Virgil Cândea, cum să numesc cu un cuvînt toate preocupările dumneavoastră, fiindcă, trebuie să reamintim cititorilor, în activitatea de pînă acum v-ați arătat interesat și de documenta-

rea științifică, și de istoria diplomației, și de filosofie, și de istoria propriu-zisă, dar, mai ales, de studierea culturii noastre vechi, din perioada de trecere de la faza medievală la cea modernă. Ceea ce faceți se nu-

mește enciclopedism. Cum ați ajuns la această diversitate pe care spiritul contemporan n-o prea mai cultivă?

— Cred că numitorul comun al preocupărilor pe care le-ați amintit este fenomenul românesc, studiat dintr-o necesară datorie a autoînțelegerii. Datorie nu numai a intelectualului, ci a omului în general care n-are voie să ignore sensurile profunde și orientările obligatorii ale vieții sale. Vrem să înțelegem lumea în care ne-am născut și trăim, pentru a ajunge la o mai bună cunoaștere de sine. Pentru aceasta, domeniile evocate (ca și alte preocupări de știință umană) nu sînt scopuri în sine, ci doar trepte sau căi diverse de pătrundere în miezul adevărului. Cercetătorul are nevoie de documente științifice și de ceea ce se numește „tehnica muncii intelectuale“, pentru a-și însuși o metodologie indispensabilă: de filosofie, pentru a-și disciplina gîndirea; de istorie, pentru a recapitula experiența înaintașilor etc., dar idealul lui rămîne, cum spuneam, mai buna înțelegere a omului. Este acesta enciclopedism? Deși termenul

este, într-un fel, compromis în accepțiunea pe care l-o dau „specialiștii“, cred că nici un cercetător nu se poate dispensa de un fond enciclopedic de cunoștințe, corespunzător culturii generale pe care trebuie s-o aibă oricine, indiferent de activitatea căreia i s-a consacrat.

— În toate acțiunile întreprinse de dumneavoastră, în studiile și cărțile publicate (Stolnicul între contemporani, Scurtă istorie a României, Rațiunea dominantă și încă altele) eu văd și o latură patriotică de cea mai profundă rezonanță.

— Cred că nu există cercetător în domeniul științelor umane care să poată face abstracție de această latură patriotică, deși unii pretind o seninătate de gîndire neafectată de ceea ce, cred ei, le poate influența judecările. În scrierile celor mai mari istorici de la noi sau din alte culturi vom întîlni un mod de a percepe lumea propriu unei tradiții, unei sensibilități naționale. Și aceasta, de la Herodot și Tucide pînă la Toynbee, de la Cantemir pînă la N. Iorga. Patriotismul în asemenea activități n-are nimic de-a face cu intoleranța, cu

falsificarea cercetării și a cunoașterii. Dimpotrivă, patriotismul este un factor de sporire a înțelegerii, dacă el exprimă atașamentul cercetătorului pentru fenomenele studiate. Fiecare om este determinat, în demersurile sale intelectuale, de coordonata spațiale și temporale (hic et nunc). Ne naștem într-o familie, într-o societate, într-o tradiție, moștenim atitudini mentale pe care ar fi zadarnic, poate chiar primejdios, să încercăm a le contesta. Cred că mai degrabă se cuvine să stăruim asupra rădăcinilor conștiinței de sine, asupra modului de gîndire, propriu crimpeiului de umanitate căruia îi aparținem, etapă indispensabilă a efortului de autoînțelegere, care este prima datorie a fiecăruia dintre noi. Procedînd astfel și cu această finalitate, sintem patrioți într-o modalitate care nu are nimic ostentativ sau reproșabil.

— Dar punerea în lumină a contribuțiilor poporului nostru la cultura universală e și un act

(Continuare în pagina 15)

RADU G. ȚEPOSU

Argument

Mesageri ai artei românești

Despre muzica tinerilor

Concursul cîntecului politic pentru tineret, organizat, în colaborare, de Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist, Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor și Radioteleviziunea Română, ajuns acum la a VI-a ediție, pune clar în lumină un fapt vrednic de subliniat cu înțietate. Este vorba de omogenitatea valorică între text și muzică, acesta fiind unul dintre principalele criterii de acordare a premiilor și mențiunilor juriului, alcătuit din personalități de frunte ale muzicii și culturii noastre.

Ne vom referi de aceea numai la lucrări distinse cu premii sau mențiuni, ceea ce echivalează aproape cu a vorbi despre manifestările ultimei zile a concursului (prima și a doua zi au fost dedicate audierii a 20 de lucrări selecționate în faza finală la secția „muzică corală”, respectiv a 23 de piese grupate la capitolul „muzică interpretată de solisti cu acompaniament orchestral” — am extras denumirile din elegantul program de sală al concertelor — ceea ce revine la „traducerea” nepelorativă, și de mai mare circulație: „muzică ușoară”); spunem „aproape” manifestările ultimei zile de concurs intrucit, în afara unei festivități de decernare a premiilor și a concertului laureatilor, numerosul public din sală, însoțind viu, convingător, spontan, valențele melodice și textului, a avut prilejul de a audia două lucrări prezentate în afara concursului, semnate de nume de referință ale vieții muzicale românești.

Ne-am sprijinit mai devreme ideile pe omogenitatea valorică a muzicii și a textului; o idee suplimentară devine acum necesară: toate piesele selecționate pentru etapa finală au avut un mesaj patriotic limpede, nobil, înălțător, impurile dedicate păcii sau cîntecelor glorificînd izbinzile socialismului în România contemporană sau piesele unde se insistă asupra contribuției de avînt și înflăcărare tinerescă într-o lume a dreptății sociale — cu alte cuvinte „jurămîntul comunist” (preluăm titlul unei piese de Vasile Vasilache) — fiind prezent în tot atîtea ipostaze unde substanța nu diferă, variînd însă unghiul de abordare al unei complexe realități a zilelor noastre, cuprinse sintetic și convingător în versuri „grecle” de materie poetică, în acorduri asupra cărora compozitorii au zăbovit îndelung pentru a le potrivi în expresive combinații. Lucrări ca „65 de primăveri” (muzica Dan Bălan, versuri Aristide Mircea; mențiune), „Să ne trăiești partid al patriei române” (muzica Vasile Vasilache, versuri Eugen Rotaru; premiul C.C.E.S.), „Pentru-al tării viitor” (muzica Mircea Neagu, versuri Violeta Cozma; premiul Uniunii Compozitorilor) sînt reprezentative din acest punct de vedere; textul este limpede, înflăcărat, figurile de stil merg direct la țintă în timp ce armonia se leagă firește, nederanjînd liniile melodice, dintre care multe se impun cu putere de refren. La această „impunere” a contribuit mult Orchestra simfonică a Radioteleviziunii Române, condusă de Ludovic Bacî. Corul Filarmonicii „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca, dirijat de Florentin Mihăescu și Corul Radioteleviziunii Române, îndrumat de Aurel Grigoras (ne-am oprit numai la formatiile prezente în ultima zi de concurs pe generoasa scenă a sălii de concerte a Radioteleviziunii Române), conducerea muzicală, instrumentistii, coristii, dînd glas cu convingere unor partituri scrise din convingere și pentru a convinge. Cel mai bine însă a „convins” juriul piesa lui Vasile Vasilache pe versurile lui Eugen Rotaru, „Să zoci și cinci de trepte spre lumină”, distinsă cu premiul I, și cred că această putere de convingere rezidă în unele procedee ritmice mai noi, mai „curajoase”, împrumutate muzicii ușoare, astfel încît armoniile tradiționale se însuflețesc printr-o ritmică gîndită (și aplicată) cu ochii întorsi spre un public de vîrstă tinăra, căruia, prin titlu, concursul i se adresează cu precădere.

Dacă la secțiunea de muzică corală s-a impus o lucrare vîndînd clare influențe ale muzicii ușoare, la secțiunea de muzică ușoară, piesa lui Dan Dimitriu pe versuri de Eugen Rotaru, „Pace pentru viitor”, distinsă cu premiul I, vădește calități, ca să spunem astfel, „simetrice”. Cu alte cuvinte, orchestrația limpede, „în bloc”, basul bine subliniat timbral, cursivitatea melodiei, folosind frecvent valori lungi sau medii, toate acestea sînt procedee care pot fi la fel de bine valabile și în creația corală (poate că aici „a împrumutat” ar fi exagerat intrucit procedeele enumerate caracterizează nu numai piesele pentru cor, fiindu-le totuși caracteristice în mare măsură). Am subliniat această „fenomenalitate” dintr-un unghi de vedere accentuat muzicologic intrucit deciziile juriului mi se par simptomatice, ele încurajînd vizibil procedeele noi (însă solid ancorate profesional), tentativele inedite (însă izbutite estetic). Orchestra de estradă a Radioteleviziunii, dirijată de Cornel Popescu, Formația condusă de Ionel Tudor și Grupul vocal „Choralis”, condus de Voicu Enăchescu au asigurat, în condiții ideale, desfășurarea acestei a doua părți a concertului, un mînuichi de valorosi cîntăreți de muzică ușoară („introduși” în scenă cu prezența de spirit de Octavian Ursulescu), de la cunoscutii Dida Drăgan, Mirabela Dăucur ș.a. pînă la recent impuși Adrian Daminescu, Emilia Ditu de pildă, contribuind de asemenea „decisiv” la redarea unor reușite creații de gen. Subliniem valențele unor piese ca „Tineretea noastră luminoasă” (muzica Ion Cristinoiu, versuri Angel Grigoriu; premiul Uniunii Compozitorilor), „Pentru voi” (muzica Petre Magdin, versuri Eugen Dumitru; mențiune), „Urcăm spre viitor” (muzica Ionel Tudor, versuri Andreea Andrei; premiul II), „Cîntecul pe care-l știu” (muzica Iloria Moculescu, versuri George Târnea; premiul C.C.E.S.), ele vîndînd în primul rînd o profesionalitate indiscutabilă în minuirea unui factor hotărîtor, poate la fel de important ca linia melodică, în perspectiva succesului la public: orchestrația. Ceea ce nu înscamnă că ar trebui să neglijăm linia melodică, limpede, inspirată, cu momente avînd valențe de slagăr, sau armonia, cu multe căutări interesante însă relativ necomplicată tocmai pentru a nu devia de la telul principal pe care și-l asază înainte muzica ușoară scrisă și gîndită ca „jurămînt comunist”: impunerea în memoria și inima publicului. „Flori pentru pacea planetei” (muzica Laurențiu Profeta, versuri Roxana Popescu) și „Să fie pace!” (muzica Vasile Vasilache, versuri Eugen Rotaru) sînt piesele în afara concursului care au încheiat o foarte reușită seară de muzică profesională, de inspirație nobilă, spre nivelul cărora foarte multe creații tind cu îndreptățire și (ceea ce este important) cu șanse reale.

VIORLE CREȚU

Umor și melancolie

Un prozator dezinvolt, ironic, cu mare poftă pentru povestire, excelent observator al ticurilor și platitudinilor cotidiene este Adrian Lustig. A doua sa carte, **Legea timidității universale** („Eminescu”, 1985), dovedește cel puțin două calități de seamă: o foarte bună însușire a noilor tehnici prozastice, pe care le tratează cu deferență și cu vădită intenție parodică, și o desăvîrșită naturalețe a relatării. Proprietatea stilistică nu exclude însă expresivitatea. Intîlnim la tot pasul cochetării ironice cu metodele textualiste („Lingă el, Flavia Vraça — un nume de eroină de miniroman, sper...”), parafraze culturale („Toți priveau spre fereastra compartimentului, constatînd că porumbul crescuse de nu se vedeau cal și călăreț”) ori, în fine, preluări voite ale unor modalități epice consacrate, cum ar fi aceea încelățenită de Boccaccio, prin care autorul introduce în romanul său o palpitantă povestire de factură polițistă, relatăta în timpul băilor, în vilegiatură la Herculane. Ca formula parodică să fie explicată, capitolele romanului calchiază titluri celebre, adaptîndu-le la universul epic al cărții. Ele se intitulează **Pe Cerna liniștită** (după **Pe Donul liniștit**), **Bazinul nr. 6** (după **Salonul nr. 6**), **De veghe în lanul de porumb** (după **De veghe în lanul de seară**), **Miereurea dulce** (după **Joia dulce**), **Parsivenia nopții** (după **Tender is the Night de Fitzgerald**), **Onoarea pierdută a Flaviei Vraça** (după **Onoarea pierdută a Katharinei Blum**), **Un ceas de singurătate** (după **Un ceas de singurătate**). Povestea propriu-zisă este simplă (un tînăr inginer, Eusebiu Melinte, e trimis în concediu la Herculane de către colegii săi, în speranța că va infirpa acolo o poveste de dragoste, el fiind de felul lui cam timid; ajuns în stațiune, începe o idilă cu o profesoară de matematică, Flavia Vraça, așijderea novice intrale dragostei, pe care o ratează strălucit din pricina stîngăciei și timidității), dar ea se complică, pe parcurs, cu o alta, aceea despre trucerile cercului Gordini, relatăta de Bițu, în timpul băii, după care ar fi venit la rînd Eusebiu, cu o plămuire proprie. Junele nu mai apucă s-o expună, fiind silit să plece degrabă acasă, dar sugestia acestei absențe este limpede: povestea sa e chiar aventura trăită la Herculane, cu Flavia, sfîrșită lamentabil. Totul se înțeplinește în romanul lui Adrian Lustig, iar verba sa de povestitor, nonsalanta cu care manevrează achizițiile culturale, construcția limpede a romanului (fiindcă e unul parodic) arată în tînărul autor un prozator instruit și spontan care știe să evite facilitatea prin umorul superior.

Cea mai întinsă narațiune din volumul **Smochinul neroditor** („Cartea Românească”, 1986) de Mihai Vlășie, care dă și titlul cărții, este și cea mai consistentă, fiindcă autorul pune în pagină un amestec de observație jovială și tinguire melancolică, schimbînd brusc regimul relatării și trecînd de la rememorarea la observația infrigurată. În buna tradiție a lui Creangă și Damian Stănoiu, prozatorul povestește cu haz intîmplările unor tineri seminarisți și fete cuivoase, precum pehliivăniile de la Socola din **Aminiriile grengiste**, cele mai spumoase fiind acelea ale **ghimizdrocilor**, tineri șturlubatici cu gustul farsei. Spre final, povestirea trece însă într-o tonalitate gravă care scoate la iveală spaima de mediocritate (ca și în ultima schiță, **Cu fața spre mare**) și inversunarea diabolică a celui blestemat să devină scriitor. Povestitorul, care e și protagonist, capătă înspre sfîrșit conștiința dămnării (simbolizată prin „smochinul neroditor”) și-și continuă îndrjît idealul ambicios cu prețul unui pact cu diavolul (după modelul faustic). În elanul său agonie, personajul are ceva din Salieri, protagonistul celebrului film al lui Forman, **Amadeus**. Tonul povestirilor și schițelor lui Mihai Vlășie e cel mai adesea confesiv, de extracție memorialistică, melancolic în descrieri și evocări, dinamic și hitru în dialoguri, unde aflăm cea mai de

preț înclinație a sa. O astfel de radiografie rapidă a ignoranței și umilînței, în termenii comicalului trist, găsim în **O intîlnire**, din păcate încheiată cam didactic. Didacticismul și tezismul sînt, de altfel, destul de frecvente în prozele din **Smochinul neroditor**, observabile și în comparația erudită ori în nota morală apăsată. Prozele dezbat însă cazuri de conștiință (lăpădar, pe eșantioane de comportament), ceea ce explică pasiunea prozatorului pentru generalizări abundente. Reușitelor din fragmentele coloeciale li se adaugă însă și o bună percepție a naturalului, un rafinament al descripției de obîrșie lirică; detaliul are pregnanță, plasticitatea este indiscutabilă: „Cum pîna fîntînii părăsite din marginea drumului de țară seamănă cu o barză stînd într-un picior, cu o broscuță-n cioc: ciutura scorojită din care curg doagele” (**Pe cîmp**). Intre parabola morală și evocarea pitorească, disponibilitățile epice ale lui Mihai Vlășie se îndreaptă, deocamdată, spre cea de-a doua latură.

RADU G. ȚEPOSU

Fotografie sensibilă

Cu cel de-al doilea volum, **Omul interior**, apărut spre finele anului trecut la **Editura Eminescu** (la aceeași editură a avea să debuteze în 1982, cu **Viața cu mine, viața fără de mine**, volum pe care critica l-a primit cu un deosebit interes), Ion Budescu, mai veche prezență, din păcate, însă, sporadică, în peisajul atât de divers și-atît de dinamic (avem, nu-i așa, generația '60, '70, '80 și, curînd, desigur generația '85 sau, în cel mai rău caz, '90!) al poeziei tinere, vrea să refacă, aidoma unui singuratic alergător de cursă lungă, un timp aparent pierdut. În bună măsură, strădania sa se împlinesce. Îl vom recunoaște, și în acest volum, ca și în precedentul cu o scriitură apăsător expresionistă, lucrată în pastă densă, încărcată de întuncimii sfîșiate de fulgerele unor trăiri devastatoare, un straniu soi de violență și puritate, așa cum ne obișnuiseră, în urmă cu peste două decenii, poemetele de-nepuț ale lui Ioan Alexandru, Adrian Păunescu, Gheorghe Pituț, Constantin Buzea, poeți ce-au adăugat între timp discursului lor liric alte și alte fațete, dar cu care, mai de demult, pornise împreună la drum. Această intens dureroasă percepție, de sorginte baoviană, a realului sufocant, aceeași mistuitoare sete, meru neîmplinită, meru aminată, meru imposibilă, de-a trăi frumusețea înaltă a clipei, aceeași istovitoare însingurare în mijlocul unei lumi ale cărei sensuri, din ce în ce mai multe și mai contradictorii, alcătuiesc un rechin singurătate înnoată prin singele meu /.../ Însă eu îl cunosc. Din întîmplare cîndva / am intrat cu ochii deschși / în propriul meu singe. Teroare și umbră. Veșnic / la pîndă / rechinul are forma regală a singurătății /.../ Știu! Sînt dator să-l hrănesc. Din belșug. Cit mai proaspăt / oul speranței / pentru meniul fix al rechinului / El este stăpînul, lui deci măruntelul culburi de pești argintii / lui lăurele chiar ale erorilor cățărare pe / zidul de singe / lingă care azi-noapte ai adormit / împăcată, iubire! Dinților lui așteptarea, surșul și furia / constelînd profunzimi. Și tu / / nici măcar nu poți spune /.../ Nici urmă, după cum s-ar putea crede, de mimetism întîrziat al unei excelente și deloc secătuite (cum s-a mai spus pe ici-pe colo!) modalități lirice specifice anilor '65-'75, să zicem, perioadă în care foarte tînăra poezie română de-atunci a relansat, în planul mai larg al metaferei, ciștigurile estetice ale unei fastuoase tradiții poetice. Fenomenul în sine a fost comentat și răscomentat și, firește, n-are rost să insistăm asupra lui. Dar, din acest punct de vedere, al modului în care lucrarea **Poeziei** n-a încetat să se exercite în forul intim, structural, al unui poet care și-a întîrziat sau aminat debutul editorial, poezia lui Ion Budescu este nu numai interesantă, ci și edificatoare pentru a îndrăzni aici o altă afirmație, aceea că poezia sa este puternic marcată și de scriitura generației pe care în general o numim '80, mai ales

prin sarcasmul cu care comentează și relatează peisajul imediat apropiat, ca, de exemplu, în poemul **Liftul**: „Tăcut. O tenebră-n mișcare. Pus toată ziua pe treabă / ca un castor bătrîn! Dar marile lui curse încep de cum se-nserază /.../ El! Veșnic ascuns în tunelul lui vertical. Pîlpîind / pîlpîind somnolent în geologia betonului /.../ Opera lui — galerii, coridoare, intrări, paliere / ca adîncă mindrie — cămările, trapele, orice fridă / totul pus la punct, scobit, ros cu dinții / scormonit în cimețul durabil /.../ La miezul nopții bătrînul castor mai are de strîns / de pe drumuri / cîteva umbre ușoare, ușoare /.../ În ultimă instanță, acest nou volum al lui Ion Budescu, ca și celălalt, face dovada că, dîncolo de generații și generații, nu există decît poezia, mărturisirea de sine, această fascinantă fotografie sensibilă ce nu se dezvoltă decît în cea mai curată și în cea mai înaltă a sufletului.

Dîncolo de aparențe

Energie, dur, necruțător cu sine, exploziv, incrincentat, aflat într-o permanentă luptă cu realul căruia vrea parca să-i smulgă esența însăși, **Theodor Moraru** face parte din acea destul de restrînsă categorie de pictori ce au năzuit, și uneori chiar au reușit, să includă în amplitud limbaj plastic dintotdeauna un șir propriu de semne cu ajutorul cărora substanța internă a lumii să poată fi redescoperită, reevaluată. Pornit dintr-un figurativ ale cărui calități se vădeau prin austeritatea unor peisaje dominate de tușe largi și incandescente, magnetice, încercate de griuri albe orbitoare, artistul își va restringe cîmpul observației, va abandona imaginea ce se oferea atît de generoasă ochiului. Ne-aducem aminte, în acest sens, că-n urmă cu cîteva ani buni, mai exact spus în 1971, Theodor Moraru a avut două expoziții, una în Italia, cu o suită de mai vechi peisaje, și o alta în țară, la Galeria „Simenza”, cele două expoziții ilustrînd schimbarea de optică, de atitudine chiar a artistului față de propriul său demers. Acea expoziție de la Simeza aveam să o intîlnim, continuată la un alt nivel, peste aproximativ zece ani, în 1980, tot la Simeza, ca și acum, cînd, iată, cercetarea pictorială s-a adîncit și mai mult. Firește, fiecare etapă a acestui aspru drum al devenirii de sine, a fost comentată la timpul potrivit, subliniindu-se efortul și reușitele artistului care descoperă, dîncolo de ceea ce ochiul putea să descifreze la prima vedere, o lume nu neapărat mirifică, nu neapărat frumoasă și în totală armonie, ci mai ales una care se cerea cucerită și reorganizată printr-un nou limbaj plastic, un sistem de semne pe care pictorul însuși de-abia le inventa. În consecință, Theodor Moraru plonjează într-un teritoriu abstract, dar intrutotul omenesc, infrîntînd ostilitatea unei materii haotice, amorfe, incoerente, aflată într-un prelungit conflict interior. „A dirija — afirma pictorul însuși, referindu-se la propriul său demers — structurile și formele născute din acest conflict este singurul semn al victoriei care mă interesează”. Cit de mult sau de puțin a reușit să vizualizeze plastic, deci artistic această lume în care datele subconștientului se întrepătrund cu cele ale realului imediat din care mai pot fi recunoscute, ici-colo, cîteva din elementele sale constitutive, asta ar fi o problemă oarecum secundară, deoarece, în planul artei, nu victoria în sine contează, ci mai ales drumul artistului spre propria sa conștiință, acea mișcătoare oglindă în stare să ne arate chipul, cînd limpede, cînd tulburat, al omului, al existenței sale. Theodor Moraru sondează, neliniștit și grav, cu febrilitate și nerv, încordat la maximum, dîncolo de suprafața imediată și atît de înșelătoare a lucrurilor. Dorința sa supremă este de-a intra, prin mijloace specifice picturii, în posesia aceluia ceva care, cum singur spunea, „să întregască adevărul existenței”.

VICTOR NIȚA

Cîntarea României

Deschizînd o ladă cu zestre

— De ce Valeria Peter Predescu?

— Așa mi-i numele. Valeria mi-au pus nănașii mei. Tata și-a dorit un fecior să-i poarte numele. Am vrut, în timp, să-i demonstrez că și o fată poate să facă acest lucru. Tata bătrîn a lui tatăl meu, adică tînu lui tata, din Săcelu Maramureșului, s-a scris Pătru. Vremurile le-a schimbat și numele. Așa că Peter vine de la Pătru. Asta să fie clar fiindcă foarte mulți incurcă lucrurile. Predescu vine de la bărbatu meu care-i și el nășădean...

— Ca și dumneavoastră?

— Desigur. Ca să completez cele spuse pînă acum trebuie să mai adaug ce sunt născută la Telciu. Pe valea Sălăutei. Cea cîntată de Coșbuc, care a făcut prima clasă primară la Telciu. În ciuda faptului că îmi

Fotografie de VASILE BLENDEA

duc viața la Bistrița, aerul pe care-l respir vine tot din Năsăud.

— De cînd cîntați?

— De micuță. Nu-mi place să spun, cum o grăiesc unii, că mă știu a cînta de cînd mă știu. La noi, în Năsăud, se cîntă mult și, se înțelege, se păstrează portul. Eu n-am pornit, asta o cred eu, cu dreptul în această meserie. Am mers încet și greu. Cînd eram la școală s-a înființat un cor de copii. Am cîntat acolo. Am cîntat și la școala de meserii cu profil de gospodărie. La 15 ani m-am măritat. Am doi feciori mari și în ciuda faptului că încă n-am patruzeci de ani, în vară am să fiu bunică. Am fă-

cut liceul la fără frecvență, am fost maistru instructor în comuna mea natală și-am fost angajată trei ani la orchestra populară din Bistrița. În prezent conduc un laborator de cofetărie în cadrul cooperatiei. Asta-i, pe scurt, toată viața mea, rezumată în cîteva fraze...

— Și dacă ar fi să le dezvoltăm, ce ne puteți spune?

— Cred că eram prin a cincea. Dascălul meu de română, Trăian Cioclu, ne-a zis că la ora care urmează să culegem folclor. Eu l-am întrebat: ce-i aia?! Am aflat că trebuie să aducem cîntările vechi și bătrînesti. Doine și balade. Ceea ce se strigă la jocul satului, la nunți sau la înmormîntări. M-am dus acasă, cu lacrimi în ochi, fiindcă nu prea înțelegeam despre ce era vorba. Cînd m-a văzut supărată, mama mi-a spus să mă duc la badea Ilie a lui Cosmulei. El mi-a zis acele cîntece de bătaie. Mi-a spus tot ce știa. Le-am trecut pe toate în cărticica mea pe care o păstrez cu sfințenie și pe care pot oricînd s-o incredințez unei edituri interesate s-o publice. În ea am și cîntecele învățate de la lelea Marie Olari. Cînd am învățat cîntecele de la ea avea 83 de ani. Era văduvă de război și crescuse o multime de copii. Cunoașteți balada cu care am luat premiul întâi la Festivalul Național „Cîntarea României”?

„Împărate, împărate / Pune pace, nu te bate / Că-s prea mulți orfani în sate / Și neveste-nvăduvate / Plîng mamicile după prunci / Fetele după drăguți / Surorile după frați / Neveste după bărbați...” De fapt, ca să număr exact, am obținut trei premii întâi la Festivalul Național „Cîntarea României”. Și balada lui Tănase Todoran tot de la lelea Marie Olari o cunosc. Balada este foarte frumoasă și este vorba de răzvrătitul Todoran tras pe roată în 1763, cu 21 de ani înaintea lui Horea. Am studiat documentele. Ceea ce vă spun foarte puțină lume cunoaște. În unele stă scris că moș Tănase Todoran, zis Bichiu, avea 104 ani, din alte acte reiese că ar fi avut 112. Dar, asta nu este așa de important. Important este faptul că trimisii împărăției, regimentul 2 de graniță, au adunat localnicii, din mai multe sate, pe platoul Mocrila din Salva Năsăudului, pentru a depune jurămîntul față de înalta curte. Moș Todor-

ran le-a explicat tîranilor că tot ceea ce aud sînt minciuni: „Pe minciuni împărătești / Nu dăm brate tîrănești / Sloboziti pustile jos / Steagul asta-i mincinos / ...Unii-n temniță băgați / Opt să fie spinzurați / Numai moșu Todoran / Ne-nfricatul Bichigian / El s-a sfîrșit tras pe roată / Plîns și azi de lumea toată / ... Populația, pe furis, l-a îngropat. Le-a făcut mormîntul în formă de roată. Și astăzi mai există. Totul seamănă cu Moisei. Ip sau Trăznea, dar cu mult mai înainte...”

— Ce mi-ați spus este o adevărată lecție de istorie.

— Folclorul nostru îi chiar istorie.

— Sînteți o răsfatată a emisiunilor de radio și televiziune.

— Au fost foarte mulți care mi-au întins o mînă de ajutor tocmai atunci cînd aveam mai multă nevoie.

— Discuri?

— Cinci discuri individuale, unul colectiv, o casetă individuală, una colectivă.

— O activitate pe care ar putea s-o invidieze chiar și un artist profesionist.

— Chiar așa stau lucrurile. Întreaga mea activitate se raportează la statutul de artist amator. În perioada în care am frecventat ansamblurile profesionale munca mea s-a mărginit doar la spectacolele pe care le prezentam. M-am putut defini ca artistă doar în ultimii ani, în care valoarea autentică și-a spus cuvîntul. Festivalurile „Cîntarea României” au putut contura personalitatea multor artiști. Mai mult decît atît: cu ansamblurile de amatori cum ar fi „Cununa din Maieru” am cucerit în '78, la Zakopane, „Toporasul de aur”, tot cu el am fost și la festivalurile de folclor din Franța, cu ansamblul „Păunița” am fost mesagerii cîntecului românesc în Emiratele Arabe Unite iar cu ansamblul „Codrișorul”, al sindicatelor din Bistrița, ne-am aflat în Bulgaria. Cred că aceste fapte lămuresc ceea ce v-am mai spus. Altfel zis: numai în acești ani, prin multiplele posibilități de afirmare, nășădeanca Valeria Peter Predescu a putut să devină artistă cu același nume.

— Ce vă doriți în continuare?

— Să fiu sănătoasă, să pot cînta, să-mi pot crește nepoții și să văd valorificate sutele de cîntece pe care le-am cules și care sînt ferecate, să zic așa, în lada cu zestre a sufletului meu, la Telciu...

SORIN POSTOLACHE

Pentru un puternic și elevat colectiv muncitoresc cum este cel de pe platforma fizicienilor de la Măgurele, actul de cultură reprezintă un pandant necesar. O latentă nevoie de complementaritate spirituală face ca, în preocupările celor de aici, studiul tehnologiilor microscopice și al structurii profunde a materiei să se imbine cu o benefică propensiune spre receptarea și practicarea actului cultural. Așa se face că în nucleul de viață științific al Centrului Național de Fizică pulsează, cit se poate de firesc, „atomi culturali” nu mai puțin prestigioși. Unul din aceștia îl constituie formația de teatru, care în acest aprilie împlinește șase ani de activitate. O vîrstă onorabilă,

pregătească un spectacol cu „O noapte furtunoasă” — piesă a cărei punere în scenă reprezintă un examen sever pentru orice colectiv de teatru profesionist, darmit de amatori. Cei de la Măgurele tocmai asta au și vrut — să-și încerce forțele în roluri-test, care să-i edifice asupra propriei lor capacități de exprimare artistică. În fața acestei opțiuni democratice, regizorul echipei, actorul Petre Popescu de la „Bulandra” n-a avut decît să se resemneze și să porceadă la treabă, mai ales că elevii săi deja se pusese în roluri, așteptînd doar finisările cuvenite. Spectacolul a avut un succes remarcabil, astfel încît au fost necesare

Nucleul și atomii săi culturali

am zice, dacă ținem seama că riscul inerent al oricărui colectiv de artiști amatori este chiar acela al „dezagregării” lui. Fizicienii de la Măgurele nu numai că au evitat acest risc, dar existența colectivului lor de teatru a fost permanent cumulativă — atît în planul experienței artistice cît și în cel al premiilor și trofeelor la diferite competiții. La faza republicană din 1981, a „Cîntării României”, formația de teatru a ocupat locul II, iar la edițiile din 1983 și 1985 — de fiecare dată locul III. Între aceste participări oficiale, au fost alte spectacole, peste o sută în acest rîstimp, prezentate pe numeroase scene ale instituțiilor de cultură și artă, profesionale sau de amatori, veritabile dovezile ale viabilității și duratei pe care le poate dobîndi o activitate artistică inițiată și întreținută, în principal, de resorturile interioare ale acelei nevoi de armonie și echilibru spiritual. Că membrii colectivului își iau foarte în serios rolul de artiști amatori este ilustrat și de faptul că echipa de teatru a cerut ca pentru actuala stagiune, să

două „premiere”, în 3 și 4 aprilie a.c., ambele în Aula Facultății de Fizică și, totodată, în fața colegilor de muncă de pe platforma Măgurele (peste 1200 de spectatori la cele două reprezentații). Nu intrăm în detaliile pregătirii acestui spectacol (realizat cu participarea Teatrului „Bulandra”, dar și prin autogospodărirea membrilor echipei); vom spune doar că succesul și aprecierile de care el se bucură constituie un veritabil act de legitimare a talentului, pasiunii și seriozității colectivului de teatru „Toma Caragiu”, al Centrului Național de Fizică. Iar recunoașterile oficiale, să zicem așa, n-au întîrziat să apară cu ocazia celei de-a IV-a ediții, încheiată de curînd, a concursului de interpretare teatrală „Masca” organizat de forurile de cultură și de sindicat ale municipiului București. La acest concurs, membrii echipei din Măgurele au fost distinși cu o „Mască de aur” (Marina Creci, pentru rolul Vetei), una de argint (Mia Plăcintă, — Zița), una de bronz (Silviu Georgescu — Jupin Dumitrache) și două mențiuni (Nic Petrescu, pentru rolul Nae Ionescu și Nicolae Trăntea, felicitat personal de președintele de onoare al juriului, Radu Beligan, pentru cum l-a interpretat pe Rică Venturiano). Palmaresul este deloc neglijabil dacă avem în vedere că la această întrecere (desfășurată pe scena de la „Nottara”) au participat 14 formații de teatru de amatori din București și provincie. „Masca” fiind un concurs preambul la fazele finale ale „Cîntării României” și care, cum spunea președintele C.C.E.S. al municipiului București, „este menit să fixeze în linii mari nivelul calitativ pe care teatrul de amatori bucureștean trebuie să-l atingă în confruntarea cu celelalte formații reprezentative din țară”.

Nu putem încheia această succintă însemnare fără a sublinia spiritul de colaborare, de veritabilă comuniune spirituală existent între Teatrul „Bulandra” și Centrul Național de Fizică — două nuclee reprezentative ale vieții artistice și, respectiv, științifice bucureștene, ale căror rosturi sociale distincte nu le-au împiedicat să se întînească și să colaboreze temeinic, ilustrînd elocvent, prin această reciprocă osmoză, noile tendințe ale spiritualității societății noastre de astăzi. Sînt acele tendințe care, pentru a ne rezuma la exemplele de față, permit profesoarei Maria Creci (ea însăși regizoare a formației de teatru a liceului de pe platformă), tehnicienei Mia Plăcintă, electronistului Silviu Georgescu, inginerului Nicolae Trăntea și celorlalți colegi ai lor să trăiască integral, într-un univers spiritual complet, în care asemenea matematicianului-poet, rigorile complicatelor calcule fizico-matematice sînt compensate și completate de benefice „peripatetizări” din regatul laponei Enigel.

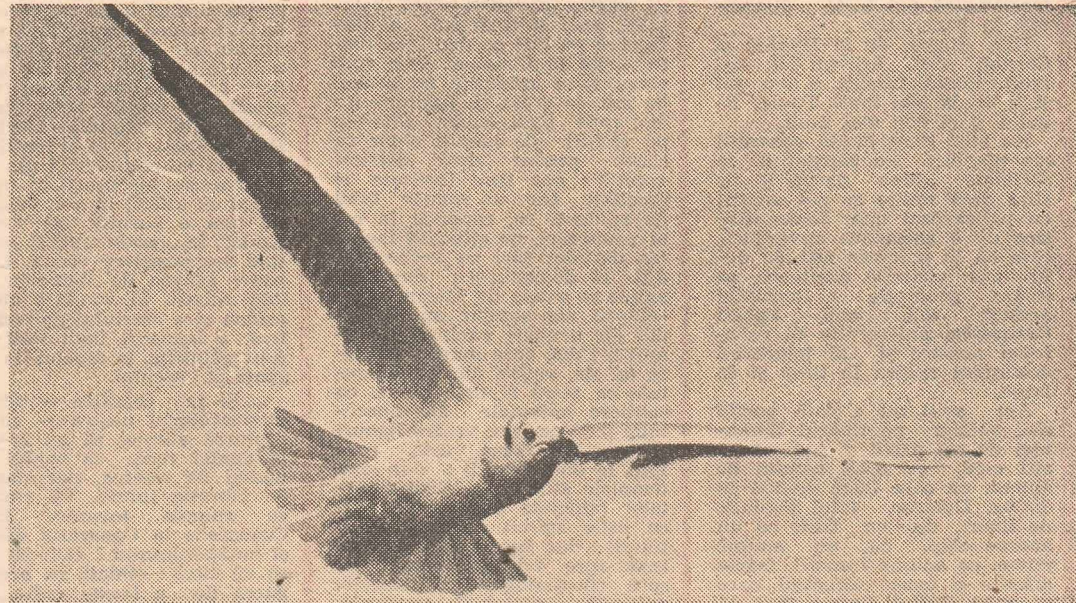
D. M. ALEXANDRU

ST. OCTAVIAN

EXCELSIOR '85

Un volum elegant, elaborat și tipărit cu grijă — „Excelsior '85” — adună cele mai frumoase versuri și pagini de proză ale elevilor participanți la concursul de creație literară „Tineri condeie” din cadrul celei de-a V-a ediții a Festivalului Național „Cîntarea României”. Apărută sub egida Comitetului Central al Uniunii Tineretului Comunist, antologia la care ne referim constituie, din multe puncte de vedere, un exemplar gest editorial, o dovadă limpede a faptului că marele festival determină, și în rîndul celor mai tineri autori de literatură, o fertilă stare de elan creator, contribuînd, în același timp, la punerea în circulație a unor nume de poeți și prozatori despre care poate vom avea prilejul să vorbim, nu peste multă vreme, pe larg. Pînă atuncî, să notăm generozitatea mesajului artistic transmis de acest volum (ale cărui secțiuni de poezie se întitulează „Nume-al dragostei de țară — Ceaușescu”, „Letopisete de sfinți libertate”, „Noi pacea ocrotiți-vom, cu tineretea noastră”, „Mereu uniți, avînd Partidu-n frunte, și-o Patrie, spre culmi, de înălțat”), precum și calitatea celor mai multe dintre poemele patriotice din care sînt alcătuite ciclurile de versuri. Capitolele dedicate prozei scurte și celei de anticipație sînt mai restrînse, dar selecția severă a textelor compensează, prin finețea și adîncimea scriiturii, numărul mai mic de pagini.

Volumul propune cititorului numele unor autori de certă vocație. Dintre ele se disting

cele ale băimăreanului Florin Mureșan (prezent în antologie cu opt poeme, dintre care se cuvine citat în întregime acela intitulat „Un riu în noi”: „Strămoșii nu s-au dus de tot în zriu; / nu-i griul haina lor definitivă; / ei vin în noi mereu, din ceas în ceas; / ei nu sînt niște nume-ntr-o arhivă. / De-l pui în rame fug, le lasă goale, / ei n-au murit, în inimi ne-au rămas, / culeg porumb și modelează oale / și curg în noi ca apa unui riu.”), poet elegant, de o cuceritoare simplitate a expresiei, un poet care are ce spune și știe s-o facă, plin de un rafinat simț al nuanțelor. Alături de el — Matei Mari-

nescu din București (ceva mai prozatic și mai caustic), Dan Titiu din Tirnăveni (sfîrșindu-și astfel un poem de primăvară: „În spațiul dintre cuvînt și ecou / aleargă zdrențele iernilor sfîrșite, / e primăvară prin tre noi din nou / și numele sînt iarăși locuite.”), Iuliana Sibiceanu din Slobozia (iată o strofă, scrisă cu meșteșug, a poemului „Din părinți tîrani”: „Brațul despică-n trîudă ziua / Pe corzile de lut în friu / Pînă cînd tremurînd tîrziu a / Început să crească-n ochii umezi griu.”) și încă mulți alții.

Dintre prozatori se impun Dana Augustin — prin scriitura matură, epurată de explicitări, tensionată, Adriana Caranfil —

prin ironia lucidă și caldă totodată și Lilliana Flavia Hossu — prin naturalețea dialogului. Bune pagini de reportaj scriu Corina Netea și Roxana Stancu. Trei autori de S.F. — Valentin Mihai Gidea, Cătălin Logofătu și Matei Mlădița — oferă un capitol („Cuadratura dragonilor”) care se citește cu interes.

În totul, „Excelsior '85” este un volum bine structurat, scris cu îngrijire și iubire de cuvînt, o carte caldă, tinerească, purtîndu-ne gîndul, cu optimism, spre ziua de mîine a literaturii noastre.

BRIGADIERII! Tineri eroi ai marilor șantieri ale socialismului, autorii generoasei epopei a bluzelor albastre, inaugurată în anii Bumbesti-Livezenilor și ai Salvei-Vișeu și ajunsă la inegalabilă strălucire în România marilor ctitorii ale Epocii Ceaușescu. Eroii-simbol ai tinerei generații a României renașterii, ai României construcției, eroi ai cutezanței revoluționare și ai crezului patriotic neșovăit și fierbinte, cărora nu vom osteni să le închinăm omagiul dragostei și al admirației noastre. (O expresie a acestui omagiu este și Monumentul Tineretului, aflat în lucru, operă a sculptorului Pavel Bucur, care va străluci Canalul Dunăre-Marea Neagră la km. 48 și din care reproducem aceste basoreliefuli)

2 Mai, Ziua Tinerilor! Zi aleasă, zi scrisă cu aur de soare în calendare și în suflete. Zi care la noi, la români, nu-i doar o zi, e o epocă. Este epoca unei societăți care-și înconjoară vârstă tinere cu supremă dragoste, cu supremă grijă, luind pentru prima oară pe umorii ei — nicidecum prea trudiți, nicidecum oboșiți când e vorba de tineri! — acele grele poveri, pe care vechile epoci le-au refuzat sau n-au fost capabile să le poarte, care se cheamă liber acces la instrucțiune, liber acces la muncă și la împlinire prin muncă, dreptă răsplătă a ostădiei și valorii, indiferent de vîrsta ce le numește, respect social, certitudine clară și calmă a viitorului. Este Epoca Nicolae Ceaușescu, este epoca unei societăți care, evind ca niciodată, pînă azi la interesele, nevoile și aspirațiile tinerilor, o face nu din conformarea de circumstanță la nu știu ce poruncă de decalog, la nu știu ce principiu inodor și incolor al umanismului, ci dintr-o vechi și funciară — azi ridicată la rang de lege, programatic asigurată și efectiv dirijată — datorie de suflet a omului de la Dunăre și Carpați pentru cei ce sînt trup din trupul lui, pentru cei ce dau lumină temei vieții lui, vetrei lui, purtîndu-i mai departe numele pe pămînt.

Grija față de tineri, la noi, la români, este o datorie de suflet, dar și un act de covârșitoare răspundere națională, un act a cărui însemnătate a fost înalt revelată de marii bărbați ai acestui neam, de inimi alese și minți lucide, de oameni cu simțul real și exact al istoriei.

„Tineretul este viitorul unui popor, spre el își îndreaptă privirea și speranța toți oamenii de știință și politici. Cu energia și entuziasmul său tineretul este o forță creatoare, care pusă în serviciul științei și progresului poate da un ajutor prețios pentru dezvoltarea economică, socială, politică și științifică a unui popor“.

Cuvintele de mai sus au fost imprimate în primul număr legal al „Scintei“, din 21 septembrie 1944, într-un articol intitulat „Tineretul, viitorul poporului“. Aceste cuvinte — de apăsătoare maturitate a gândului — aparțin unui om care, în epocă, era el însuși un tînăr. Avea 26 de ani, era secretarul general al Uniunii Tineretului Comunist și trăise pînă atunci (cum scrisese, cu vreo opt ani în urmă, unul din admiratorii lui) „cît în 90 de ani“. Numele lui: **NICOLAE CEAUȘESCU**.

Sub arcul de lumină al acestor cuvinte s-a deschis, iată, o epocă. Sub arcul de lumină al acestor cuvinte împlinim semnificațiile unei epoci în care tinerețea oamenilor se confundă cu tinerețea țării, într-o firească și inextricabilă armonie.

Condiția

De etalon național

Cunoști o țară, spunea un savant, pornind de la peisaje și de la oameni. De la oameni, cu un ochi ațintit spre locul și rolul generațiilor tinere. Comunitățile umane sînt inconfundabile, spunea același, prin felul în care folosesc natura, deci prin felul în care lucrează asupra peisajului, și prin felul în care își gîndesc propria natură, natura intimă, în raport cu tinereții, deci cu oei ce asigură trecerea teafără peste vremea acestei naturi.

Sintem noi, românii, din acest punct de vedere, inconfundabili? Desigur, ca toate neamurile care trăiesc pe acest pămînt. Dar sînt oare și ei, tinerii noștri, inconfundabili, sînt ei altfel decît alții?

Sînt, ca toți tinerii acestei lumi. Orgoliul de a spune „tinerii țării mele sînt cei mai buni“, sau „cei mai frumoși“, sau „cei mai interesați“, sau „cei mai capabili“ ține de un sublim al adorării care, ca și în dragoste, nu se discută, care se scutește de argumente. Cum să justifice un superlativ? Ar însemna să pui toate argumentele la superlativ.

Dar tinerii de la Dunăre și Carpați sînt, într-un fel, mai mult. Poate, fiindcă li s-a dat și li se dă mai mult. Poate, fiindcă și ei dau mai mult.

Nu știm dacă multe generații ale planetei au căpătat de la societate altele daruri și nu știm dacă multe se pot mîndri cu palmaresul unor fapte istorice de o asemenea anvergură, care să le reveleze atât de definitiv virtuțile creatoare, ca tinăra generație a României acestor ani, anii **Epocii Ceaușescu**, anti-corolar al revoluției noastre și ai împlinirii destinului nostru în timp și în lume.

Am avut nu o dată ocazia să-l vedem pe tînărul României de azi privit și judecat cu alți ochi, cu ochii omului de aiurea, cu care intră adesea în dialog. Desigur, totul depinde de tînăr, de un tînăr cu un anume chip, cu un anume nume, cu anume însușiri, foarte diferite și foarte omenești, care se vede obligat dintr-o dată să accepte condiția dificilă de etalon național. Numele lui e greu de reținut sau greu de pronunțat de omul de departe. Profesia interesează doar în dialogurile pe profesii, în rîndurile pe probleme speciale, tehnice, științifice, artistice, de afaceri etc. Dar peste asemenea probleme de interes comun, acest tînăr al nostru, trimis să construiască o rafinărie în Asia sau să predea lecții la una din marile universități ale Europei, e primit în case, i se deschid uși, e înconjurat cu prietenie și curiozitate. Un motiv al acestei atitudini este că vine de-aici, din România **Epocii Ceaușescu**, țara unei impetuoase ascen-

sii economico-sociale, a unei experiențe istorice particulare și foarte dense, a unor inițiative de aură planetară închinată păcii și colaborării între popoare. Dar un alt motiv este însuși el, acest tînăr, care impune și cerește prin felul său de a fi, prin modestia și seriozitatea lui, prin întinderea cunoștințelor și țuțala minții, prin dragostea lui pentru țară, pentru țărina ce l-a iscat și pe care o zugrăvește în culorile cele mai scumpe, dar și prin lărgă-i deschidere spre tot ce aduce nou vîntul veacului. Acest tînăr poartă pe chip și în suflet un tatuaj de un fel deosebit, care-l face inconfundabil în restul lumii. Și care face ca lumea să se întrebe cum este țara din care vine și ce i-a dat această țară ca să fie așa cum e.

I-a dat tot. Ii dă de cînd se naște, prin măsuri nepereche de ocrotire a mamei și a copilului, a familiei și a vieții ei. Grija față de el, față de cel mai fraged vîlstar al nației, este grija față de însăși vigoarea nației, față de tinerețea ei mereu suitoare. Prin ei, prin copii, prin copii mulți, sănătoși și frumoși, vom deveni — cu memorabilele cuvinte rostite de președintele României în pragul acestui an — „un popor cu tinerețe fără bătrînețe“. De la leagănul pus sub cea mai caldă veghe, povestea vieții copilului, apoi a tînărului, se desfășoară pe fire ce duc spre toate zările împlinirilor. Duc spre creșe, spre grădinițe (spre zeci de mii de creșe și grădinițe!); duc spre școli (chiar cățarate pe virfuri de munți, chiar cu clase pentru doar doi-trei copii!); duc spre institute și facultăți (cu un număr total de studenți ce, raportat la cel al populației, ne situează înaintea destulor țări cu vechi tradiție în domeniu!); duc spre sutele și sutele de întreprinderi — ctitorii ale acestor ani (multe din ele ocupate exclusiv de tineri!); duc spre marile șantiere (și ele, multe, ale lor, decretate ca atare și prin nume, ca șantiere naționale ale tineretului!); duc spre vastele lanuri cooperatiste (prea vaste, care încă le duc dorul!); duc spre templele științei, culturii și artelor (altădată inexistente, ori cu ușile zgîrcit deschise celor tineri); duc spre casele de cultură, spre taberele vacanțelor, spre cinematografele, teatrele, parcurile, estradele muzicale, cluburile sportive răspîndite în toată țara; duc spre tot ceea ce, în semnificație românească contemporană, înseamnă muncă și studiu, temei și zbor al creației, distracție și odihnă; adică edificare umană, dezvoltare a personalității, împlinire a vieții.

Valoarea nu așteaptă

S-o consacre vîrsta

„Firește, aceste drumuri nu sînt, căci nu au cum fi, totdeauna senine, veșnic line. Ele sînt

Glorie

drumuri de viață, și pe astfel de drumuri oamenii — mai ales tinerii, cei cu mințile risipite adesea în stratosfera visului, cei foarte grăbiți uneori să se instaleze acolo, sus, în aerul tare al visului — se pot împiedica, de neprevăzute praguri, țînd de trecătoare conjuncturi sau de propriile lor slăbiciuni; dar se pot și fortifica prin înfringerea unor astfel de greutăți. Important este că aceste drumuri există, că șansa împlinirii există, deschisă tînărului de azi mai înaltă și mai bogată ca niciodată“.

Cel ce ne spune cuvintele de mai sus e un mai vechi erou al reportajelor noastre, tînărul inginer Nicolae Dinu, director adjunct al Trustului de foraj-extracție Tg. Jiu. Fost muncitor sonder, a perforat ierarhiile moștesugului, atit de draconice în acest domeniu, cu rîvnă, cu zel aprig, cu aspre tatuări de inițiere, împlinind munca (munca cea grea la sonde!) cu nopți de studiu, înfrîngînd deci niște praguri ce nu se lasă ușor înfrînte, urcînd niște trepte ce nu se lasă comod urcate. Este acum nu numai director adjunct al unuia din marile trusturi petroliere din România, e și profesor, predă la liceul industrial de profil din capitala Gorjului. Destinul său, ca al altor tineri, pune în viu relief una din marile cucuriri ale epocii, și anume aceea că astăzi, la noi, valoarea nu mai e nevoită „să stea la coadă“, la „coada anilor“, așteptînd s-o consacre vîrsta. Ea se poate afirma de timpuriu, și încă robust, în condiția muncii asidue și a efortului de cunoaștere, a însușirii unui vast orizont științific, la nivelul de exigență al veacului.

„Și în condiția — adaugă interlocutorul nostru — ca receptarea științei să nu se facă la modul rece, la modul sec, numai cu mintea, neajutată și de vibrația inimii. Vă amintiți ce spunea tovarăsa Elena Ceaușescu la Congresul științei și învățămîntului? Dați-mi voie să vă citez: „Odată cu preocuparea de a forma cadre bine pregătite profesional, pentru toate domeniile de activitate, școala trebuie să-și îndeplinească, în condiții tot mai bune, marile răspunderi ce-i revin în educarea comunistă, revoluționară a tinerilor, în formarea lor ca cetățeni conștienți, devotați patriei și poporului“. Negrefată pe trăsăturile civice ale omului nou, doritor din adîncul inimii să-și slujească patria, cunoașterea e frustrată de un lucru esențial, și anume de forța pătunderii ei în viață. Deci pierde și țara, pierde și omul, rămăs în afara vieții, cu cunoștințele inutile ca și o armă fără foc. Știință-conștiință, cunoaștere-spirit civic — sînt, așadar,

ineluctabili termeni ce intră în ecuația personalității tînărului, a tînărului demn de epoca lui, exprimînd cu plinătate această epocă și desăvîrșindu-i lucrarea spre viitor“.

Mai trebuie consemnat, adaugă interlocutorul, încă un fapt, al cărui rol în pregătirea tinerei generații este de cea mai mare însemnătate. Tînărul epocii noastre nu mai e socotit, ca altădată, un inert obiect al instrucției și educației, un recipient în care generațiile anterioare varsă tot „tezaurul“ lor de învățăminte, umplîndu-l pînă la refuz. Văzut așa, tineretul ar înceta să mai fie veriga vie de legătură între prezent și viitor, ar deveni doar veriga dintre trecut și prezent, modul viu de a perpetua trecutul. O societate tinăra ca a noastră, aflată în plină expansiune spre viitor, refuză un astfel de punct de vedere, propriu societăților vechi, anchilozate, conservatoare. (Punct de vedere care, în treacă fie zis, reflectă nu doar simplul egoism al generațiilor mature, ci o anumită strategie de dezvoltare socială, o strategie închisă, care silește societatea la o înaintare „în cerc“, deci la perpetuarea ideilor și a formelor închistate de viață). Epoca noastră, dimpotrivă, îl invită pe tînăr să-și dezvolte pe toate căile apetitul lui pentru nou, pentru fantezie, să descopere, să facă pe cont propriu descoperiri, punîndu-se nu sub autoritatea dogmelor, ci numai sub cea a adevărurilor. Simpozioanele de comunicări științifice studențești, de exemplu, sau cercurile tinerilor inovatori din uzine, sînt menite tocmai acestui scop. Adică fructificării neprețuitei însușiri ce fac parte din tezaurul tineretului, tezaur care, ca orice tezaur viu, e ușor perisabil dacă nu-i pus în condiția de a străluci.

„Credincios agent

al istoriei“

S-a vorbit mult — o întreagă literatură politică ne stă martoră — despre locul și rostul generațiilor în curgerea timpilor. Un Eminescu, ca și alți mari gînditori ai acestui pămînt, au avut clar conștiința lor, a însemnătății lor, ca vertebre în șira neamului, ca elemente conductoare prin care trec energii seculare sau milenare, ele putînd înlesni sau întîrzia irigarea cu energii a aceluia centru secret care este ființa constructor a unui popor în timp. „Dacă o generație poate avea un merit — scria marele nostru poet — e acela de a fi un credincios agent al istoriei, de a purta sar-

neretii!

cinile impuse cu necesitate de locul pe care-l ocupă în înălțuirea timpilor“.

Prin dragostea ei pentru țară, prin spiritul ei revoluționar, prin înalta conștiință a misiunii ei, prin robustețea ei fizică și morală, prin inițiativele ei de muncă și de creație, prin aportul pe care-l înscris în cunoașterea țării noastre și a tipului uman pe care îl reprezentăm, generația **Epocei Ceausescu** împlineste plenar idealul poetului, aducându-l spre cotele absolutului. E o generație care — o spunem deschis, cu neascunsă mândrie — se detașează și se înalță între generațiile ce au premers-o. E o generație care, practic, nici nu putea fi altfel, ca una care a crescut și s-a afirmat în climatul de libertate, de demnitate a muncii și de cinstită a hărniciei, de sănătate politică, economică, socială, morală, propriu României celei mai tinere și mai rodnice epoci. E o generație care, străină de orice alienare, de orice vestejire a sufletului pe care un anume „său al secolului“ le produce pe atâtea meridiane, a învățat, în toți acești ani, să nu trăiască pe spatele nimănui, să fie doar fiica propriilor merite. E o generație care, profund integrată poporului, eforturilor lui și idealurilor care-i însuflețesc existența, știe că tinerețea și viața nu sînt o jucărie, ci o continuare, aspră și dezinteresată trudă pentru triumful mai binelui pe acest pământ.

Am fost martori, în aceste zile, la nenumărate fapte ale tinerilor care, așezate sub aura glorioasă a jubileului al partidului, se propun ca tot atâtea definiții majore ale generației epocii noastre, ale acestei generații-emblemă a visurilor pe care, de când ne știm, le-am nutrit pentru urmașii noștri. Cine răsfățează paginile ziarelor sau cine, pur și simplu, se uită în juru-i, în întreprinderea sau instituția în care lucrează, în orașul sau satul în care trăiește, va fi uimit să descopere pe cite inegalabile opere de muncă și de creație își pun semnătura tinerii.

„Imi cereți nume de tineri frunțași ai întrecerii? Păi mă obligați la o selecție dificilă, dacă nu imposibilă. Spuneți-mi cite nume ar putea încăpea în carnetul dv. de note? Și-apoi, credeți că îi știu pe toți? Credeți că i-aș putea cuprinde fără greș pe toți cei care se revindică acestui titlu? — ne spune, desfăcându-și minile a neputință, tovarășul Paul Streinu, secretarul Comitetului de partid al Uzinelor „Electroputere“ Craiova.

Poate că e, continuă interlocutorul, și vina noastră, căci nu i-am pus pe panourile frunțașilor, nu i-am citat pe ordine de

zi pe toți cei care meritau a fi citați. Dar, practic, nici n-am fi avut cînd s-o facem, căci într-o bătălie a muncii cum este viața zilnică a uzinei noastre nu prea e timp de ordine de zi, nu e timp de numit vrednicia, cînd totul se sprijină pe vrednicie. Avem, adaugă tovarășul Streinu, o organizație U.T.C. care numără peste 5000 de membri. Iar dintre cei peste 4700 de comunisti, mai bine de 70 la sută încă n-au împlinit 30 de ani. Deci temelul nostru sînt tinerii, munca lor. Iar cum muncesc ei, se vede. Dăm peste jumătate din producția națională de locomotive diesel-electrice și electrice, dăm peste trei sferturi din cea de transformatoare de forță. Am început prin a cumpăra licențe, iar acum vindem produsele noastre — subliniați, **ale noastre**, deci de patent românesc! — în zeci și zeci de țări ale lumii. Le vindem chiar și unor parteneri care, inițial, ne-au fost „nași ai tehnicii“, ne-au vîndut licențe, și care astăzi sînt mari amatori de produse marca „Electroputere“. Și dacă vreți să mai notați ceva, atunci scrieți, vă rog, că în întrecerea închinată aniversării partidului și a zilei de 1 Mai toate formațiile tinerilor, absolut toate, fără excepție, s-au achitat cinstit de obligațiile planului“.

„Știu eu ce nume să vă dau? — ne întreabă și se întreabă Eroul Muncii Socialiste Marin Nedea, președintele C.A.P. Purani și vicepreședintele C.U.A.S.C.-ului cu același nume. Bine, să zicem unul: Mioara Birleanu. E șefa fermei de legume a C.A.P. Cernetu, care ține de C.U.A.S.C.-ul nostru. O cunoașteți?“

O tinăra inginerită, o față subțirică, cu ochi vii și o frunte surzătoare sub casca grea a părului blond. Păstorită peste 110 hectare cu tomate și verze, cu ardei, conopidă și cite altele. Flică de țărani din Cernetu, a absolvit (cu media 9,50) Agromonia bucureșteană și s-a întors în sat. A preluat o fermă oarecare, nu chiar cea mai rea din cîmpia teleormăneană, dar nici prea-prea, nici foarte-foarte, și a săltat-o la producții-record. Anii cu secetă, de care atîția s-au plîns și se plîng, au oculit, ca printr-un miracol, grădina Mioarei, lăsînd-o să-și răsfete sub cerul cinic și sub ochii uimiți sau invidioși ai vecinilor culorile pururea proaspete, vii, cănoase, mustind de seve. Pentru produsele din 1984, Mioara Birleanu a fost decorată cu Ordinul Muncii. Verzele ei, în anul acela, au fost mai mari ca harbujii, n-a fost nici una sub 10 kg. spre disperarea I.L.F.-ului, care a declarat că n-are cum comercializa astfel de „monștri“ vegetali.

Secretul? Secretul tinereții biruitoare, firește, secretul științei, firește, dar și secretul unei trude de zi și noapte, într-o perpetuă cursă contracronometru cu timpul; căci legumicultura e „foc continuu“, o clipă numai s-o scapi din mîini și nu-ți mai dă roșii și verze, îți dă doar spini și bălării. De ani de zile, concediile Mioarei Birleanu au fost mai mult pe furate, luate în anotimpuri cînd la mare e frig iar la munte plouă cu lapoviță. Mioara Birleanu, această față cu trup de pasăre, și-a împărțit și își împarte mai departe clipele, zilele, nopțile, anii între grădina, seră, răsădnică, veghea la irigații, veghea continuă la viața pămîntului. Mioara Birleanu: o față din România de azi, o față din generația **Epocei Ceausescu**, o față a unei țări și a unei epoci care le-a dăruit celor ca ea o demnitate cîndva refuzată, preîntîndu-le în chip ales hărnicia și ascuțimea minții, inițiativa gospodărească și minuția lucrului bine făcut. Și ea, ca toate fetele țării, întoarce darul, încercînd cu un spor de noblețe și strălucire.

„Citeva nume, citeva exemple, citeva schițe la profilul unei generații. O generație a cărei formulă de muncă și viață scapă din granițele a ceea ce cade sub controlul comun, nu mai răspunde reperelor clasice despre „tinerete“ ca simplă promisiune de viitor. O generație care, păstrîndu-și intact romantismul virstei, păstrîndu-și canoarea și frăgezimea nealterate, se dovedeste, în același timp, matură în răspunderi, matură prin tot ce înfăptuiește pentru țara de azi și pentru țara ce miine va fi a sa. Țara de miine, de pe acum, e a sa. Și-a cucerit dreptul s-o stăpînească, o stăpînește, ca generație-foartă, ca forță de prim rang între forțele națiunii.

Asemenea țării, și lumea de miine îi aparține. Aportul la zămisirea acestei lumi al generației de la Dunăre și Carpați se înscris cu o impresionantă forță. Proclamarea de către Adunarea Generală a O.N.U. — la inițiativa României socialiste — a anului 1985 drept **Anul Internațional al Tineretului** a însemnat, implicit, și recunoașterea aportului tineretului nostru la deviza **A.I.T. : Participare — Dezvoltare — Pace**. O deviză care, la fel, a fost propusă de noi, de români, legitimată de ideile și de faptele ce dau sens existenței noastre. Căci nu o intenție deliberată de a ne ilustra, ci înseși aceste idei și fapte au dovedit și dovedesc cit de vie și de activă este prezența tineretului, a poporului nostru, la **Participare** (devenită la noi o ineluctabilă lege a progresului social), la **Dezvoltare** (în care sîntem implicați cu toată ființa, cu toate eforturile). la **Pace** (pentru triumful căreia, la fel, nu ne tocimim' la eforturi, de la noi emanînd atitea inițiative de răsunet universal în sprijinul dezarmării, al destinderii, al securității, al lichidării prin tratative a tuturor focarelor de incendii ale planetei). Noile și

prestigioasele inițiative consacrate păcii de președintele Nicolae Ceausescu, Declarațiile-Apel ale F.D.U.S. și Marii Adunări Naționale, îmbrățișate de întregul nostru popor, răsună adînc și în inimile milioanei de tineri, reverberînd din ele spre toate zările lumii.

Înalt model comunist

Dinamică, plină de energii necercate, prezentă în toate punctele-cheie ale demersului constructiv național, oriunde este nevoie, oriunde este mai greu, cu fapte de muncă de o unică relevanță, cu aport creator original și major la „înălțuirea timpilor“, reverberînd curat și frumos chipul nostru în lume, tinăra generație a României de azi se arată — toate faptele, sale ne-o dovedesc — decisă să-și așeze și să-și modeleze existența sub semnul spiritului revoluționar, al integrației dăruirii pentru patrie, după exemplul celor mai buni fii ai neamului, comunistii.

O generație care-și face o datorie de cuget, un titlu de onoare din a urma cu entuziasm și nestrămutare chemările pe care — începînd cu zorii revoluției noastre, cînd i-a definit misiunea și rolul ca „viitor al poporului“ — i le-a adresat în atitea prilejuri cîrmaciul de azi al națiunii române, tovarășul Nicolae Ceausescu. Chemări formulate de omul care, prin ardența sa tinerete de luptă, oferă un înalt și exemplar model de dăruire revoluționară, de identificare cu țara, slujită cu o devoțiune, cu o neșovăire, cu o ardoare care, așa cum se pe-trece cu ferventii marilor credințe, i-au modificat însăși structura umană, conferindu-i o calitate nouă, inedită în peisajul nostru spiritual, impresionantă ca și un pisc. Este modelul omului care, prezent de la cea mai fragedă vîrstă pe baricada luptei pentru libertate și dreptate, pentru progresul și independența patriei sale, a rămas, sub toate viforele și potrivnicile vremilor, neclintit și intransigent în crez și în faptă, cu atît mai neclintit și mai intransigent cu cit negrele forțe năpustite asupra-i erau mai mari, cu cit imperativul înfringerii lor — dictat de partid și de țară — era mai clar, mai deliberat. Este modelul celui care, la vîrsta de doar 15 ani, ca membru în conducerea Comitetului Național Antifascist, se afirma ca un militant de seamă în dramatica înclăștare a forțelor populare cu dezlănțuirile furibunde ale reacțiunii interne și mondiale, aducătoare de înjosire umană și de război; este modelul celui care, cu cinci decenii în urmă, transformă procesul de la Brașov al luptătorilor comunisti și antifascisti în înalt rechizitoriu al partidului, împotriva înfeudării țării unor interese străine ei; este modelul celui care, la 1 Mai 1939, cînd avea numai 21 de ani, organiza pe străzile Bucureștilor cea mai impunătoare demonstrație de for-

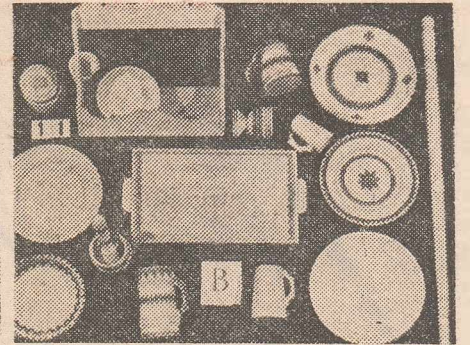
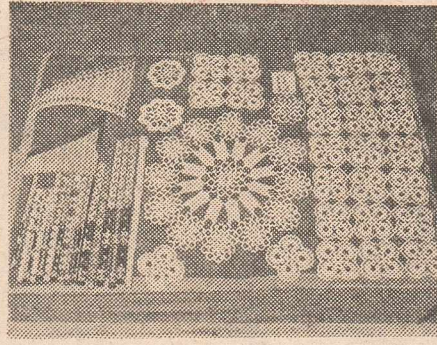
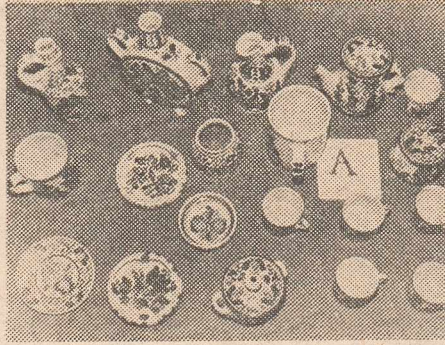
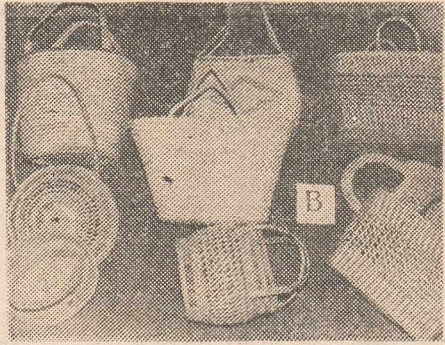
ță muncitorească din Europa anului, ridicată împotriva fascismului și a războiului. Toate marile pagini din cartea partidului și a neamului l-au avut, de-a lungul acestei epoci fierbinți, drept neînfărcat erou, numele său ridicîndu-se, în ciuda anilor tineri, la prestigiul unui simbol. Tinăr și în anii revoluției, primînd tot mai coplesitoare răspunderi în marile bătălii pentru cucerirea și consolidarea puterii poporului, el a devenit un catalizator al forțelor tinere ale națiunii, cucerîndu-și acea aleasă stimă și adîncă dragoste ale partidului și poporului care l-au înălțat la cirna destinelor noastre. Alături de el, ca nobil model pentru toate fiicele și toți fiii acestui pămînt, întîlnim luminoasa figură a tovarășei Elena Ceausescu care, la fel, și-a petrecut anii romanticii ai tinereții pe baricadele luptei pentru slujirea poporului și a revoluției. Foarte tinăra, abia o adolescentă, tovarășa Elena Ceausescu (pe atunci Elena Petrescu) a fost investită de partid cu sarcini de extremă însemnătate în cadrul Uniunii Tineretului Comunist și în sindicate, s-a afirmat ca organizatoare și militantă de primă linie în momentele de răscruce și de răsunet național și internațional ale luptei P.C.R., cum a fost eroicul 1 Mai 1939 al muncitorimii bucureștene, înfruntînd prigoana burghezo-moșierească, înfruntînd teroarea forțelor represive cu strășnicia cu care, din veac, femeia română a știut să-și infrunte vrăjmașii ca să-și vegheze casa și vatra, țara și neamul. Lîngă chemările adresate tinerilor de secretarul general al partidului — vibrante chemări la vrednicia muncii și a ideii, la promovarea noului, la însușirea spiritului revoluționar, la iubire de patrie, la solidaritate cu tineretul planetei în lupta pentru triumful păcii și pentru libertatea popoarelor — îndemnul la învîțătură, la cunoaștere, la continua perfecționare a gestului creator, formulate de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceausescu, membră a conducerei superioare a partidului, personalitate exponențială a științei românești și savant de universală faimă, cad în inimi ca și sămînța într-un ogor pregătît, apt s-o încorporeze structurile sale și ființei sale.

Sînt adînc receptate și asumate aceste chemări și îndemnuri pentru că ele emană de la cei în care tinerii României văd cel mai înalt model de muncă și viață. Sînt adînc receptate și asumate pentru că — așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceausescu — „**avem un tineret minunat**“, o plămădă umană de cea mai bună calitate, în care trăsăturile omului nou se imprimă tot mai viguros.

De 2 Mai, țara — o țară străveche, dar tinăra prin impetuozitatea sa ascensiune în progres și civilizație — își celebrează, prin fiii ei cei mai tineri, un viitor aflat în cele mai sigure mîini.

ILIE PURCARU ■

Din infinitele expresii autentice și inspirate ale geniului popular...

Iată doar câteva din produsele — cu adevărat ale artei populare — care, întrunind exigentele criterii ale comisiilor din acest an, vor încerca să adauge litoralului un plus de frumusețe: Simple, ușoare, ornate discret, fără culori tipătoare, impletirile de față aparținând meșterilor conștienți, vor trezi, fără doar și poate, prin însăși funcționalitatea lor, interesul viitorilor cumpărători; ceramica de Corund, județul Harghita, în care se remarcă motivul floral specific zonei, lăleaua, a fost acceptată doar în măsura în care

produsele au respectat modelele tradiționale; macrameurile și fluierile meșterilor din comuna Hodac, județul Mureș, vor concura și ele, prin simplitate și elegantă rustică, să se impună iubitorilor de frumos și amatorilor de suveniruri; nelăcuite, nearse cu fierul, ornate discret, cu motive geometrice tradiționale, subliniate cu ajutorul țărilor naturale, creștăturile în lemn ale meșterilor din Petricani, județul Neamț, se impun atenției prin autenticitate și prospețime.

Cine așază taraba prostului gust

În ceea ce ne privește, stupefaciți de urîtenia unor așa-zise articole sau produse artistice, cunoscute sub numele de kitsch, ne-am exprimat adeseori cu vehemență (alteori am mai făcut și haz de necaz), considerându-le, în ultimă instanță, un atentat la buna cuviință, o insultă la adresa artei populare, o sfidare a artei adevărate, o impietate față de marile și nemuritoare valori ale folclorului nostru, ale tradițiilor sale. Din păcate, până în clipa de față, demersurile noastre, adăugate altora, apărute în numeroase alte publicații, n-au avut ecoul așteptat. Cu alte cuvinte, litoralul, stațiunile de odihnă, sau piețele orașelor au fost și încă mai sunt invadate de tarabele pe care se lăfăie o uriașă producție de kitsch.

Dar să o luăm pe îndelete. I se spune, deci, kitsch. Este un cuvânt care, după cum se vede, se scrie într-un mod mai ciudat. Unora, mari amatori de cuvinte străine, poate să li se pară a fi chiar atrăgător, indiferent de ceea ce vrea ei să însemne. Dar, chiar așa, oare ce anume vrea ei să însemne?! Să încercăm să-l definim prin explicațiile pe care ni le oferă Micul dicționar enciclopedic al Editurii Științifice și Enciclopedice, ediția a doua, din 1978, revăzută și adăugită: „Termen desemnând probleme cu caracter de pseudoartă, care promovează (sic!) prostul gust și se caracterizează prin platitudine, imitație superficială a operelor de artă și a elementelor folclorice (și se mai caracterizează prin, n.n.), falsul patos, lipsa de organicitate, de profunzime și de

semnificații social-umane superioare (și prin, din nou n.n.), perversitatea cerințelor estetice“. Ne aflăm, orice s-ar spune (chiar dacă prostul gust nu poate fi promovat, ci, eventual, vehiculat, sau respins), în fața unei definiții unanim acceptate, limpede și clară, o definiție care infierează kitsch-ul. Termenul însă este mult mai cuprinzător și pentru delimitarea lui, inclusiv pentru infierarea lui, au fost organizate zeci și zeci de simpozioane, au fost scrise numeroase studii și cărți, au avut loc dezbateri etc., încercându-se stăvilirea acestui veritabil smog cultural artistic.

I se spune, deci, kitsch și, de-a lungul peregrinărilor noastre, mai mult sau mai puțin întâmplătoare prin preajma sau uneori chiar în miezul fenomenului respectiv, ne-a fost dat să întâlnim oameni care (ne referim la vânzătorii de kitsch) îl pronunțau uimitor de ușor. Ba chiar știau să se teamă de el ca de un cuvânt ciudat. După părerea lor, a vânzătorilor de kitsch, a producătorilor, sau, cum le place să li se spună, a meșterilor-artizani, ar fi vorba de un cuvânt urit, groaznic și înspăimântător, ceva care poate să însemne faliment, dacă nu chiar și mai rău, un cuvânt care n-are nici o legătură cu produsele lor. Numai că, în rîndurile de față, nu părerea lor despre kitsch ne interesează, ci ceea ce am încercat tot timpul: să oprim drumul spre noi al kitsch-ului. Cînd începe și cînd se încheie acest drum? Ce se întâmplă între fabricarea și vânzarea kitsch-ului? Au fost sau n-au fost avizate acele înspăi-

mintătoare produse ce ne ațin calea pe litoral, în stațiuni, sau în marile târguri? De unde se procură materialele din care sint confecționate uriașele cantități de articole de kitsch? Care sint rețelele acestui ciudat comerț la capătul căruia sint înregistrate venituri pe care nu ne sfîim a le numi chiar fabuloase? Cum de i se creează kitsch-ului un vad comercial atât de prielnic? Și lista întrebărilor ce ne-au frîmîntat și încă ne mai frîmîntă este neînchipuit de lungă, pentru că ne aflăm în fața unui fenomen extrem de complex, cu implicații dintre cele mai neașteptate.

S-ar părea, la prima vedere, că niciieri nu se ia nici o măsură. Nimic mai fals. Măsurile sint foarte clare, foarte exacte, dar ineficiente. Pentru vânzătorii sau producătorii de kitsch (noțiuni care nu întotdeauna se suprapun!) ce vor să-și desfășoare marfa pe litoral, sau în stațiunile balneo-climaterice și de odihnă, sint organizate câteva comisii pe an, comisii care mai mult resping decît omologhează respectivele articole. Alcăuite din artiști plastici, muzeografi, etnografi și sociologi, aceste comisii s-au întîlnit în acest an la București, Cluj-Napoca și la Piatra Neamț. Ca și în anii trecuți, au fost respinse o sumedenie de lucrări, dar asta nu înseamnă că, mai ales acele lucrări, nu vor fi prezente pe tarabele litoralului, sau ale stațiunilor de odihnă. Cum așa? Foarte simplu: obținînd omologarea a trei sau patru produse, negustorul va însoți acele produse cu altele, pe care, de teama unor controale, în general rare și ineficiente, le ține ascunse sub tejgheta. Dar ce vrea să însemne un control? Înseamnă, în cel mai bun caz, o echipă alcătuită din reprezentanți ai comisiei, ai organelor financiare județene și ai ordinii publice. Producătorul prezintă documentele, adică fișa de omologare, chitanța cum că

...și cîteva mostre ale falsului cu pretenții artistice

La polul opus acestor articole, kitsch-ul în toată urîtenia sa, adică gogoloaie de lut ars și lăcuit în culori dintre cele mai stridente, sublinindu-se aerul gales al cățelușilor diformi, aerul lasciv al pisicuțelor mofturoase, sau gesturile impudice ale unor demoazele cochete și fals sensibile, o bizară faună de ghips și vopsea pe care nemăsurată lăcomie de bani a unor oameni lipsiți de cultură și bun gust vrea să ne-o vire cu de-a sila în casă, în gîndul și-n inima copiilor, perversindu-le sensibilitatea și gîndirea artistică înăncute, îndepărtîndu-i de adevărata frumusețe a lumii inconjurătoare.

a plătit taxele și impozitele de rigoare, plus fotografia, pentru confruntare, a obiectelor aflate pe tejgheta, o fotografie care neapărat trebuie să însoțească fișa de omologare. În caz că pe tejgheta sint și alte articole, producătorul este amendat cu o sumă de 100 de lei. În caz că recidivează, i se retrage autorizația de a vinde. Dar, cum spuneam, controalele sint ineficiente. Se impune, deci, o activitate permanentă, necruțătoare, o adevărată luptă împotriva celor ce încearcă și foarte adesea reușesc să eludeze toate aceste prevederi. Sintem înștiințați că în acest an, mai

mult decît pînă acum, kitsch-ul nu va mai poposi pe litoral sau în stațiunile de odihnă. Nici măcar în marile târguri ce se organizează în diferitele localități din țară. În ceea ce ne privește sintem gata să dăm o mîină de ajutor, să fim prezenți la fața locului. Dar înlăturarea kitsch-ului din viața orașelor nu se poate înfăptui doar prin închiderea căilor sale de acces spre litoral și stațiuni de odihnă. Se cere o amplă acțiune care să-și propună interzicerea cu desăvîrsire, încă din fașă, a producției de kitsch.

N. VICTOR ■

RADIO TV

Surprize de aprilie.

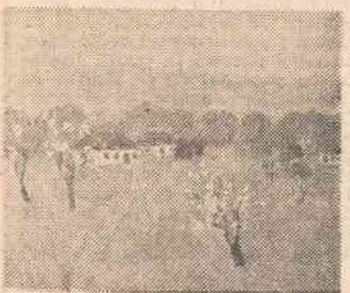
Au fost sau n-au fost fericiți cei doi îndrăgostiți de-o viață, creatorul atitor mari cupluri ale iubirii, Honoré de Balzac și frumoasa, cultivată și mindra nobilă poloneză Evelina Hanska? Și-au păzit iubirea de distanțele măsurate la propriu în eai-putere, de tradiții și prejudecăți aspre, de împotriviri dintre care cea a tarului nu era ușor de neglijat. Un film frumos despre o iubire unică (oare nu toate iubirile sint unice?), realizat la eroi acasă, adică respectînd adevărul vietii lor. Și cea mai adevărată este concluzia poveștii cinematografice: „Balzac a trăit și a murit ca un alevatgostit antic“.

● Iată, Televiziunea Română ne dă prilejul să vedem un film în șase episoade. Wilhelm Cuceritorul, la care Centrul de producție cinematografică București este coproducător, regizat de Gilles Grangier și Sergiu Nicolaescu, avînd printre interpreți talentați actori români de film.

● Multe din emisiunile muzicale radio sint alcătuite la cererea ascultătorilor. Una dintre ele este Muzică pe adresa dumneavoastră, programată foarte po-

trivit simbăta după-amlază. Cum a fost și aceea al cărei scenariu — echilibrat și variat — l-a alcătuit redactorul Angela Marinescu după preferințele exprimate direct de oameni ai muncii de la Întreprinderea „Dero“ din Ploiești. Un dar frumos pentru un colectiv harnic. ● Revista Tele Radio nr. 17 nu cuprindea pentru nici unul din spectacolele Teatrului radiofonic din săptămîna respectivă informațiile cele mai simple și firești pe care e îndreptătit să le primească un iubitor de teatru. Din cele nouă, doar distribuția premierei de vineri era inserată pe ultima pagină, iar în alte trei cazuri era dezvăluit doar numele regizorului. Apropo de distribuție, în adaptarea radiofonică după Sora mea, Ană de Hortensia Papadat-Bengescu, cu siguranță că radioascultătorii nu s-au lăsat păcăliți și s-au bucurat să-l recunoască pe inconfundabilul Ion Caramitru.

REGHINA VIRVICI ■

Vorbiți și scrieți

românește

„Nu vă deranjem?“

Purtătoare prin excelență a culturii, limba scrisă este, în grade diferite (după scopul și forma comunicării), model de exprimare cultivată. Sintem atenți mai mult la redarea corectă în scris a cuvintelor, decît la pronunțarea lor conformă cu norma literară. Sub influența graiului deprins din copilărie, cîți oameni instruiți nu continuă să pronunțe altfel decît scriu?

Mulți bucureșteni cultivați, care scriu desăvîrsit, nu se gîndează după regulile vorbirii literare atunci cînd rostesc cu -e, în loc de -ă, forma de singular a unor substantive feminine de felul acestora: avalanșă, bransă, broșă, cenușă, fașă, mătușă, păpușă, platoșă, ușă, coajă, grijă, plajă, vrajă. De asemenea, consoanele ș și j sint pronunțate deseori muat și -ă este trecut la -e, prin asimilație în cazul adjectivelor de felul lui codașă, leneșă, dragălașă, gingașă, uriașă, vrăjmașă, feminine de la

codaș, leneș... Pronunțarea regională cu -e a formelor de feminin singular produce o confuzie cu pluralul, terminat tot în -e. Riscul de a confunda singularul cu pluralul prin modificarea lui -ă în -e apare și la substantivul feminin tovarășă (format de la masculinul tovarăș). Derivatul păpușărie (de la substantivul păpușă cu sufixul -ărie) devine, în rostire muntească, păpușerie, formă întîlnită și în scrisul unui valoros critic bucureștean: „păpușerie naiv-ironică“ (Ateneu, martie 1986, p. 13). Într-o situație similară cu aceea a substantivelor și adjectivelor discutate aici, se găsesc diverse forme ale unor verbe care au în temă un ș sau j urmat de ă. După cum pronunțăm și scriem cîntăm, iuvătam, lăsăm, tot așa trebuie să rostim și să scriem literar îngrășăm, înfășăm, aranjăm, degajăm, deranjăm, chiar dacă în vorbirea nesupravegheată rostim regional îngrășem, înfășem, aranjem, degajem, deranjem. Spunem cîntă, dar să cînte. Respectînd acest sistem, rostim și scriem: îngrășă, degajă și să îngrășe, să degaje. Sint rostiri neliterare: „soba degaje gaze“, „îngrășe pămîntul“.

Formele neliterare pot avea o motivație în stilul artistic. Astfel, întîlnim în poezia lui Tudor Arghezi oscilații de pronunțare ca: ușă și use, cămașă și cămașe etc. Extrem de semnificativ este faptul că asemenea forme duble sint întrebuintate de

marele poet nu ca variante liberale, la întimplare, ci, aproape general, dintr-o necesitate artistică de a potrivi cuvintele. Pluralul cătușe a cerut în rimă forma regională use. Dar rime cum sint coaje — vraje (PLUGULE), păpușe — use (BIVOLUL DE JAR), cenușă — ușă (STIHURI), cocoașă — cămașă (BLESTEME) se integrează în structuri sonore diferite ale versului cu efecte artistice dintre cele mai variate. Este limpede, de exemplu, că potrivirea păpușe — use trebuie apreciată ca alegere în ansamblul rimelor din care această pereche a fost izolată: urcioare — izvoare, reci — poteci, păpușe — use. În asocierea lumină... Preaîngăse (IARNA BLAJINĂ), forma regională preaîngăse, cu rostirea moale a consoanei ș și cu trecerea lui -ă la -e, poate fi un exemplu de articulație sonoră cu efect semantic. Formele păpușe, vraje sint alese pentru un efect de înțeles asemănător. În BLESTEME, substantivul cocoașă (în rimă cu cămașă) are un efect diferit.

Sugestia urtului (sau a frumosului) prin înțelesul și forma cuvîntului nu este întîmplătoare în poezia lui Tudor Arghezi. De obicei, o rostire neliterară sugerează urtul, ca mucigai (în loc de mucegai): FLORI DE MUCIGAI.

PAULA DIACONESCU ■

atelier literar

G. Dumitrescu

Stardust: În general, e mai multă concentrare și ambiție în aceste pagini. Cele mai bune: „Doar mamei”, „Identitate”, „Amintire”, „Poetilor eroi”, „Și „Fericit”, „Intruciva”, dar e încă tulburătoare, nefinisată.

Felicia: Aceeși veche tristete: nimic nou!

I. Bija: Aproape toate, lucruri de calitate, în vâdită evoluție (nu încap deodată).

E. Vinski: Citeva pagini ceva mai adunate, printre multe altele difuze, rarefiate, vagi. Mai bine, în „Teii”, „Zorii”, „Vorbește-mi”, „Ești fințina”.

O. Kadar: În scădere, spontaneitatea, vioiciunea, inspirația. Tinde să predomine confectionarea uscată, lipsită de înțeles. De menționat: „Negot”, „Zimbet”, „Disperare”, „Cintecă”, „Aventură”, „Ieri”, „Nocturnă”. (Mulțumiri pentru generoasele vorbe).

L. Scripcaru: Unele semne, încă vagi, incerte, uneori infirmate de comentariul indezirabil, ori de facile alunecări în „dodii”. Vom vedea mai clar în viitoarele pagini. Colegă versifică abil, dar în

afara unei substanțe: joc vici, grațiu, fără consecințe, ușor de practicat.

C. Bădiță: Exerciții prozodice și mai mult decit atât în registru divers, sub semnul unei irezistibile dispoziții de răspuns și frondă (cum îi stă bine oricărui adolescent înzestrat, în căutarea glasului propriu...). Fără îndoială că „fandările” nu găsesc întotdeauna măsura convenabilă (care să nu periclitizeze echilibrul...), sigur că, într-o zi, joaca funambulă a vorbelor va simți nevoia să angajeze un gând și o semnificație... s.a.m.d. Cele mai bune pagini de acum („Baladă la harfă”, „Bună dimineața”, „Sfinxul”, „18 ani”, „Miraiul”, etc.) garantează această traictorie a reușitei.

A. Roneanu: Nu prea sint noutăți deosebite. Ceva mai bine, în „Ritul”.

Ada Mares, R. Bortea, Bogdan M., Ioana Preda, D. Nemira, V. Petrini, A. L. Andrei, B. Bazan, Alina Cojocaru, M. Lucaei, M. Andreeva, A.M., N. Kedves, Emi Noran, Rom. Barbu, D. Nedelcu, L. D., M. Balla, P. Rănoveanu, Marius Popescu, T. C. Thomescu, Dan, Marina,

Mihaela C., Florina Stan, Lăcrămioara, M. Cortez, Laur, Gb. Serban, Doina Ștefănescu, Carmen Antoniu, Cr. și El. Ionescu, Cristina Marin, Șt. Gicleanu, Dan Ioan: E ceva încă nu destul de concludent. Reveniți.

S. Andoni, S. Golea, D. Răducu, M. D. Spătaru, D. Bondar, Lil. Boeru, S. Senin, N. Ursea, M. Brochio, L. Tuțianu, G. Nemeșanu, Gh. Moraru, Val. Dobrescu, Al. Iriuel, Val. Totu, I. A. Miherdea, C. Moviansi, F. Ramayan, Mih. M. Daniel, Al. Ioachimescu, A. Biscă, C. Milencianu, Șt. Găvăvan, B. Gabrielian, Lelia C., Liv. Iacob, P. Mulihaș, C. Chiriță, Gezi, H. Chiripuei, Anca L., A. Monolog, N. Vulpe, A. Curelaru, L. Rusu, Al. Răulă, Ted Ispir, A. Maricescu, Chrisdan Cruțescu, R. Wolf, Diana Deleanu, Georgiana Popescu, C. Denis, Harajuku, Fl. Nită, Mih. Ivan, V. Vontiu, Gh. Păduraru, M. Lucaș: Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

Fără prihană

De patru ori a umplut copăia cu prunci fără prihană din poala ei roditoare. În răstimp — durerile ei nerostite ascultând gingurii de copil parcă uitau s-o mai doară. Nu s-a împodobit niciodată decit cu mixandre în păr și busuioce între sini. Duminica frământa piine și foi pentru moșnegi părășiți. Alături de îi și pestecele în lada de zestre miros de pelin, levănțică, fleacuri cuminți, dumeați de-amintiri în seri de vecernii. Acum, așteptând strănepoții oasele ei trudite lunecă lin la picioarele anotimpurilor...

SIMONA CONDOR

Domnule Eminescu

Domnule Eminescu nu vrei să facem cițiva pași sub aromele acestei dumbrăvioare, unde se întrec scații în pozne și turuie botgroșii ca niște copii, unde boii-de-baltă lunecă cu burțile verzi printre sălcii, și se sorb turturelele amețite de dulceața descintecului...? Domnule Eminescu, uități-vă în ochii mei, ...din suflet vă rog... ..cedați-mi o parte din monopolul poeziei...

LAURENȚIU SPERANȚA

Eroilor

Prieteni ai mei, morți sub alte zări pentru libertate, voi ține mințe cuvintele voastre: poezia nu este o cerșetoare la marile curți ori o cîntăreață asurzită de propriul glas. Poezia e apa neînecută în care își spală fata cei însetați de adevăr. Prieteni ai mei, morți sub ștreang, ori sub pietre, nu va fi nevoie de nici un semn al trecerii voastre pe pămînt căci amintirea poeziei e aidoma soarelui: răsare în fiecare dimineață.

DIANA BARBU

TEII

Teii și respirația lor înmiresmată săruiindu-mă pe gură; paroxismul acestei voluptăți, Eminescu...

IULIA REBEGEA

Cintece

Cînd m-am întors din noaptea de-afară, am adus cu mine un portativ cu privighetori.

Dintr-un ungher al sufletului se răspîndea mereu mai multă lumină, pină cînd lumina începu să cînte și ea un cîntec imperfect despre iubire.

Mai tîrziu, s-a făcut altă de devreme, încît ciocirliile au început să cînte, înnuri de rouă.

OANA KADAR

VIRGIL CÂNDEA:

(Urmare din pagina 9)

politice. Cum simțiți această responsabilitate?

— Există o relație organică între cultura și istoria națională, pe de o parte, și cultura și istoria universală, pe de alta. Preocupați în primul rînd de evoluția umanității din spațiul românesc, nu putem face abstracție de fenomenele regionale în devenirea lor, așa cum n-am putea înțelege trecutul Europei de sud-est fără acela al întregului continent, fără lărgirea orizontului cunoașterii, astfel încît să cuprindă întreaga omenire. Raportarea la istoria universală în cercetările noastre răspunde, așadar, mai întii unei exigențe a cunoașterii corecte. Nu facem însă numai judecăți de existență, ci și judecăți de valoare și astfel sintem datori să distingem, între fenomenele naționale, pe acelea de relevanță universală. Dacă reușim, rezultatele au sens educativ, fiindcă situează realizările poporului nostru din diverse domenii într-o perspectivă axiologică universală. Evident, intrucit aceste rezultate îngăduie străinilor să ne cunoască și să ne înțeleagă mai bine, eforturile la care va referiți au importanță politică.

— La conferințele, colloviile și simpoziioanele internaționale ați înfățișat, probabil, destule prejudecăți privitoare la înțelegerea culturii și istoriei noastre. Căror cauze se datorează ele?

— În dialogul cu specialiștii și oamenii de cultură străini înțelegem de toate: prejudecăți sau tendințe de idealizare, curiozitate sinceră și înțelegere corectă. Prejudecățile, ca și idealizarea fenomenelor noastre (sînt încă cercetători străini preocupați exclusiv de folclorul și fenomenul etnografic de la noi) se datorează insuficienței cunoașterii a poporului român, în trecut și în realitate. Prejudecățile se explică uneori și prin atitudine neștiințifică, pasională, sovine. Ceea ce e de preferat în contacte, schimb de opinii sau colaborarea cu cîrturarii și cercetătorii din alte părți e, desigur, atitudinea onestă a celor care nu doresc decit să ne cunoască și să ne înțeleagă, înainte de a ne iubi. Este, firește, greu ca în notanul de informații care-l asaltează cercetătorul contemporan să facă locul eveniment istoric, culturii, civilizației poporului nostru, dar strădaniile de a ne face cunoscuți se dovedeseră mereu mai mult răspătite, pentru că numărul specialiștilor străini în studiul românesc este în creștere, ca și numărul cadrelor de limbă și civilizație românească ale universităților de peste hotare.

— Dumneavoastră imaginați o situație ideală. Imi închipui însă că nu e tocmai simplu să pledezi pentru cultura poporului

tău, mai ales pentru acea dintr-o perioadă în privința căreia nevoia de documente este încă acută. Așa se explică probabil și spiritul dumneavoastră iscoditor, continua căutare a probelor culturale revelatoare pentru noi (cele două manuscrise arabe ale Divanului lui Cantemir, aflate în bibliotecile din Liban, ultima formă a manuscrisului latin al unei alte opere cante-mirești, Istoria creșterii și descreșterii Imperiului otoman, găsită la Biblioteca Houghton a Universității Harvard din Cambridge, ori cea mai veche versiune în arabă a Letopisetului Țării Românești din 1290-1668, descoperită tot în Liban. Dar aceasta este chiar datoria istoricului, nu?

— N-aș folosi termenul de „pledoarie”, pentru a evita ideea că istoricii vor sau trebuie să acrediteze imagini, convingînd, cu orice mijloace, pe cei cărora li se adresează. Problemele sînt, de fapt, mai simple decit par. Datoria istoricului este să înfățișeze adevărul pe baza mărturiilor existente, iar în lipsa lor prin reconstituiri logice, apelînd la analogii, formulînd ipoteze plauzibile. Acest efort trebuie însoțit în permanență de acela al căutării de mărturii necunoscute și de reexaminare a celor cunoscute pentru dezvăluirea de informații și sensuri noi. Cunoașterea trecutului românesc nu prezintă dificultățile de ne trecut pe care le-au invocat unii autori străini încă din secolul al XVIII-lea (Sulzer, Engel) sau din secolul trecut (Rösler), dorinți să impună teza „mileniului întunecat” din trecut românesc sau chiar a „anistoricității” poporului nostru. Riposte pe care acești falși savanți le-au primit, la vremea lor, din partea istoricilor români sau străini, înmulțirea descoperirilor arheologice, de izvoare narrative și documente din ultimele decenii au spulberat aceste clișee calpe și astăzi nici un om de știință calificat nu se mai încumetă să lo folosească, lăsîndu-le pe seama polemiciștilor și amatorilor care n-au nimic de-a face cu științele istorice. Nu ignor faptul că apar și astăzi în Europa sau peste Ocean adepți întîrziți ai teoriei lui Rösler. Scopul lor nu e să limpezească istoria poporului român, ci să-i conteste acestuia drepturile la teritoriul național. Mă refer îndeosebi la publicisții recrutați din rîndurile emigrației maghiare din Occident sau chiar la autori mai aproape de hotarele noastre.

— Care sînt rezultatele confruntării cu acești istorici revanșari?

— Confruntarea cu ei impune buna cunoaștere a izvoarelor istorice, o logică riguroasă, expunere nepătimasă, elemente indispensabile pentru spulberarea inexactităților, adeseori calomniilor, acestor autori de ocazie. Aceste eforturi sînt înlesnite de faptul că fenomenele pe care trebuie să le evocăm din trecut românesc, din contribuțiile

poporului nostru pe planul civilizației și al culturii sînt suficiente întemeiate pe mărturii luminoase și convingătoare. Ați evocat, într-una din întrebări, descoperiri neașteptate de documente sau creații românești în colecții din străinătate. Rezultatele cercetărilor întreprinse îndeosebi în ultimele decenii ne obișnuiesc mereu mai mult cu evidența că locul românilor în istoria și cultura regională, europeană și universală este mult mai mare decit s-a crezut pînă acum. Astăzi știm că tezele lui Iorga despre rolul românilor în păstrarea valorilor de civilizație româno-bizantină, despre contribuția poporului nostru la lupta de eliberare a națiunilor sud-est europene sînt pe deplin justificate. La fel, numeroase alte domenii de manifestare a înaintașilor noștri ne furnizează dovezi peremptorii pe care nu trebuie decit să le identificăm, să le înfățișăm cu convingerea că, împreună, ele oferă imaginea veridică a identității românești, cu tot ce decurge de-aici pentru afirmarea noastră pe plan național și universal.

— Între Orient și Occident, care trebuie să fie orientarea culturii românești?

— Sintem o sinteză originală de valori în care Apusul, Răsăritul și geniul autohton se împletesc în forme specifice. Ca și în trecut, datoria noastră este să păstrăm deschiderile către toate orizonturile, fără să ignorăm nici una dintre componentele etnice, gîndirii, creației, atitudinilor românești. Dacă timp de secole istoria ne-a situat în cîmpul de valori și idealuri ale Imperiului de jos, cu centrul la Constantinopol, nu trebuie să uităm că în fizionomia noastră în tot acest timp era profund imprimată pecetea Romei, că tradiția noastră păstra, descifrabilă, valențele autohtone getodacice. Dacă în secolul al XIX-lea exaltarea legăturilor cu Occidentul latin ne-a făcut să lăsăm un timp în umbră legăturile cu Mediterana orientală, cred că astăzi trebuie să ne asumăm cu luciditate rădăcinile și trecutul.

— Lucrați în clipa de față la un Repertoriu al bunurilor culturale românești și al izvoarelor despre istoria poporului nostru aflătoare peste hotare. Ce va însemna el pentru istoriografia românească? E o premieră?

— Acest instrument de lucru încearcă să restituie imaginea patrimoniului culturii naționale în întregime ei. Acest patrimoniu este format nu doar din creații de cultură și civilizație și din documente istorice păstrate în arhive, biblioteci și muzee din țară, ci din totalitatea acestor categorii de valori și izvoare aflătoare azi pretutindeni în lume. Este pentru prima oară cînd se încearcă întocmirea unui asemenea repertoriu la noi, ca și în alte părți. Oricît de îndrăzneț pare această întreprindere, scotosec că ea reprezintă

datoria oricărei istoriografii naționale.

— Suportați o întrebare banală? Ce înseamnă competența în cultură?

— Orice domeniu de activitate, orice meserie, ca să mă exprim mai direct, are o deontologie; este supusă unor norme obligatorii, unei etici, unui ideal, așa spune. Întrunirea acestor însușiri conferă competență.

— Ce vă irită cel mai mult în activitatea pe care o desfășurați?

— A încerca să reprezinti cultura țării tale fără a o cunoaște temeinic, fără a ști să o faci înțeleasă, fără a înține condițiile care să-ți facă accesibil mesajul, fie pe plan național, fie internațional, este nu numai un eșec sau o eroare, este o atitudine reproșabilă cu consecințe grave pentru imaginea realității românești în lume. Ca în toate domeniile deci, și aici dăunează amatorismul și impostura.

— Ce bucurii și ce dificultăți presupune calitatea de mesager

al culturii noastre?

— Întii, satisfacția de a te face înțeles, de a lăsa în conștiința interlocutorilor străini o imagine mai luminoasă, mai bogată, mai nuanțată a unor fenomene românești din trecut și de azi. Apoi, dificultățile datorate ignoranței, unor prejudecăți ale interlocutorilor. Dar sarcina principală a oricărui mesager al culturii noastre este tocmai aceea de a învinge asemenea dificultăți.

— Care este statutul ideal pentru un om de cultură?

— Ideală este adecvarea între interesele intelectuale ori practice ale fiecăruia cu interesele și realitățile generale. Ideală este alegerea liberă a domeniului de activitate, întemeiată pe cunoașterea capacităților proprii și cu convingerea că o realizare personală (rezultat al eforturilor depuse) înseamnă în același timp o justificare, o legitimare atît ca ființă umană, cit și ca membru al unei familii, colectivități sau națiuni.

Rubrica dumneavoastră

Cum vă place?

Viziune profund umanistă

Citesc întotdeauna cu interes tot ce apare în colecția „Permanențe — Perspective” a Editurii Eminescu (seria „Idei și atitudini”), intrucit, și prin profesia mea (sînt dascăl de istorie), și prin înclinații, mă interesează probleme de sociologie, etnoistorie, psihologie, etc. De curînd, a apărut în această serie volumul **Permanența umanismului românesc**, alcătuit de Roxana Sorescu. Sînt adunate aici mai multe fragmente din opera unor mari scriitori și gînditori ai culturii noastre, din care se desprinde ideea că poporul român a avut dintotdeauna o viziune profund umanistă asupra lumii. Ceea ce mi-a plăcut în mod deosebit este faptul că volumul nu se mulțumește să aleagă numai texte teoretice, ci și texte literare. Ne dăm astfel seama că și în **Țiganiada**, și în **Baltagul**, și în povestea **Daniilă Prepeleac** există o concepție umanistă. Volumul acesta este o invitație la a gîndi, la a regîndi idei pe care școala și societatea ni le infuzează permanent.

GHEORGHE BENGĂ profesor, Școala generală Șirnea, jud. Brașov

Un film adevărat

L-am revăzut de curînd pe actorul meu preferat, Ștefan Iordache, în filmul românesc **Clipa de răgaz**. Deși mărturisesc că am ales acest film între altele chemat de numele interpretului principal, așa vrea să spun că filmul în întregime mi s-a părut adevărat și posibil. Lucrez la rîndul meu într-o mare întreprindere a țării, într-o întreprindere modernă și m-am bucurat să văd că acest film socializă ambianța înnoită a locurilor noastre de muncă, precum și lupta de fiecare zi pentru cucerirea noului. Ștefan Iordache a interpretat rolul directorului cu multă seriozitate, cu gravitate chiar, așa cum stă bine unui specialist cu răspundere de conducere. Aș avea însă o observație: filmul îi lipsește tensiunea. Viața în marile întreprinderi este realmente palpantă, fiecare zi aduce obstacole pe care trebuie să le depășim și în aceasta constă de fapt chiar munca. Filmul lui Șerban Creangă e cam static în anumite secvențe. Totuși, el rămîne unul din filmele de actualitate reușite din ultima vreme.

MIHAI SÂNDOIU inginer, Electronică, București

Dincolo de pragul obișnuitului

În agricultură, legile naturale ale cliimei și ale vieții plantelor formează un prag pe care, în ultimă instanță, omul nu-l poate depăși. Imensul travaliu desfășurat în condițiile date — mecanizare, chimizare, ameliorarea soiurilor, irigații ș.a. — a condus, desigur, la creșterea an de an a producțiilor agricole, dar nu a semnificat și o străpungere spre ceea ce se află „dincolo” de acest prag, o revoluționare a legilor naturale imuabile ce guvernează lumea vegetală. O veritabilă revoluție agrară presupune, însă, tocmai un atentat la aceste legi, astfel încât înseși temelile activității agricole să fie schimbate în consens cu nevoile și aspirațiile omului. Ar fi vorba aici, între altele, de grăbire a înmulțirii plantelor, de scurtare a perioadelor de vegetație, de imunizare la atacurile bolilor și daunătorilor, de omogenizare a coacerii, de menținere a culturilor la vârsta la care dau producții maxime etc. Asemenea probleme constituie fondul revoluției agrare pe care trebuie să-o înfruntăm și la a căror rezolvare aportul științei se înțelege că devine determinant.

Această tentativă de revoluționare și stăpânire în cadre noi a lumii vegetale face obiectul unor cercetări care se numesc culturi de țesuturi și celule in vitro. Inaugurarea acestui domeniu de cercetare s-a făcut în țara noastră cu un deceniu în urmă, rezultatele de până acum fiind datorate de speranțe pentru ceea ce așteptăm noi de la știință în privința unei ample și autentice revoluții agrare.

La Cluj-Napoca, în cadrul Centrului de cercetări biologice, colectivul condus de biolog dr. Dorina Cachiță a început experimentarea culturii in vitro cu plante valoroase, ornamentale, care se înmulțesc foarte greu, urmărindu-se grăbirea propagării și proliferării lor prin noua tehnologie. Punctul de plecare constituindu-l celula, din câteva celule microscopice într-un an s-au obținut 4 milioane plante de orhidee, copii fidele și în sănătoșite ale exemplarului de la care s-a pornit. La Institutul de pomicultură Mărcănești, tehnologia de cultură in vitro a fost aplicată la înmulțirea rapidă și pe scară industrială a căpșunului, la Stațiunea hortiviticolă Cluj-Napoca aceeași tehnologie este aplicată la garoafa și vița de vie, la Institutul de biologie din București se experimentează aplicarea ei la plantele lemnoase (stejar, plop, vița de vie), iar la Codlea urmează să se aplice la proporții industriale în cazul plantelor ornamentale.

Perspectivă deschise de această tehnologie a culturilor in vitro propun niște lucruri care te înfioară, inimaginabile de simțul nostru comun. Unul dintre ele — la care se lucrează în București și Cluj-Napoca — este ceea ce se cheamă cultura de protoplasti, adică de „plante celulare” obținute printr-un fel de altoire la nivel celular între două celule opuse sau îndepărtate genetic. Se înțelege că, în acest fel, rezultă noi genotipuri, noi forme de plante — desigur, adecvate intereselor respective ale omului. Descrisă foarte schematic, tehnologia este următoarea: celulele ce urmează a se combina sunt puse într-o baie onzmată prin care membranele care le imbracă sunt topite, fără, însă, să ardă conținutul celulei sau să dea membranelor posibilitatea de refacere; se eliberează, astfel, conținutul viu al celulei, protoplastul, care conservă funcțiile fiziologice ale celulei inițiale. Protoplastii obținuți sunt alăturați și puși să fuzioneze, obținându-se un (micro)organism vegetal complet nou. Pe acesta se pot face operații de inginerie genetică, inclusiv „croirea” de noi lanțuri ADN. Cum afirmă biolog dr. Dorina Cachiță, „nu este departe vremea când o serie importantă de probleme — legate de alimentație, hrană, dar și de industria medicamentelor pe bază vegetală sau cea a cauciucului ș.a. — se vor rezolva prin această tehnologie de obținere in vitro a unor noi soiuri

de plante”.

Un alt domeniu spectaculos de aplicabilitate a acestei tehnologii îl reprezintă culturile de celule, mai exact, menținerea unei plante la stadiul de celulă, pe perioade dirijate și dorite de om. În unele țări se prepară deja alimente pentru copii (sucuri de morcovi, de fructe etc.) din astfel de suspensii celulare; se fac chiar și țigări din biomasa rezultată prin culturile de tutun la scară... celulară. Menținerea unor plante la stadiul de celulă oferă condiții de puritate absolută și de control total, astfel încât industria medicamentelor se profilează ca fiind unul din principalii beneficiari ai acestei tehnologii.

Cultura in vitro deschide un larg evantai de aplicații practice de maximă importanță. Citeva din acestea sînt: selecția și ameliorarea in vitro, imunizarea la o ciupercă sau alta, obținerea de embrioni somatici (semințe artificiale, fără fecundare, astfel încât să se mențină intact un anumit set de caractere genetice) etc. Prin intermediul unui agent selectant (care diferențiază celulele) s-au putut obține fantastic de repede linii celulare de griu (material necesar pentru 112.000 ha incaperi într-o cameră obișnuită!), rezistent la clorură de natriu — soiul respectiv putînd fi, deci, cultivat pe terenuri sărate și fiind rezistent la inundații, exces de aluminiu în sol, pesticide etc. Similar se pot selecta spre înmulțire, dintr-unul și același soi, plantele care au, de pildă, cuticula mai groasă (rezistente la atacul zoofagilor) sau cele care rezistă la toxinele unei anumite ciuperci etc.

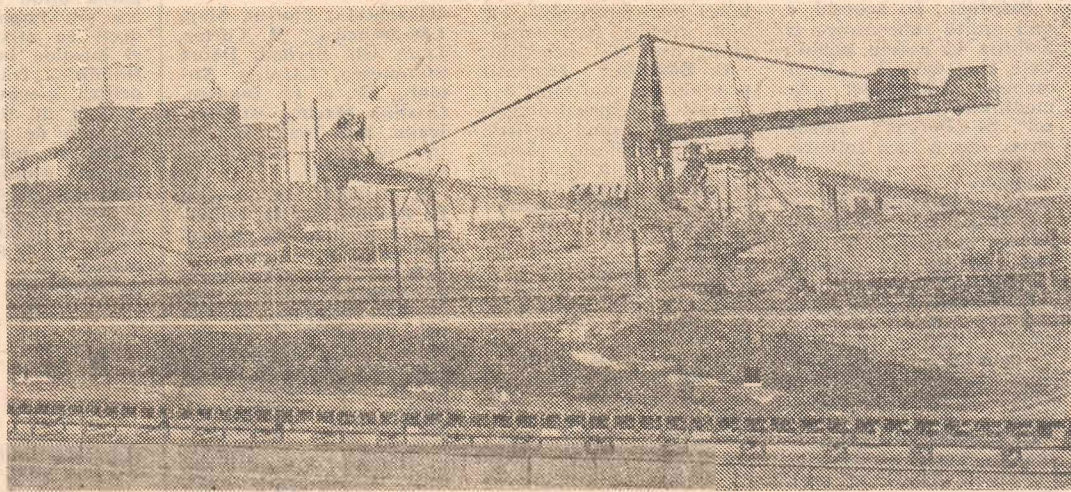
Fabulosul domeniu al culturii in vitro include și posibilitatea realizării unor bănci de gene vegetale, cum este pe cale a se constitui și la Cluj-Napoca. Finalitățile unor asemenea bănci de gene sînt multiple, de la conservarea unei anumite linii vegetale (ce poate fi actualizată după dorință) pînă la conceperea unor schimburi, inclusiv internaționale, de astfel de material genetic.

În paralel cu tehnologia culturii in vitro, cercetătorii clujeni au pus la punct fabricația unor stimulatori de creștere a plantelor. Dintre aceștia, cel mai important, care mărește producția agricolă (cu pînă la 47 la sută) și precocitatea la aproape toate plantele este procaina, aplicată cu succes de județul Timiș. Un alt stimulator realizat în colaborare se numește romtreol — și are eficacitate foarte mare în stimularea fructificării, a coacerii și uniformizării coacerii (facilitînd astfel recoltarea mecanică și industrializarea producției). O stație-pilot unde acest romtreol se va aplica la tutun și bumbac este pe cale de a se constitui tot în județul Timiș.

Toate aceste cercetări și rezultate contravin, deocamdată, simțului nostru comun de „agricultori tradiționali” — și asta tocmai pentru că sînt cu adevărat revoluționare. Revendind la ideea că o veritabilă revoluție agrară trebuie să includă astfel de elemente ca premisă esențială a restructurărilor pe care este chemată să le realizeze, trebuie, totodată, să recunoaștem că intrarea lor în practica obișnuită nu se poate face automat. De aceea, una din căile importante de propagare a acestor noutăți este chiar pregătirea psihologică și profesională sau măcar familiarizarea cu ele. În această privință, anul 1985 a adus și înființarea, pentru prima dată la noi în țară, a unui curs postuniversitar despre culturile in vitro — și chiar editarea unui manual pe această temă (de biolog dr. Dorina Cachiță și dr. ing. Corneliu Petrescu); în plus, au început să apară tot mai multe lucrări de diplomă și de doctorat pe această temă coordonate de specialiști ai domeniului, după cum, printr-o vizionară inițiativă a clujenilor, practica elevilor din treapta a doua de liceu a început să se desfășoare și în acest sector de avangardă.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Știința — un aliat al muncii, un catalizator al eficienței

Modul de a gândi lemnul la Pitești

De curînd, la Combinatul de prelucrare a lemnului de la Pitești, am avut prilejul să ne mai convingem o dată de eficiența pe care o are cercetarea științifică și abordarea curajoasă și în deplină cunoștință de cauză a noului, de necesitatea de a gândi ceea ce facem astăzi în perspectiva zilei de mine.

La început o scurtă prezentare: C.P.L. Pitești este o unitate cu grad mare de complexitate tehnologică. Aici se realizează toată gama de produse din nomenclatorul industriei lemnului. Preocuparea permanentă a specialiștilor combinatului a fost și rămîne valorificarea cit mai complexă și eficientă a lemnului. S-a stabilit, ca urmare a rezultatelor obținute, ca C.P.L. Pitești să fie unitate etalon pe ramură. Aici se vor studia și aplica în vederea generalizării măsuri de organizare și modernizare a producției care să răspundă cit mai repede și mai bine imperativelor actualei perioade: dublarea productivității muncii, creșterea beneficiilor, a calității și a valorii producției la mia de lei mijloace fixe.

Iată ce declară inginerul Ion Pietrăreanu, directorul Combinatului:

— Din anul 1965, în combinatul nostru au fost introduse tehnologii cu grad mare de noutate. Ne-am îndreptat atenția cu precădere asupra chimizării lemnului, reușind să creăm unul din cele mai puternice sectoare pe ramură. Scopul nostru a fost să creștem eficiența activității prin prelucrări succesive, să obținem cit mai multe sortimente, să eliminăm din limbajul curent cuvinte ca deșeurii sau produse secundare. În urmă cu mulți ani, vreo douăzeci, cînd nu se vorbea încă de integrare, din bușteni se producea cherestea. Restul era deșeu, care servea cel mult pentru foc. Astăzi, reușim 5 trepte succesive de prelucrare. Bușteni de fag — cherestea — lemnul de cele mai mici dimensiuni, rezultat de la prelucrarea buștenilor în cherestea este utilizat în proporție de 80 la sută pentru fabricarea plăcilor fibrolemoase — apele reziduale din ultimul proces antrenează în timpul fabricării PFL zaharuri, care constituie materie primă pentru Fabrica de drojdie furajeră. Produsul rezultat are proprietăți biostimulatoare și un conținut ridicat de proteine și aminoacizi. Al doilea exemplu. Bușteni de stejar — cherestea — lemnul rezultat de la fabricarea cherestelei, cit și din lemnul de categorie inferioară rezultat în urma exploatarea forestiere constituie materia primă pentru fabricarea taninului — deșeurile rezultate după fabricarea taninului sînt valorificate în producerea furfurolului și a metanolului — celolignina rezultată din acest proces este un foarte bun combustibil, folosit pentru producerea aburului tehnologic. La ora aceasta se întreprind cercetări ca și din celolignină să poată fi obținuți alcoolii și uleiuri volatile. Să subliniem că fabricarea furfurolului din epulzant de stejar este premieră mondială. În colaborare cu Institutul de cercetări pentru industria petrolului de la Cimpina am realizat un nou produs de tanin modificat, Tan 21, folosit cu rezultate excelente la foraj. Beneficiile sînt de ordinul milioane. Cum vă spuneam, în urmă cu 20 de ani, din stejar,

pe lingă cherestea se mai producea taninul. Din procesul tehnologic se aruncau 70—80 mii tone epulzant, aproximativ 40 la sută din masa lemnoasă. Din apele reziduale rezultate de la fabricarea furfurolului producem peste 100 tone metanol. Ca să realizăm aceeași valoare a producției ne-ar fi trebuit, fără integrare, de 3 ori mai multă masă lemnoasă. Realizările noastre, ale sectorului de prelucrare a lemnului, dau răspuns și uneia din problemele majore ale economiei noastre, conservarea fondului forestier.

— Nu doar chimizarea, completează inginerul Ion Lăzărescu, responsabilul cu Tehnica Nouă, este sectorul avut în vedere de noi. Sarcinile privind dezvoltarea intensivă a economiei sînt mari și nu pot fi realizate decît printr-o sumă de metode și mijloace, de eforturi, în primul rînd de cercetare, de introducere a noului în toate sectoarele de activitate. În cadrul combinatului au fost înființate 9 colective care au în atenție toate locurile de muncă. Programul complex de măsuri inițiat la Pitești are la bază un mare număr de idei și propuneri. Programul își propune creșterea productivității muncii de 1,8 ori, în condițiile în care volumul de masă lemnoasă să se reducă cu 30 la sută pe seama adîncirii gradului de prelucrare a lemnului și a creșterii calității. Una din căile cele mai eficiente este cercetarea proprie și în colaborare cu institutele de cercetări și proiectări. Pe lingă cele amintite înainte, avem în vedere găsirea unor noi tipuri de rășini și adezivi pentru fabricarea plăcilor fibrolemoase, noi tipuri de placaje, realizarea de cupatoare românești pentru fabricarea furnirelor. Zilele acestea vom introduce în fabricație, cu randament optim, consum mic și productivitate ridicată utilaje cu comandă numerică pentru

formatizat plăci pentru producția de mobilă. Reînnoirea producției în proporție de 30—35 la sută anual presupune un efort permanent de cercetare, un contact susținut cu tehnologiile de vîrf. După o concepție proprie a fost realizată conducerea automată a tehnologiei de hidroliză și fermentare la Fabrica de drojii furajere. Tehnologia amintită presupune reglări fine de parametri: temperaturi, PH, concentrații optime. Realizarea acestor parametri reduce consumul de energie, mărește randamentul. Toate acestea în paralel cu un control riguros al tehnologiei și cu eliminarea golurilor de producție. Realizarea combinatului nostru urmează să fie generalizată și la alte fabrici de drojii furajere din țară. Anul trecut a intrat în producție din plin o instalație unicat, în regim mixt, panouri solare și schimbătoare de căldură, pentru uscarea cherestelei, cu o capacitate de 100 metri cubi pe șarjă. În stadiu de finalizare se află și automatizarea procesului de defibrare și rafinare a pastei pentru fabricarea PFL și a dozării automate a adezivilor chimici. Să amintim că fabricarea furfurolului din epulzant de stejar este premieră mondială. Din rumeguș fabricăm făină de lemn pentru industria metalurgică. Lista realizărilor noastre pe linie de cercetare și introducere a noului ar putea continua și cu alte preocupări și realizări privind îmbunătățirea calității, creșterea productivității muncii, modernizarea producției. Procesul este continuu, departe de a-și epuiza resursele. Trebuie să subliniem că întreprinderea noastră s-a bucurat de constanta îndrumare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, care a fost alături de noi încă de la stabilirea amplasamentului noilor capacități de producție, care a susținut și îndrumat eforturile noastre în adoptarea și finalizarea tehnologiilor de vîrf, în introducerea și promovarea noului.

OPREA GEORGESCU ■

Azi, la nivelul tehnicii de azi, și chiar de mine

„Cînd vrea, omul poate face minuni. Și de ce n-ar face?” Sînt vorbele unui mare savant. Citite într-un laborator unde se stabilește compoziția chimică „și a virfului de ac”, încep să vezi în dotările sale ultramoderne dovada palpabilă a acestui adevăr.

Cuvîntul „sudură” te duce cu gîndul, ca nespecialist, la un atelier sau la o hală, la bucăți de fier ce trebuie unite și la flama de care ți s-a spus să-ți păzești ochii. Ajuns într-un laborator destinat tehnicilor de investigații în care instrumentul folosit este microscopul electronic prin transmisie, cu mărire pînă la o sută de mii de ori, realizezi că imaginea pe care ți-ai făcut-o despre sudură are o vechime de cel puțin 20 de ani. Este prima impresie care te încearcă la Institutul de Sudură și Încercări de Materiale din Timisoara. Pe măsură ce afli cite ceva despre activitatea de aici, începi să înțelegi și adevăratul sens al vorbelor directorului, dr. ing. Zeno Pircea: „Nu e ceva să zboare sau să circule în țară care să nu fie legat de noi. Nu există pro-

gram de dezvoltare în care să nu fim angranați.”

I.S.I.M. pornea la drum în 1970 cu vreo 50 de oameni. Un drum scurt, de-ar fi să ne gîndim la numărul de ani, teribil de lung, dacă reflectăm la ceea ce înseamnă astăzi inițialele respective pentru întreaga noastră economie. Cea mai mare unitate de cercetări din sud-vestul României, subordonată direct Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, ca institut unic de profil, I.S.I.M. polarizează întreaga activitate de cercetare-dezvoltare în domeniu. Profilul său este determinat de cercetarea științifică, ingineria tehnologică și producția industrială. Funcția obiectiv, comună celor trei categorii de activități este realizarea unor mașini și echipamente de sudare și control, respectiv a unor materiale de sudură competitive pe plan mondial, cu care să se poată elabora și implementa în producție tehnologiile de sudare și control menite să asigure o calitate superioară a structurilor sudate, cuprinse în utilaje și produse de complexitate ridicată. Printre beneficiare se numără centralele nu-

clearo-electrice, mijloacele moderne de transport feroviar, naval, aeronautic, utilajele miniere etc.

La Institutul Timișorean „Cetate” a inteligenței românești creată și afirmată în anii rodnici ai Epocii Nicolae Ceaușescu, se realizează aplicarea tehnologiilor de sudare, control și a tehnicilor conexe, dezvoltarea echipamentelor de sudare și a aparatului de control, a materialelor speciale de sudare. Se face promovarea încercărilor de materiale, standardizarea sudurii și încercării materialelor atât în construcția de mașini cât și în celelalte ramuri interesate: industria chimică, energetică, metalurgică.

Mașinile și echipamentele de sudare și control proiectate și omologate în cincinalul care s-a încheiat, multe înainte de termen, reprezintă a doua generație. Sint rezultatul proiectării și modernizării celor anterioare, având caracteristici funcționale similare cu cele produse pe plan mondial. În plus, sint realizate cu consumuri de materiale, energie și manoperă mai mici. I.S.I.M. a efectuat până acum lucrări pentru un număr de peste 200 obiective industriale, întreprinderi, combinate, centrale, institute de proiectare-cercetare din 70 de localități ale țării. N-am crede că s-ar putea număra pe degetele unei miini ramurile industriale în care s-au nu fi necesară inventivitatea celor aproape 850 de oameni cîți are astăzi I.S.I.M. Considerîndu-se un fel de dispecer al economiei naționale, cercetătorii timișoreni fac din știința lor o forță a producției românești. Activitatea de cercetare este orientată spre dezvoltarea cunoașterii în direcții cerute de economie. Ingineria tehnologică înseamnă elaborarea, nu doar a unor tehnologii de lucru, ci și a unor documentații de execuție pentru prototipurile și seriile zero de mașini și echipamente. Producția industrială, una dintre formele de valorificare a rezultatelor activității de cercetare științifică și inginerie tehnologică, se bazează exclusiv pe concepție proprie. Asta înseamnă realizarea și omologarea prototipurilor proiectate implementarea în producție a mașinilor și echipamentelor specializate, fabricație în serie mică a unor mașini ca și a unor materiale de sudare, implementare în producție a tehnologiilor de sudare și control elaborate, ba chiar, efectuarea unor lucrări pe bază de comenzi. O astfel de activitate exclude tipul de cercetător gen „soarece de bibliotecă”. Oa-

menii I.S.I.M.-ului sint într-o permanentă mișcare, cu mii de ore petrecute pe teren, în locurile unde mașinile, instalațiile, procedeele lor de sudură prind viață. Gluma pe care o face Ștefan Morariu, responsabilul consiliului tehnico-economic din institut, cum că mai bine ar fi ca autobuzul TAROM-ului să oprească la I.S.I.M., nu la agenție, arată că inginerii sudori sint peste tot solicitați, iar responsabilități desemnate pe componente cunoscute la zi activitatea din întreaga economie națională.

Noi cuceriri în știință și tehnică nu se pot face decât printr-o permanentă cunoaștere. Cercetătorii de la I.S.I.M. afirmă fără ezitare că sint la curent cu tot ceea ce se aplică la ora actuală în lume. Asta și pentru că revista lor „Sudura și încercări de materiale” este mult solicitată în lume și oferită în schimb altor reviste de specialitate editate de firme cu tradiție. Materialele informative din bibliotecă, Buletinul lunar de informare internă, revistele fac să ajungă informația pînă la ultimul om din institut.

Cercetătorii de la I.S.I.M. își au înlocuitorii și un „Program de perspectivă”, al lor cu sute de fișe pentru fiecare tehnologie, toate proiectate la nivelul cerințelor de ultimă oră în lume. Cît despre realizările acestui moment, adică ale primului trimestru al lui '86, ar fi multe, spațiul tipografic sîndu-ne la o selecție. Ne-am oprit asupra a trei echipamente specifice domeniilor de activitate: sudură și încercări de materiale. Recent omologate, au caracteristici tehnice competitive cu cele similare produse pe plan mondial și contribuie, fiecare prin specificul ei, la mărirea productivității muncii, reducerea consumurilor materiale și eliminarea cheltuielilor valutare de importare. Mașina de sudat (PCU 63.1) recuperează capete de bară care, altfel, sint sortite rețorpii. Ea permite sudarea cap la cap a barelor de oțel cu secțiuni de 500-2.000 mm², indiferent de forma secțiunii lor. Costul unei mașini similare din import este de 50.000 dolari.

Instalația de absorbție și recirculare (IART) permite reutilizarea fluxului rămas după sudare prin absorbția pneumatică a acestuia. Instalația permite creșterea productivității muncii de cinci ori, pînă fiind utilizată în toate unitățile industriale dotate cu instalații de sudat sub strat de flux, montate pe grinzii staționare sau mobile.

LIANA MOLNAR ■

amintesc bine și de prima piesă sinterizată făcută la Cluj, la 30 martie 1970, spre ora prinzului: era una pentru amortizorul telescopic preluat în fabricație la I.P.A. Sibiu, în producție de serie. Dar nu trecuse nici un an de la acel eveniment și produsele „Triumf”, ce purtau marca „Sinterom”, erau deja la cel mai înalt nivel calitativ. Și se renunțase la importuri!

Era o mare satisfacție acest pas pentru profesorul Alexandru Domsa, pe-atunci rectorul Politehnicii din Cluj, cel care cu mulți ani în urmă, simțind noile tendințe și necesități ale viitorului, a inițiat la Cluj primele cercetări românești în metalurgia pulberilor, transformate în timp într-o școală de renume, azi apreciată și respectată peste tot: și în Franța primelor importuri, și în Statele Unite, și în Japonia... Iar peste ani, ca cercetările să ajungă cît mai repede în producție, întreaga „Școală” s-a mutat la Sinterom. Dar nu în zadar. Fără un sector puternic de „sinterizare” nu mai poate fi concepută dezvoltarea unei industrii moderne.

Aici, la Sinterom, totul e dinamic, ilustrînd convingător dinamismul acestor ultimi 21 de ani. De vreo 7, a-nceput să producă o nouă secție, cea de magneți metalici turnați, destinată să satisfacă toate cerințele industriei românești. Un an mai tîrziu, uzina își adăuga alte două secții: contacte electrice și cea de sîrme de wolfram și molibden. Ani în șir uzina n-a cunoscut odihna. Pe la începutul acestui deceniu, se deschidea un nou orizont: asimilarea produselor destinate autoturismelor Olteit. Oricum, rezultate remarcabile ale gândirii ingineresti, dublate de mari eforturi investiționale. Și cîtă mîndrie poți citi în sufletul inginerului-șef Septimiu Sălcudean, odinioară „constructor-șef” al uzinei, contemporan cu nașterea „Sinterom”-ului modern! Al uzinei ce deține numeroase priorități: e unica producătoare de buji de aprindere cu scintee și de buji incandescente, de termostartere pentru pornire la rece a motoarelor diesel, de piese sinterizate metalice feroase și neferoase destinate industriei auto, mașinilor-unelte, aparatelor electrocasnice.

Și-a creat uzina și o școală proprie de inventică, cu o frumoasă „colecție” de brevete încă de pe acum: 10 invenții realizate, iar altele 4 în curs de brevetare. Și se mai adaugă numeroase alte inovații și obiective rezolvate în competiția națională de creație științifică și tehnică din cadrul Festivalului național „Cîntarea României”. Mi-am notat și două nume de creatori cu care se mîndrește uzina: dr. ing. Tudor Surdeanu și dr. chim. Ioan Ciogolasa. Dar dincolo de realizări, oamennii uzinei se gîndesc mereu mai departe. Se gîndesc la trecerea la presarea izostatică, la realizarea pieselor sinterizate prin forjare, a pieselor sinterizate din cupru, la turnarea continuă a unor aliaje speciale, la alimentarea automată a preselor de calibrare. Și se gîndesc ca peste cel mult doi ani să aibă în funcțiune și primul robot, care să „manevreze” barele de wolfram și molibden la operația de forjare rotativă.

Cine sint colaboratorii uzinei pentru parcurgerea acestui drum? Pentru elaborarea tehnologiilor de realizare a pieselor sinterizate prin forjare, Institutul de „sectoare calde” din București, iar pentru automatizarea operațiilor de control pentru buji și piese sinterizate I.C.P.T.C.M. Alte numeroase proiecte sint realizate cu cadredrele Institutului Politehnic, aflate pe platforma industrială Someș-Nord, în imediata apropiere a uzinei. Firese, cu Politehnica din Cluj-Napoca, sint cele mai strînse colaborări, de mai bine de două decenii. Dealtfel — ne spune inginerul-șef al întreprinderii — pe baza indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu ocazia vizitei efectuate în întreprindere în anul 1974, s-a realizat aici un atelier de cercetare în fază pilot și microproducție, în cadrul căruia se realizează o integrare de largă utilitate practică cu catedra de Tehnologie Metalice din cadrul Politehnicii. Peste doi ani, în 1976, tovarășul Nicolae Ceaușescu revenea în întreprindere vizitînd atelierul de microproducție și secția de buji.

„Sinterom”, o puternică uzină constructoare de mașini din Cluj-Napoca a pornit startul spre viitor sub devisa „modernizare-automatizare-productivitate-eficiență”. Și pentru acest drum și-a pregătit temeinic „bagajele”...

CONSTANTIN MUSTAȚA ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Cum s-a născut primul tratat de bacteriologie din lume

La începutul lunii octombrie 1884, Victor Babeș sosise în capitala Germaniei, la Berlin, dispunînd de o bursă care îi permitea să se specializeze la cunoscutul savant care activau în acest oraș, mai ales la Koch și Virchow. După numai cîteva zile însă o telegramă îl determină să-și interzică activitatea. Expeditorul ei era venerabilul profesor de anatomie patologică al Facultății de Medicină din Paris, André Victor Cornil, care îl chema urgent în capitala franceză; orice întîrziere ar fi însemnat compromiterea unui proiect de cea mai mare însemnătate științifică, pe care îl făuriseră împreună: publicarea celui dintîi tratat complet de bacteriologie din lume.

Victor Babeș, pe atunci un tînar de 30 de ani, pleacă deci la Paris, pentru a definitiva, împreună cu Cornil, textul și ilustrația, la care lucrau încă de la inițierea lucrării. E drept, bursa nu prevedea capitala Franței, dar era hotărît să încheie repede marea operă, iar apoi să se întoarcă în Germania. Numai că, din nefericire, la Paris tocmai izbucnise holera. Ca om și ca medic, Babeș, se angajează trup și suflet în lupta împotriva teribilului flagel — la patul bolnavilor și în laborator. De altfel, cu acest prilej, vede pentru prima dată la microscop, în vibronii holerei, granulațiile metacromatice care vor primi mai tîrziu denumirea „corpuculi Babeș-Ernst” (importante pentru diferențierea unor germeni, mai ales pentru diagnosticarea difteriei). La 6 noiembrie 1884, îi scrie logodnicei sale: „Alături de izbucnirea holerei, ieri și azi toată ziua, pînă la miezul nopții, am îngrijit bolnavi și am făcut cercetări...”

În sfîrșit, epidemia este stăpînită, învinsă. Babeș și Cornil se pun pe o muncă înfrigurată. Mai au de făcut cîmpietări, de discutat aspecte încă neclarificate ale lucrării, mai sint de desenat planșe, de confruntat capitolele elaborate de cei doi autori, pentru a se evita repetițiile și eventualele contradicții. Editura Félix Alcan îi somase să depună manuscrisul pînă la sfîrșitul lunii noiembrie 1884; a fost prezentat editorului chiar înainte de această dată. Iar șase luni mai tîrziu a apărut, mai precis în luna mai a anului 1885 — acum 101 ani. Era intitulată **Les Bactéries et leur rôle dans l'anatomie et l'histologie pathologique des maladies infectieuses**. Subtitlul preciza că „lucrarea conține metodele speciale ale bacteriologiei” și că include „156 ilustrații în alb-negru și în culori, intercalate în text”. Pe lîngă cele 696 pagini ale tratatului propriu zis, o anexă cuprindea un „Atlas”, cu 27 de planșe, realizate în tehnica cromolitografiei.

Condițiile editurii fuseseră îndeplinite. Autorii făcuseră ei înșiși corecturile, tirajul — considerabil pentru lucrări științifice din acea vreme — se ridică la 1.000 exemplare (spre a nu se spori prea mult costul, 500 de exemplare fuseseră tipărite fără secțiunea de planșe [atlasul]), în fine, lui Babeș și Cornil le revenea 10% din prețul de vînzare al cărții — o recompensă materială foarte modestă față de efortul creator depus și în raport cu munca lor istovitoare. În prefață, autorii subliniau că s-au străduit să sintetizeze, în această primă monografie asupra subiectului, ansamblul cunoștințelor existente în domeniul bacteriologiei medicale. Dar, în același timp, arătau ei, analiza pe care o făceau era critică, căci în unele dintre lucrările parțiale publicate anterior s-au comis și erori, „unii cercetători s-au înșelat și noi spunem acest lucru”, criticînd deschis ceea ce este „dubios și inexact”. De asemenea, Babeș și Cornil susțin caracterul autonom al bacteriologiei, ca știință aparte, acoperind o arie deosebită de a altor discipline, cu metodele și tehnicile ei specifice. Prima parte a textului este consacrată generalităților și metodelor, cea de a

doua studiului particular al maladiilor bacteriene. Caracteristice pentru tratat sint viziunea complexă asupra interacțiunii microb-organism, ca și faptul că, departe de a se limita la descrierea strict morfologică a bacteriilor, el aduce cea legătura dintre agentul patogen și corpul omenesc, dintre leziunile diferitelor țesuturi sau organe și sistemul, vascular, nervos, limfatic, dintre microbiologie și histopatologie. O nouă concepție asupra procesului infecțios și a combaterii sale se impune astfel și **Marea Enciclopedie Franceză** nu ezită să aprecieze cartea drept „cea mai importantă operă de bacteriologie” a vremii.

Succesul lucrării a fost imens. Așa se explică faptul că, la un an după prima ediție, în 1886 — deci acum o sută de ani — se publică cea de a doua versiune, cuprinzînd aproape 1.000 de pagini, iar în 1890 — cea de a treia — textul însumînd de această dată 1.200 de pagini. Iar ca o încoronare a valorii și autorității tratatului, la 26 februarie 1897, Academia de Științe a Franței distinge cartea cu importantul premiu Montyon, raportorul înaltului for pentru acordarea sa fiind însuși Louis Pasteur, pionierul necontestat al bacteriologiei. A fost astfel subliniat nu numai meritul lucrării în ce privește acumularea, în paginile ei, a tuturor achizițiilor noii științe, dar și contribuțiile originale ale celor doi autori, ca și exprimarea, pentru prima oară cu deplină claritate, a unor noțiuni ca „prag infecțios”, „minim de rezistență”, „floră de asociație”: s-a realizat totodată enunțarea teoriei asociațiilor microbiene (potențarea efectului mai multor specii bacteriene prezente în diferite zone ale organismului), dezvoltarea concepției asupra antagonismului microbial etc.

Deși Cornil a recunoscut întotdeauna aportul major al lui Babeș în elaborarea tratatului, deși premiul Montyon a fost atribuit ambilor savanți, nu o dată opera este menționată în străinătate cu... un singur autor, cel francez (așa cum se întîmplă chiar în **Grande Encyclopédie Française**, vol. III, litera C). În realitate, cea mai mare parte a textului a fost elaborat de Victor Babeș și tot el a desenat toate planșele. De altfel, la „Muzeul Profesor Dr. Victor Babeș” din București se păstrează scrisoarea lui A.V. Cornil către Nicolae Kalinderu, în care savantul francez arată explicit: „Nu Babeș a învățat ceva de la mine; eu am cîștigat mai mult de la dînsul. E foarte abil și plin de erudiție. Dacă am pus numele meu, alături de al său pe cartea pe care o scoatem acum, nu am făcut-o pentru că aș fi contribuit la ea cu știința mea, ci mai mult pentru că numele meu era mai cunoscut.” Onestitatea lui Cornil (a cărui misivă a fost publicată și în revista „Spitalul”, din 8 august 1885) corespunde purului adevăr. Într-adevăr, în 1882, cînd au pornit împreună la drum pentru a scrie tratatul, învățatul francez era un anatomopatolog renumit, dar nu publicase nici o lucrare în domeniul propriu zis al bacteriologiei, în timp ce Babeș avea de acum la activ importante studii și descoperiri în această specialitate; un deosebit interes stîrnise de pildă lucrarea lui din 1881 **Despre bacteriile patogene**, în care prezentase viziunea sa despre rolul bacteriilor în anatomia și histologia bolilor infecțioase. Dar Cornil era mai vîrstnic decît el — savant consacrat, profesor universitar și director de institut de cercetare —, așa încît girul său a asigurat contractarea tratatului.

I. M. ȘTEFAN ■

Bagaje pentru secolul XXI

Sinterom-ul de azi a trecut prin destule metamorfoze. Cu cinci decenii în urmă, aproape de necrezut, era un mic atelier de chimicale, despre care nimeni nu-și mai amintea. Cu puțin înaintea „naționalizării”, purta numele de „Triumf” și realiza un prim salt impresionant pentru acele vremuri: aici se fabricau vase de aluminiu, gamele, chei, găleți, fiare pentru pluguri. A venit însă vremea unui nou salt: bujiile! Bujii cu izolație de mică, realizate artizanal, în cantități practice neînsemnate. Dar drumul acesta avea să fie continuat cu consecvență, ajungînd în 1959 la aproape un milion de bujii.

Dar ce dramatic a fost acel an 1959! Bujiiile Clujului erau pe pragul devenirii exponate pentru viitoarele muzee ale tehnologiei. Lumea tehnicii avansase deja spre alte țări-muri: spre izolatorii ceramici. După patru ani de căutări, cei 3-4 ingineri ai uzinei aduceau bujiile cu izolator ceramic la parametri de talie europeană. Și perfecționările veneau parcă odată cu fiecare anotîmp. Cît de frumos își aminteste azi despre ele Septimiu Sălcudean! A crescut o dată cu uzina: în

1955 intra ca stagiar, iar azi, la 59 de ani, e inginer-șef. Cea a fost mai interesant în acest drum? Iată răspunsul: trecerea de la zecimi de milimetri la microni! Sau, altfel spus, trecerea la noile tehnologii oferite de metalurgia pulberilor, în anul 1970.

E o poveste întregă și trecerea aceasta. Colectivul creșcuse și se gîndea de-acum și la export. Pentru marcă, dincolo de faptul că erau și alte firme fie din Anglia, fie din R.F.G., care exportau sub numele de „Triumf”, s-a adoptat una care de fapt reflecta și noile realități tehnologice ale uzinei: Sinterom. Era o marcă ce-avea să dea chiar numele nou al uzinei!

Și totuși, cum s-a ajuns la... sinterizare? Istoria acestei devenirii e prea proaspătă ca să devină amintire. Era anul 1967. În lume, cele mai complicate piese se realizau deja prin noua metodă oferită de tehnologia pulberilor metalice, iar România deschisese deja comenzile de import. Își amintesc bine cei de la „Triumf”-ul de-atunci și de primele piese aduse din Franța pentru uzina de autoturisme din Pitești, pentru fabricarea amortizoarelor. Și își

Din nou despre
sucuri și răcoritoare

**ORICE SOLICITARE
VA FI ONORATĂ ?**

Deci :

La Trustul pentru producerea conservelor și sucurilor din cadrul Ministerului Industriei Alimentare am aflat, prin interviul acordat revistei noastre (și publicat cu câteva numere în urmă) de către tovarășul Ioan Bucurescu, directorul general, că „**orice solicitare va fi onorată**”. Orice solicitare a comerțului, firește, drept pentru care am putea avea în sezonul de vară, deja început, cantitățile necesare consumului. „**Nu cred că șapte sortimente — foarte bune, tin să subliniez — e puțin lucru**”. Ni se promite așadar și o diversificare convenabilă plus o calitate ireproșabilă.

La Institutul de cercetări pentru valorificarea industrială a legumelor și fructelor, cu sediul în Capitală, ni s-a prezentat (din nou) **gama noutăților**. Cele mai multe de perspectivă, celalalte pentru ziua prezentă. Dintre acestea — cum sint „Caro”, „Mero”, sucurile de mere și vișine, suc de roșii cu spanac... —, e drept, pe unele le-am mai degustat (tot ca noutăți) și altă dată în consfățiri și acțiuni de testare, omologare, contractare, valorificare și acum vreo 10 ani și acum vreo 6 ani, ca și acum vreo 3 ani. În definitiv, asta este o dovadă că cercetarea a lucrat și că vina nu e doar a ei, dacă nu au fost promovate în producție și pe piață. Și apoi, un produs bun trebuie ajutat să se impună, el are dreptul la o viață lungă (pentru crearea lui s-au cheltuit inteligență, bani, bunuri materiale) și chiar la tradiție, la un loc în specificul gastronomic național (cum și-a făcut loc, de pildă, braga). Totul e să le avem, în paharele noastre. Dar le avem ? Cite dintre ele au ajuns în rețeaua comercială ? Căci nu numai vara ne sint necesare „legumele și fructele lichide în sute de variante posibile”. Ele nu sint niște banale răcoritoare, sint, în primul rînd, produse alimentare de protecție a organismului, de profilaxie împotriva imbolnăvirilor prin carențe în vitamine și săruri minerale, un aport la echilibrul de vegetale din rația zilnică a hranei noastre. În acest sens, disocieră dintre sucuri și răcoritoare ni se pare cu totul neavenită și generatoare de oarecari confuzii și subterfugii (cum vom vedea) de la calitatea celor din urmă.

Fără prejudecăți, am pornit în căutarea acestora, dincolo de promisiunile făcute în Capitală. Ne-am oprit într-un oraș din sudul țării. În Galați, reputat centru industrial și universitar, cu o numeroasă populație tinăra (numai Combinatul siderurgic solicită zilnic de la stația de imbuteliere a I.L.F. peste 30 000 sticle de sucuri, cu un mare flux turistic (în tranzit, peste Dunăre, spre Dobrogea de nord și deltat), cu un sezon canicular mai prelungit decît în alte zone ale țării. Ne-am oprit la Galați și pentru că dispune, totodată, de un important bazin de producție — viticol, pomicol, legumicol. Este al doilea județ al țării ca pondere viticolă, pe teritoriul lui se află cea mai mare livadă de vișini, într-o cultură masivă de 200 ha la un loc (în perimetrul orașului Beresti), dispune de plantații de căpșuni, piersic și cais, de câteva „centuri” legumicole, de câteva sute de hectare cultivate cu plante aromatice, de una din cele mai mari fabrici de conserve din legume și fructe, la Tecuci și, nu în ultimul rînd, de prima bază de cercetare pe plan național, de unica Facultate de chimie alimentară din învățămîntul nostru superior, cu laboratoare și cadre didactice de o înaltă ținută științifică. O facultate ale cărei preocupări în cercetarea și rezolvarea la nivel competitiv a problemei sucurilor și băuturilor răcoritoare din materii prime indigene (pe care le avem din belșug) sint binecunoscute ; revista noastră a informat nu o dată.

FLUXUL PIEȚEI

Incognito, am străbătut lungi porțiuni din două vitale artere

Faptele, dincolo de promisiuni

**ADEVĂRUL E CĂ
GESTIONARI
NU COMANDĂ**

Ne continuăm drumul la întreprinderea de legume-fructe. Prezentăm constatările noastre și tovarășului director Gheorghe Papatraian. Pentru numărul restrîns de produse aflate în fluxul comercial există o explicație, „dacă ne-am rezuma la cele pe care le furnizăm noi. Avem o linie de imbuteliere mai veche, de 14 ani în producție, cu o capacitate de 6 400 tone pe an și profilată în momentul de față pe toate concentratele ce se fabrică la Brașov — **Rocola, Frucola, Citrom, Mustul de struguri**, cu diferite arome, de zmeură, de caisă, de migdale —, dar ea nu poate să toarne în același timp decît un singur produs, ceea ce se resimte pe piață. Vom scăpa de acest neajuns cit de curînd. De la 20 aprilie începe lucrarea — utilajele le avem în curte — la o nouă linie cu o capacitate de 9 000 sticle pe oră și cu 3 sortimente în același timp”. Logic pînă aici, nomenclatorul de la Direcția județeană comercială este însă foarte bogat. N-am întîlnit nicăieri **Braga și Crema de bragă, Zmeura și Lămîia**, nectarurile de fructe, de la ceilalți furnizori, nici **Strugal și Toni-Gal**, cele două creații ale catedrei de chimie alimentară gălățene, ce are posibilitatea obținerii concentratelor în cadrul stației pilot a facultății. Răspunsul ar fi că, deocamdată, nu e sezon, nu sint solicitate. După calendarul naturii poate da, dar după calendarul cererii, putem spune nu, după cum am fost martori în unitățile vizitate. Totuși, tovarășul director Papatraian este ferm. „Nu se cer. Avem magazinele pline în perioada asta, cu 3 sortimente — **Bem-Bem, Mustul de struguri** cu aromă de zmeură, apă gazoasă. Ba am avut și fabrica oprită 4 ore, de-

300 tone nectar. Ne vom face singuri și concentrate : e lung drumul de la Brașov pînă la noi și costă bani”. O sănătoasă gîndire economică : podgoriile și livezile sint la Galați, drept prin urmare, logic și rentabil, ar fi ca și fabricile de concentrate să fie (în viitor) amplasate mai aproape de materia primă. „Însă eu nu am competență de preț. Mă doare obținerea prețurilor care durează mult, atît de mult și de întortocheat încît omoacă multe inițiative bune. Ar trebui să se inventarieze pe plan central, de către minister, toate inițiativele locale, nu puține izvorînd din tradiții îndelungate, iar celor mai valoroase și mai eficiente care valorifică bine materiile prime, să li se dea girul producției și desfacerii. Lucrez de mulți ani la ILF, dar n-am văzut o consfățuire de lucru în care să fim chemați toți din țară, cu răspunderi în această privință, la Institutul de cercetări și să fim întrebați de inițiativele proprii, să se facă o inventariere a tot ceea ce gîndește fiecare ca, apoi, să ne ajute în promovarea ideilor bune”. Lansăm, iată, această propunere prețioasă, relevînd faptul că în județul Galați există și alte idei ce merită nu numai atenție ci analize operative în vederea materializării acestora, cu un net cîștig în asigurarea unui sortiment mai larg și mai prețios de sucuri și răcoritoare, în valorificarea potențialului legumicol și horticol al țării. În acest sens, trebuie să ne oprim și la fabrica de conserve din Tecuci.

**CINE RIDICĂ
MĂNUȘA ?**

Discuțînd despre gama sortimentală, tovarășul Ion Tănase, director adjunct al ICS Alimentara, ne-a așezat sub ochi **Adresa nr. 378** din 13 feb. 1986, „**Către IPILF Tecuci**” asupra modelului „cum s-au comportat cele 15 000 sticle de sucuri-coctee-

Fotografie de PAUL AGARICI

oarece n-am mai avut unde depozita. Unitățile de desfacere au obligația să vină să și le ia. Adevărul este că mulți gestionari nu comandă”. Deci, nu e vorba de cererea consumatorului, ci tot a comerțului. Privînd **Toni-Gal**-ul facultății, din fructe de păducel, reputata plantă cardiotonă aflată din abundență în flora spontană a țării și inclusă în toate farmacopeele lumii, ni se spune că „nu este soluționată rețeta. Întrebați pe cei care au creat-o. Noi am turnat o sașă de 44 000 sticle și s-a gelatinat. Produsul coagulează”. „Apoi, Centrala nu ne-a dat voie să-l omologăm sub numele de cererea consumatorului, pe motiv că nu există precedent ca o răcoritoare să poarte denumirea unui oraș”. (Argument ce ni se pare foarte ciudat.) „Mai bine vă vorbim despre gîndirea noastră de viitor. Vom încerca să facem singuri nectaruri de fructe din livezile proprii. Avem în județul Galați piersicării din care ne rămîn cam 500 tone pe care nu le putem consuma. Putem obține din ele, în schimb, cam

12 unități de desfacere din municipiul Galați”. Despre ce fiind vorba ? În triplu scop : al asigurării populației cu sucuri de valoare nutritivă pe întreg parcursul anului, al diversificării băuturilor răcoritoare, al industrializării și conservării igienice a oricărei cantități de legume, întreprinderea tecuceană — ce beneficiază de un bogat fond de culturi și livezi proprii ca și de un colectiv de specialiști competent, dăruit și preocupat de înnoirea producției și competitivitatea produselor fabricii — a realizat 14 rețete de sucuri de legume în amestecuri, de o savoare cu totul deosebită. „Suportul” este nectarul de tomate. Tomate cu suc de morcov și țelină, cu morcov și ardei kapia, cu morcov și sfeclă roșie, cu morcov și varză roșie, cu morcov și conopidă, cu morcov și rădăcină de pătrunjel, cu morcov și gogoșar, cu morcov, mărar și hrean etc. În proporții diferite și astfel cu arome naturale cit o grădină întreagă. Un extraordinar rezervor de vitamine și săruri minerale, în-

tr-un pahar de suc, iar totodată, un excelent răcoritor. (Citiți dintre noi nu ne străduim, cu mare cheltuială de timp și de efort, să ni le preparăm singuri, în gospodărie, chiar în scopuri medicinale, ca veritabile medicamente, tonice, remedii profilactice ?). Tovarășul director ing. Gheorghe Lazăr ne informează că „acțiunea a demarat în toamna lui 1984 și, ce-i drept, este o idee care a pornit nu de la noi ci de la Comitetul județean de partid. Într-o zi am fost întrebat dacă noi facem suc de ardei kapia. Am răspuns că nu și că nici nu există documentație în acest sens. Am fost contrazis și sfătuit să mă mai interesez. M-am interesat, am studiat, laboratoarele noastre au preluat în studiu și cercetare tema și s-a rezolvat. Am făcut, după cum vedeți și puteți degusta, nu doar suc de kapia ci 14 sortimente dintre care doar vreo două (cel cu sfeclă roșie și varză roșie) n-au intrunit sufragii la testul consumatorilor. Ce ne-a mîhnit este faptul că s-a făcut prin magazinele „Alimentara” și nu, cum am fi dorit și ar fi fost normal, în consens cu gîndirea noastră, prin unitățile alimentației publice și prin cofetării. S-a ajuns la această soluție în extremis, deoarece au fost destul de controversate în jurul Legii 42 care prevede neapărat **omologarea**. Am citit mai atent legea. Se stipulează clar că produsele cu specific local se pot desface în județ, în cantități mai mici cu rol de testare, chiar dacă nu sint omologate. Comisia județeană de prețuri are competența să le stabilească prețul de vânzare. Le-am realizat, iată, în sezonul 1985, pe instalația noastră de suc de roșii iar acum așteptăm. Prețul și omologarea”.

Aprobările și avizele necesare comisiei ies greu, foarte greu nu atît din motive justificate — dacă se citeșc bine și atent legile, se gășesc dezlegări la toate controversele —, ci din inerția și prudența exagerată, să-i spunem unui anume fel de fugă de răspundere a unor cadre din respectivele comisii. Întrebăm, cu speranțe : „vor depăși granițele județului ? De mult așteaptă piața noastră asemenea sucuri din legume. Capacități de producție există ?” „Răspunsul meu este : nu poți să lansezi o producție fără comenzi, fără contracte de desfacere. Noi putem să dăm asigurări doar în privința respectării rețetelor și pentru garanția calității produselor. Pentru 1987 nu va fi o problemă să producem o cantitate mult mai mare față de 1986, pentru care avem comenzi cam de 50 000 sticle (la jumătăți de litru). În viitor, dacă vom avea comenzi nu va fi o problemă să ne dotăm cu utilaje speciale, cu o presă pentru obținerea sucului din legumele mai dure, cu substanță uscată mai mare decît tomatele. În 1985, am realizat pentru prima oară și 120 tone de suc de vișine din fructele supracoapte ce nu le-am putut utiliza pentru compoturi, dulceturi și gemuri. Cu un adaos, prin urmare, mic, de zahăr concentrat. Putem proceda la fel și cu o cantitate de piersici, cireși, caise, din livezile noastre. Precum și din fructe de pădure, avînd lîngă noi pădurile Vrancei cu imensul lor rezervor. Putem obține prin tehnologii proprii, simple, sucuri concentrate naturale ce pot înlocui concentratele sofisticate. Am prezentat în acest sens și o comunicare la prima ediție a Simpozionului național de la Brașov, din 1984, pe tema contribuției la dezvoltarea producției de sucuri și băuturi răcoritoare din țara noastră. Pentru 1988 avem în plan și o linie de nectaruri”.

Sperăm că aceste idei minunate și perspective pe măsură, prin tenacitatea unui colectiv recunoscut, și prin mai o aplicată și operativă analiză a factorilor de decizie privind omologările și prețurile, să le reșimțim în paharele noastre, la mesele noastre, în faima internațională a gastronomiei românești. Să le gășim și în ambalaje corespunzătoare, cu personalitate, cu o estetică de nivel competitiv, așa cum calitatea lor o merită. Se știe că putem. Că avem resurse și posibilități. Avem de surmontat doar câteva inerții birocratice. Programul recent adoptat de către conducerea superioară de partid impune. În folosul nostru, al tuturor.

CICI IORDACHE ADAM

Santierul între simțul civic și indiferența constructorului

Recuzita unei „organizări” perfecte

Din Șoseaua Pipera, cam de pe unde întoarce tramvaiul 5, începe un nou cartier. Și în această zonă se pierde obișnuința ca orașul să se încheie cu o mahala. Căsuțele înghesuite și străduțele prăfuite au fost înlocuite cu blocuri cochete de patru etaje, cu alei bine tăiate și la fel de prăfuite. Deocamdată, praful este singurul amănunt care leagă trecutul de prezentul local, chestiune lesne de înlăturat și fără o analiză profundă. Vom reveni mai încolo asupra ei. Dintr-o altă perspectivă, a constructorului, orice spațiu mai larg, temeinic pregătit este o șansă. Fiindcă una e să te stringi, ca să ridici un bloc-ploambă pe o arteră „la vedere”, fără ca traficul cotidian să aibă de suferit, și alta e să te poți organiza liniștit, să-ți croiești drumuri, să te poți mișca în voie. De la acest spațiu însă, li se trag unora și necazurile. Întinderea le dă idei, vremea le mai cerne, și apoi, din gândul bun mai rămân risipite sumedenie de materiale, cit să construiești măcar o scară de bloc, dacă nu un bloc întreg, sau mormane de pământ neridicat la vreme, care nu conferă cituși de puțin așezării farmecul unei stațiuni montane, cum, poate, bănuiesc cei ce trebuie să care „dealurile” spre zone adecvate.

Însoțim o echipă de control al oamenilor muncii, aparținând de municipiu, formată din trei bărbați competenți, Traian Dinică, Mircea Dumitrescu și Victor Bădescu, oameni care știu ce înseamnă să se construiască, dar și să controlezi, adică să îndrumi, să dai un sfat, să pui mina la înlăturarea unui neajuns, care știu ce înseamnă și să ridici un bloc, dar și să-l locuiești.

O primă impresie rezultă din privirea de ansamblu asupra ceea ce este deja gata: case elegante, alei tăiate cu simțul răspunderii față de locatari, prevăzute deci cu peluze unde va răsări verdeața, cu parcuri pentru automobilisti și, uneori, cu spații de joacă. La a doua impresie contribuie detaliul: „dealuri” de pământ care, bine uscat, umplu cu praf cartierul. Proptite temeinic la intersecțiile aleilor movilele împiedică deopotrivă și circulația și zelul gospodăresc al proaspeților locatari, înțelepciunea cu care s-a preocupat cartierul — timpul trece, mormanele rămân — nemișcând în vreun fel

I.A.C.E.D.-ul, întreprinderea obligată să-i scape de ele.

Pe șantierul aflat în prelungirea acestor blocuri, ca pe șantier. Mai bune și mai puțin bune. Inginerul Mihai Marinescu, adjunct de șef de brigadă din A.C.M. 1, apreciază buna credință a echipei de control care menționa în finalul procesului verbal: „Nu s-au reținut aspecte negative de desfășurare a procesului tehnologic și a gospodăririi materialelor în afara de cele semnalate”. Cele semnalate nu erau ele prea multe și prea grave, printre altele, niște errieri așezați direct pe pământ, precum și două utilaje ale aceluiași I.A.C.E.D. — o FADROMA și un excavator — care se cam încurcau una pe cealaltă din cauza unui... morman de pământ. Așa stăteau lucrurile la acea oră de după-amiază la blocul 19 A din strada Soldat Gh. Buciumat.

Desigur, sînt aspecte pe care nu și le dorește nimeni, și pentru înlăturarea cărora, firește, cei direct răspunzători, de la muncitori și pînă la șefii de obiectiv, depun eforturi serioase. Faptul că se construiește potrivit tehnologiilor (cel puțin aici) și termenele sînt respectate vorbește de la sine despre aceste străduințe, despre seriozitatea promisiunilor. Înțelegerea față de aceste „neglijențe”, dacă poate fi vorba de înțelegere, se întemeiază atît pe calitatea muncii de pe șantierele amintite, cit și pe comparația cu o situație întilnită în apropiere. În imediata apropiere a barăcii inginerului Mihai Marinescu,

cu, o improvizație care rezista cu dificultate furtunii din acea zi (subinginerul Gheorghe Tăranu n-avea încă nici atît), se afla un grup de barăci metalice excepționale, așezate în mijlocul unei împrejurări care, cu totul, puteau trece drept o organizare de șantier exemplară, modernă, civilizată, asemănătoare, prin funcționalitate și bun gust, cu frumoasele „căsuțe” ale constructorilor metroului, aflate la „Universitate” și „lipite” de „Arhitectură”. Îți spui, necunosător fiind, că pe un astfel de șantier, totul este exemplar, de la drumuri, de la păstrarea materialelor și pînă la lucrul efectiv. Dar, și aici absurdul atinge perfecțiunea, șantierul cu pricina nu există. Era ca și cum s-a filmat și oamenii și-au uitat recuzita. Recuzită care, uitată acolo, începuse să ruginească, să se degradeze. Privind pe geamurile sparte, în interior, înțelegeai că nu s-a mai organizat nimic, că lucrurile au rămas la stadiul de dorință și toți banii fuseseră aruncați pe apa simbetei (peluze cu iarbă, dale din beton, porți

metalice vopsite în același gri al barăcilor, și, desigur, barăcile), deoarece nu produsese nimic decît rugină și paragină. O parte din gard căzuse, jumătate din porți erau la pământ, o cișmea își risipea apa ziua și noaptea. Neglijențele pomenite la blocurile de mai sus deveneau simple mofturi pe lângă bătaia de joc întilnită aici. Ceea ce avea toate șansele să devină o organizare de șantier model, un loc de experiență pentru constructorii Capitalei, se degradază vîzînd cu ochii înainte să se împlinească, dar nu cu ochii proprietarului. Întreprinderea antrepriză de construcții prefabricate București, Aveam să înțeleg mai bine vorba unui constructor pensionar că a construit frumos și bine ține și de morala și de simțul civic al omului care o face. Astentăm conducerea întreprinderii la locul care le putea oferi foarte multe satisfacții, dar care, azi, nu le poate da decît o lecție de morală.

RĂZVAN BARBU.ESCU ■

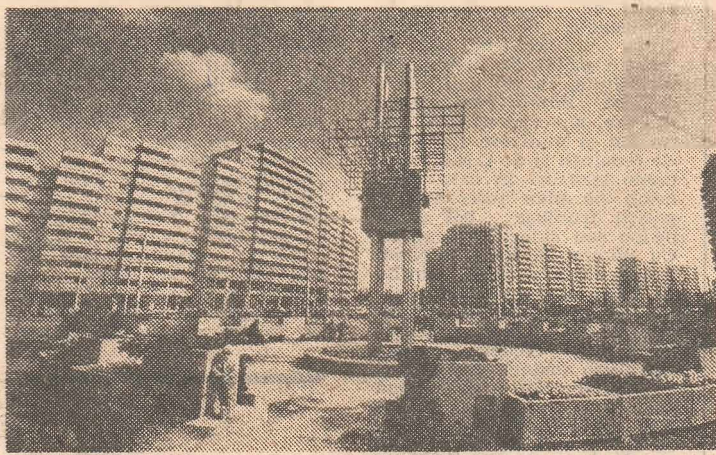
Respectăm omul, respectăm casa

La Buzău, însoțim o echipă de control al oamenilor muncii, din care fac parte Valer Păcuraru, inspector de specialitate la Inspectoria pentru construcții a județului, Valeriu Cristian, șeful sectorului de gospodărie comună și locativă al comitetului executiv al consiliului popular municipal, și Victor Busuioc, șeful serviciului C.T.C. la Întreprinderea Antrepriză Construcții Montaj, unitatea care construiește blocurile de locuințe pe care

le vom vedea. Pe strada Unirii, la blocul 10 B, lucrează 47 de zidari, conduși de maistrul Nicolae Vultur. Se execută tencuiele la etajele șase, cinci și trei. Etajul patru este finisat. Și la acest etaj ca și acolo unde se tencuiește acum, bat la ochi liniile șerpuite ale imbinărilor dintre tavane și pereți, tot felul de muchii strimbe ale unor grinzi și ale altor elemente de zidărie care intră în spațiul camerelor. Într-un hol, o ușă — ea, ușă, fiind așezată corect — are pînă la peretele alăturat 20 de centimetri jos, iar sus numai 16. Devierea este a peretelui, iar asta cu toată încărcătura pe care a permis-o tencuială. Membrii echipei de control ne asigură că, în această fază, nu mai este nimic de făcut. Ne-am liniștit. Credeam că mai e. „Noi, dacă observăm la vreme, asemenea defecte, cerem să se demoleze zidăria și să se refacă.” La vreme, înseamnă înainte de tencuit, ni se explică binevoitor. Dar nimeni nu face sistematic asemenea controale la vreme, în fiecare apartament. De aceeași șansă de înveșnicire au beneficiat și defectele similare din apartamentele de pe strada Karl Marx. Hotărisem să ne lămurim

ce lucrează azi, concret, constructorii la blocurile din centrul orașului, aflate lângă magazinul „Dacia”, unde, pe la ora nouă, nu se vedeau decît vreo șifă oameni, care ne spusese că sînt conduși de inginerul Fetescu, plecat... nu se știa unde. Trecem pe la Brigada 2 finisaj a Întreprinderii Antrepriză Construcții Montaj și aflăm de la inginerul Nicolae Burduhos că mai tînărul său coleg Liviu Vasile Fetescu trebuie să fie la altă întreprindere „care execută niște uși metalice”, că are la lucru „vreo 30 de oameni”. Ei „trebuie să execute la blocurile «Dacia» finisaje la parter, la mezanin și la fațada posterioară”. Tovarășul inginer Burduhos ne însoțește pe acest șantier. Patru muncitori care ar trebui să lucreze la platformele nezarinului, nu sînt de găsit. Pînă la urmă îi descoperim pe doi dintre ei care ne spun că i-au ajutat pe cei ce au venit să monteze un lift la blocul nr. 2. Colegii lor au plecat de azi dimineață la întreprindere, cale de vreo 2—3 kilometri, să aducă niște console, pe care ar fi trebuit să le găsească aici că să poată lucra. N-au venit încă la ora 11,45. Programul lor a început de la 7. Nici unul din cei patru n-a făcut nimic din lucrul pentru care sînt plătiți pe ziua de azi. Urcăm în blocul nr. 2. În apartamentul 6, mozaicarul Nicolae Popa, din echipa lui Victor Cantemir, rămîne cam fără grai cînd ne vede. Tocmai pune gresie în hol și în baie. Intervine repede inginerul Nicolae Burduhos și ne explică dînsul că locatarul a cerut să nu i se mai toarne mozaic, a cumpărat el gresie, noi am economisit mozaicul și, pentru asta, i-am trimis un om să lucreze, fără nici o plată suplimentară. Bineînțeles, toată lumea știe. Nu era nevoie ca inginerul să stăruie atîta. Cine a mai pomenit ca un locatar care își pune gresie și cheamă un mozaicar de pe șantier, să-l plătească? Omul își face lucrarea în timpul orelor de program, cu mare plăcere și spre încîntarea întregii lui echipe care lucrează în altă parte. În rest, totul este și mai bine, „locatarii nu au nemulțumiri, că ne-ar fi sesizat”, afirmă inginerul Nicolae Burduhos. Că lucrurile nu stau tocmai așa, o confirmă nu doar constatările noastre de mai sus, dar și starea deplorabilă a instalației de apă și a subsolului de la blocul nr. 3.

DORIN GHERGHINESCU ■

Cronica șoselei

Morfeu stă la pîndă

În zilele anotimpului florilor și al redoptării naturii la viață, cînd încălzirea vremii și zilele lungi reprezintă serioase avantaje pentru automobilisti, apar tot mai frecvente tentațiile unor călătorii lungi și foloșirii mai intense a autoturismelor, chiar pe spații restrinse. Revine concomitent în actualitate și o problemă a cărei rezolvare, din păcate, nu e găsită, în ciuda trecerii anilor. E vorba de ațipirea la volan, tot mai frecvent înregistrată în statisticile accidentelor, pe măsură ce înaintăm spre vară.

Bineînțeles că evitarea adormirii la volan e în primul și în primul rînd o problemă de educație, de civilizație. Fiecare om trebuie să știe în funcție de șumedenie de factori: antrenament, starea sănătății, forța fizică, de ce performanțe este capabil în domeniul conducerii auto. Nu poți să compari rezistența unui automobilist cu milioane de kilometri la activ, care se încumetă să participe și mai ales să termine rallyul Safari, cu un începător, care n-are nici o mie de kilometri rulați.

Citeodată se mai uită o chestiune: trecerea anilor. Dacă la 30 — 40 conduceai fără probleme sute de km nonstop, la 60 de ani, atingerea unei asemenea performanțe nu mai e la îndemîna oricui. Necazul e că sînt încă oameni care nu vor să recunoască că bătrînețea nu iartă, chiar dacă unii rezistă mai bine acestei, chiar dacă ne ferim s-o zicem, maladii.

E de înțeles, e omenească do-

rința unor oameni, de a ajunge cit mai repede acolo unde se cere prezența, ajutorul lor. Dar e absurd, de pildă, ca la drama celui suferind să se adauge drama șoferului care se accidentează pe drum ațipind la volan ori ieșind în decor din cauza utilizării unei viteze nechezuite.

Scriitorul are zile cînd nu e inspirat, pictorul la fel. Primul rupe foarte după foale, se ridică de la masa de lucru și pleacă, al doilea trage cu pensula un X anulînd tot ce a făcut sau ia simplu lucrarea începută de pe șevalet și o pune într-un colț. În funcție de temperament și de dispoziție, fiecare procedează în felul lui. Dar automobilistul care simte că în ziua aceea „nu-i în mină”, că face greșală după greșală cum procedează? Bineînțeles că nu putem pune semn de egalitate între creație și o activitate practică, complexă însă, cum e conducerea auto, deși inclusiv în acest domeniu știința și-a pus în ultimii ani serios amprenta. Ea stabilește dacă un om capabil sau nu, într-o zi sau alta, să conducă în siguranță, prin sistemul bioritmului. În cazul unor date prin care miraculosul calculator pune în evidență lipsa de formă în ziua cu pricina a șoferului care trebuie să conducă un tren rutier, la sute de kilometri distanță, factorul responsabil poate să-l înlocuiască pe pilot. Bine, asta în sistemul transportului rutier la scara macro, dar noi, la scara micro, citi renunțăm să folosim mașina cînd simțim că dintr-un motiv sau altul nu sîntem în formă?

Realitatea e că cei tari, care nu pleacă sau amină călătoria în asemenea cazuri, reprezintă o veritabilă rară avis.

Adăugarea unei deplasări cu autoturismul, nu neapărat prea lungi, la o zi de muncă fizică grea, după cum e și firește, amplifică gradul de oboseală al organismului pilotului. Dar nu

neapărat activitatea trebuie să fie fizică pentru a se ajunge la extenuare, ci și o muncă intelectuală, nervoasă, stresantă, poate deveni chiar mai istovitoare cu mult decît cea fizică.

Nu-i mai puțin adevărat că pentru unii, o scurtă deplasare cu mașina după o acumulare de oboseală, poate avea un efect benefic. Sînt oameni pentru care pilotarea mașinii e a doua natură. Așa cum spuneam, ei se relaxează după o muncă grea, dar totul merge pînă la un punct. Organismul uman nu-i de oțel, care mai cedează și el, precum unele tipuri de rulmenți care țin doar o mie de km.

Există tomuri întregi de studii, rezultate ale unor experiențe, teste privind problemele oboseții, cauzelor, efectelor, urmărilor ei, dar cum fiecare om reprezintă un mic univers unic, e greu să dai verdicte, să cataloghezi, să încadrezi pe fiecare undeva pe o fișă în această imensă cartotecă umană.

Concluzii pot fi însă în mod firesc trase dintr-o sumedenie de întimplări care vizează efectele oboseții în conducerea auto.

Există și situații cînd mii, zeci de mii de șoferi care rulează într-o anumită zonă sînt handicapați puternic de efectele unei anumite situații meteorologice. O caniculă declanșată în vara anului 1985 în zona de sud-est a țării a influențat în așa măsură starea fiziologică a șoferilor care conduceau în orele amiezii mașinile, încît, fenomenul ațipirii la volan a apărut la sute de șoferi. Faptul că imensa lor majoritate a reacționat chibzuit, prin sporirea frecvenței haltelor, a atenuat considerabil efectele ofensivei diurne a lui Morfeu. Au fost totuși destui care au plătit tribut imprudenței lor.

O ploaie mocănească generalizată poate avea aceleași efec-

te. Presiunea atmosferică, alterarea dispoziției pasagerilor, crează de regulă o stare de somnolență generală, care include, bineînțeles, și pe șofer. Din nou, deci, apare Morfeu cu ispitele și pericolele lui.

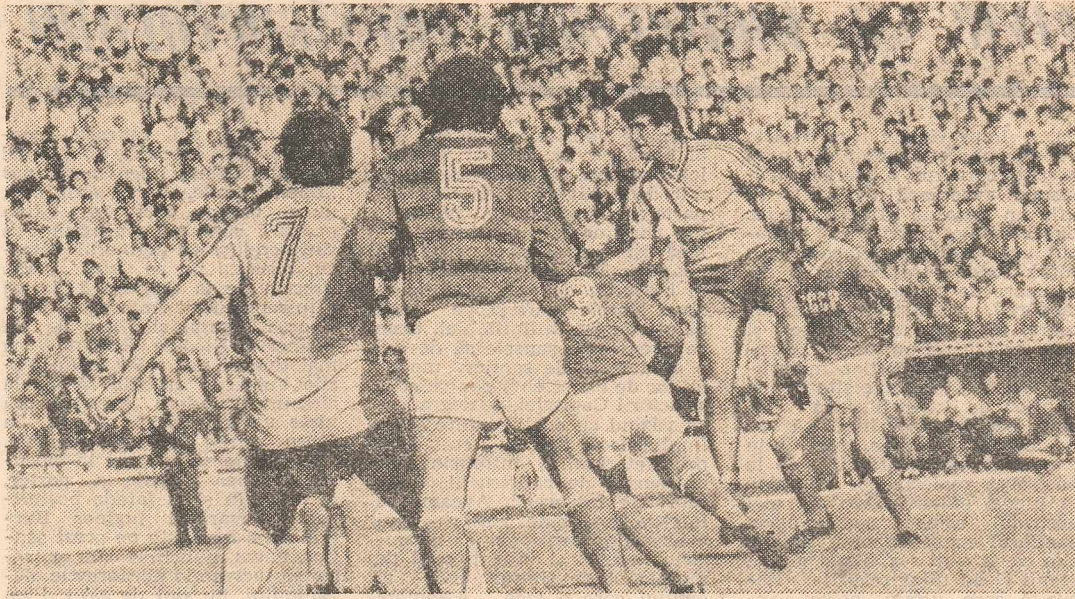
„Fixul” unora de a ajunge la o anumită oră într-un anumit punct, joacă deseori fete extrem de neplăcute șoferilor și pasagerilor lor. „Fusesem mutat cu serviciul în alt oraș, situat cam la 350 km de fostul domiciliu, imi povestea un prieten. Șoferul ne-a propus să încercăm bagajele seară, să călătorim noaptea, iar dimineața să ajungem la destinație. Planul frumos în teorie. Timpul bun, drumul uscat, răcoare. Primele ore au fost agreabile, am discutat, am făcut schimb de impresii asupra frumoaselor locuri prin care treceam. Pînă cînd, vîlul oboseții a început să ne cuprindă pe toți. Soția și fetița adormiseră. Eu, cu prețul unui considerabil efort, am încercat un timp să-l țin de vorbă pe pilot. Acesta imi răspundea tot mai rar. Chiar modul cum discuta, cuvintele rostite rar și vorbele lungie arătau că e obosit și că răspunde în silă. Apoi a încetat să vorbească. Dădea numai din cap ori chiar nici atît. L-am rugat să oprească. A oprit chiar de mai multe ori, se învia, mai bine zis ne învia, am cîntărit puțin, apoi somnolența reîncepea. Teribil de pervers „atac” Morfeu. Pe nesimțite îți cade capul pe piept. Întii pentru o secundă, două, apoi, după ce tresari speriat, somnul revine, și durata ațipirii crește la 3—4 secunde. Mă uitam cu coada ochiului la șofer. Aparent, totul era în regulă. Capul îl ținea drept, miinile țineau volanul cum trebuie iar imensul autovehicul rula pe traiectoria normală. Numai privind mai atent m-am demirrit că el ținea ochii întredeschiși pentru a observa din cînd în cînd ce se întîmplă în

față, în rest, cum se zice, era între vis și viață. De fapt, cei de mirare? Unii dorm pe cai, alții sînd în picioare, iar unii chiar mergînd.

Spre 2—3 dimineața, mersul a devenit un veritabil calvar. O trezire a mea după o ațipire de cîteva minute — renunțasem să mai urmăresc ce face șoferul — a fost teribilă: mașina pendula dintr-un acostament în altul. Atunci l-am văzut pe șofer trezindu-se speriat la culme. Noroc — că șoseaua era goală. Dar în dreapta era munte și în stînga malul abrupt al unui riu. A fost ultima călătorie pe care am făcut-o noaptea, cu mașina. Chiar cînd sînt perfect odihnit, nu plec niciodată în călătorii nocturne, la volan.

O întimplare recentă mi-a arătat o dată mai mult ce urmări poate avea sfidarea lui Morfeu. Lucrase la cîmp toată ziua și spre seară a plecat la un drum de numai 50 de km. Intenționa să-și vadă mama bolnavă într-o altă localitate și să se întoarcă seara tirziu, acasă. „Eu nu știu să conduc, povestea prietenul său, dar mi-am dat seama că nea Florea e tare obosit. Probabil să-nu-l fure somnul, scoata mereu capul pe fereastră. Apoi și-l retrăgea în interior și repeta mișcarea din nou după scurt timp. Nu mi-am închipuit că cineva poate adormi în bătaia unui curent de aer rece. Nea Florea mi-a demonstrat contrariul. Mașina a virat destul de brusc — probabil fără control — spre stînga și a luat în brațe un pom. Pe mine, coliziunea m-a zburat afară. Am căzut pe arătură, aștegîndu-mă doar cu niște vîntăi. Capul lui Florea, surprins în exterior, a fost compresat între caroserie și pom. Era complet zdrobit. Era bine să nu fi plecat. Dar parcă știam că e posibil să se întîmple și așa ceva?”

I VICTOR BEDA ■

In fața unui impetuos Cămătaru, apărarea sovietică e în alertă!

Fotografie de AUREL NEAGU

Prima victorie

Miercurea trecută, la Timișoara, reprezentativa noastră de fotbal a întrecut-o pe cea a U.R.S.S. cu 2-1. A fost, firește, o partidă amicală, al cărei rezultat nu trebuie supralicitat, dar nici trecut cu vederea, socotind că victoria, prima din întâlnirile directe dintre cele două echipe, a fost obținută în fața unei formații puternice (și complete) aflată în febra pregătirilor pentru C.M. din Mexic. Tricolorii (cu un

singur stelist, Băloni) au jucat bine, învingând pe merit. În contextul succeselor din ultima vreme (intrarea Stelei în finala C.C.E., calificarea juniorilor la C.E.), izbînda de la Timișoara vine să sublinieze posibilitățile fotbalului românesc, marile lui disponibilități, dîndu-ne speranțe în perspectiva viitoarelor preliminarii europene, prevăzute să înceapă în toamnă.

SAH
cu Margareta Muresan

Pregătiri febrile

Jucătorul nr. 1 păstrează un moment de tăcere. Campionul lumii pregătește viitoarea competiție. Turneu sau meci? Este așteptat la masa de joc. Kasparov a creat alte coordonate șahului, i-a imprimat un nou ritm. De mai bine de patru luni, Kasparov nu a mai combătut, croiește planuri strategice pentru meciul-revanșă. În ultimii doi ani nu a participat la nici un turneu internațional. A escaladat drumul anevoios spre titlul mondial trecînd prin „interzonal”, trei meciuri ale candidaților și alte două meciuri infernale cu Karpov. În acest răstimp a jucat împotriva lui Karpov atîtea partide cît pentru o viață și doar 18 partide împotriva unor mari maeștri străini. Așa că, pe bună dreptate, se iscă întrebarea care este actuala forță de concurs a celui mai tînar campion al lumii. Se pare că, deocamdată, este imposibil de răspuns într-o competiție, Kasparov refuzînd invitațiile și ofertele atractive la turnee în favoarea pregătirii de „laborator”. În schimb campionul lumii, Anatoli Karpov, a jucat și chiar a cîștigat turneul de la Bruxelles cu 9 puncte din 11 posibile, lăsînd în urma sa jucători foarte puternici: V. Korcinoi, J. Timman, A. Miles ș.a. Ce face Kasparov? Precum el însuși declară nu demult, are îndatoriri față de sine însuși și față de lumea întreagă. Depune eforturi pentru a face cît mai cunoscut șahul. Dorește ca prin calitatea și frumusețea partidelor sale să atragă masele înspre „jocul minții”. Își șlefuieste jocul încercînd să transforme aspectele luptei sportive în creații artistice. Kasparov croiește planuri ambițioase...

S-a deschis de curînd la Baku un minunat club de șah dedicat campionului. Cu ce scop? Nici decum pentru a-i spori popularitatea. Maniera strălucită a evoluției sale în cel de-al doilea meci cu A. Karpov l-a făcut pe Kasparov tot atît de cunoscut pe toate meridianele lumii cît fusese Fischer după meciul din 1972. Cei doi mari „fanatici” ai șahului, Fischer și Kasparov, n-au stat niciodată față în față, s-au întîlnit doar în piscul ierarhiei Elo. Cu toate acestea nici unuia dintre cei doi colosi nu-i este străin stilul de joc al celuiăl. Cînd a fost întrebă de eventualitatea transunerii în practică a unui meci cu Fischer, răspunsul lui Kasparov conținea înțelepciunea maturității: „..... dintr-un astfel de meci aș avea foarte multe de învățat, după care cu siguranță

că aș juca mai bine ca înainte”.

Kasparov muncește zilnic 6 ore în fața tablei de șah. Caută mereu noi idei, își mărește repertoriul de deschideri depășindu-i pe toți ex-campionii lumii la capitolul diversitate și profunzime. Munca îl absorbe. Știe că nu poate face față singur avalanșei de informații. Se joacă șah pe toată planeta. În fiecare zi, undeva în lume începe un turneu, se joacă partide ce pot deveni clasice, iar campionul trebuie să le știe și să le analizeze primul pentru a se menține în virful ierarhiei mondiale. Știe că este o luptă contra cronometru pentru obținerea și parcurgerea a cît mai multe informații. Patru antrenori îl saplinesc în căutarea și sistematizarea materialelor. Kasparov recunoaște că „în șahul modern este un flux imens de informații. Intre 7 000 și 8 000 de noi partide îmi trec anual prin fața ochilor, din care selectez 1 500, din care analizez o cincime, partidele ce devin clasice...”. Aceasta și pentru că la capitalele ambiție, perseverență și memorie, Kasparov este jucătorul cel mai dotat. Cît poate cuprinde memoria campionului, cît cunoaște el? Un răspuns matematic este imposibil. Kasparov afirmă că ar cunoaște pe de rost „tot așa de multe partide cîte cuvinte are limba maternă...”. Și Kasparov studiază cu incăpăținare. Cînd pregătește o inovație teoretică, timp de zece zile lucrează la o mutație... Marele maestru internațional John Nunn explică procesul de creație al campionului arătînd îndrăzneala acestuia de-a aplica în practică, uneori, planuri mai puțin exacte. Dar atunci cînd Kasparov reia o mutare într-o partidă cu Karpov este clar că ex-campionul lumii răspunde corect și, dacă și atunci Kasparov obține avantaj, înseamnă că e necesar să se scrie mai mult pentru lămurirea ramificațiilor variantei. Kasparov știe cu exactitate că forța sa excepțională constă în felul cum „înnoată” în pozițiile comlicate și în maniera sa de luptă în atac.

„Revolta” campionului împotriva ideii de meci-revanșă s-a mai domolit. Din nou îl va avea în față zeci și zeci de zile pe Karpov! Despre veșnicul său adversar afirmă, în continuare, că „este foarte puternic”. Îi apreciază la justa valoare potențialul de luptă, nivelul cunoștințelor. Despre viitoarea întîlnire, Kasparov crede că ea n-ar fi nici în interesul federației sale și că nici Karpov nu ar fi fost prea interesat să-l joace. „Singurul care dorește acest meci, susține el, este președintele F.I.D.E. Campomanes! Ce crede Kasparov despre soarta viitorului meci? Este lesne de priceput, îl va cîștiga, desigur, mai ales că apreciază că va atinge potențialul maxim în jurul vârstei de 30 de ani. Se deduce, deci, că vor urma 7-8 ani de urcuș.

MARGARETA MUREȘAN

La peluză

Dacă și arbitrajele

O narcisă de primăvară lingă buchetul de bucurii al Rapidului, Giuleștiul barbat de pancartele victoriei. O singură înfrîngere în retur și Dinamo coboară un loc în clasament. Lupta pentru locul secund este mai strînsă și înfînit mai aprigă decît ne-o inchipuim noi. Lacrimile din Regie reținute în revolta. Tații ispășitori, Speiciu și arbitrul Zadarnice încercări de a găsi un alt sens recunoașterii de a fi înfînit un adversar mai puternic, imposibil de învins. Primăvara de zodie a Stelei: Marea Finală, învinge principalul adversar, se distanțează la șase puncte. Dinamo învinsă în Giulești, în Cupa României, întilnește Progresul în vreme ce Universitatea Craiova și Dinamo se întilnesc între ele. Corvinul — 67! Bate spre suta de goluri. Multă lume a fost convinsă că va renunța la un punct în favoarea acestei triste A.S.A. Tg. Mureș — echipă tînară și frumoasă. Un paradox? Ce se întimplă? Mai așteptăm. Mai ales că din înalturi coboară vertiginos Politehnica Timișoara care, bănuim, suferă de rău de înălțime. Echipetele studențești rămîn totuși mai departe răgazurile noastre de liniște. Craiova în reconstrucție pe locul al treilea! — mișune! Clujul în ascensiune. S-ar părea că după Corvinul în jos, orice este posibil. Să fie asta un semn de slăbiciune al cam-

pionatului? Candidele la retrogradare nu joacă rău și loturile lor sînt chiar puternice în multe din compartimentele lor principale. Să fie de vină antrenorii? Echipa mai fragilă decît ele nu coboară de mijlocul clasamentului. Sigur, antrenorii au partea lor de vină. Cum se explică însă că unul și același antrenor, să-l luăm de pildă pe Robert Cosmoc, culisează în sus și în jos cu aceeași ușurință? Trebuie să ne întrebăm și dacă ne-ar plăcea un campionat previzibil și care ar fi semnificațiile care s-ar naște atunci? Îmi place să cred că așa cum e acum este bine: Steaua finalistă în C.C.E., două echipe de juniori în turneele finale ale competițiilor de pe continent, o echipă care a marcat pînă acum 67 de goluri — Corvinul, naționala victorioasă în meciul cu U.R.S.S. pentru intîia oară în istoria întîlnirilor cu această puternică echipă, un campionat în care au loc juniori de 17-19 ani laolaltă cu veteranii. Stăm mai prost cu arbitrajul, dar aici problema e mai mult de caracter și mai puțin de talent. O consolare ar fi, dacă o putem numi astfel, că nici în alte sporturi, de pildă în handbal, dacă ce-am auzit este adevărat, lucrurile nu stau cu mult mai bine. Din fericire, remediile în acest caz ne sînt mult mai la îndemînă, dacă le-am dori. Mă gîndesc la o campanie deschisă, cu reluări de faze la televiziune, cu dezbateri publice, profitabile într-un plan mai larg atît pentru arbitri, cît și pentru sportivi și marea public.

NICOLAE CRISTACHE

Problema care se pune, încă din startul discuției, e următoarea: trebuie socotit recentul eșec al luptătorilor noștri de greco-romane la europenele de la Atena drept un accident sau el trebuie privit cu mai multă seriozitate, ca un nou avertisment într-o conjunctură în care, am mai spus-o, expunînd și motivele (care tîn de federații și de C.N.E.F.S.), unele sporturi în care deținem pe plan internațional poziții fruntașe bat pasul pe loc sau chiar dau înapoi? Cu părere de rău, înclinăm spre a doua variantă, notînd că 1986, care prevede campionate mondiale în toamnă (23-26 octombrie, Budapesta), a început pentru lupte sub auspiciul mai degrabă nefavorabile: doar două medalii la C.E., una de argint (Mihai Cișmas, cat. 52 kg) și una de bronz (Ilie Matei, cat. 90 kg). Față de anul precedent, nici el cu un bilanț conform posibilităților, 1-3-1 la europenele de la Leipzig (23-25 aprilie), 1-2-2 la mondialele de la Kolbotn (8-11 august), rezultatul e evident. Aurul, adju-decat în 1985 de Ștefan Rusu și, respectiv, Ștefan Negrișan, lipsește acum din palmaresul sportivilor noștri, clasaiți la Atena pe locul 5 după ce, în 1985, ocupaseră locurile 2 (C.E.) și 3 (C.M.). Se mai cuvine să adăugăm că, spre deosebire de alți ani, numai 2 dintre luptătorii noștri de greco-romane au figurat în clasamentul mondial pe anul 1985 al „primilor 24” și aceștia nu pe poziții foarte avansate: Negrișan pe 13, Rusu pe 20.

Aceștea fiind zise, să încercăm să depistăm cauzele. N-ar fi exclus, dîndu-le crezare antrenorilor Ion Cernea, Simion Popescu, Constantin Stan, care au răspuns de pregătirea lotului pentru Atena, ca o tragere la sorți „dirijată” și cîteva arbitraje pînălinoare să fi condus, în ceea ce ne privește, la un bilanț sub așteptări. Dar de aici și pînă la a explica eșecul numai prin alții ni se pare că se așterne un drum lung, pe care justificările sînt greu de admis. Motivele sînt mai adînci și ele tîn, să ne fie cu iertare, nu atît și nu doar de trageri la sorți sau de arbitraje, cît de modul superficial în care, de cîteva ani, se muncește în această disciplină fără ca federația și, implicit, C.N.E.F.S. să se arate preocupate și prompte în a interveni.

Sigur că Cernea, Popescu și Stan nu pot fi exonerati. Dar la fel de adevărat e și faptul că ei (care au răspuns de echipa națională și în 1985) nu pot decît perfecțio-

na, șlefui etc. ceea ce primesc de la cluburi. Și ce primesc? Performeri tot mai puțini, lipsa unei reale concurențe pentru ocuparea unui loc în lotul reprezentativ permițîndu-le lui Negrișan (mai nou) și lui Rusu (în repetate rînduri), adică valorilor autentice (Rusu este campion olimpic, dublu campion mondial și de 5 ori campion european), să se „plietisească” din cînd în cînd, ba chiar uncorci, cazul lui Negrișan înaintea Atenei, să dea bir cu fugiții! Neavînd pe cine promova în loc, absența lui Negrișan a impus „urcarea” lui Uță la 66 kg fără beneficii (locul 7), federația a închis mereu

du-se cu clasări mediocre, trăind din amintiri. Normal ar fi fost ca federația (în primă instanță) și C.N.E.F.S. să sesizeze dificultatea momentului și să intervină. Nimic însă nu s-a întimplat. Nu s-a adoptat nici o măsură, nu s-a dat nici o sancțiune, ajungîndu-se în situația în care, ca să luăm exemplul cel mai elocvent, luptele noastre nu mai aliniază în întrecerile de prestigiu nici un reprezentant la 48 de kilograme?! Adică la categoria la care, timp de 15 ani, românii au dominat prin Berceanu și Alexandru toate marile competiții, cei 2 multii campioni olimpici, mondiali și europeni, avînd „medaliile asigurate de acasă”. Întrebi în stînga și în dreapta „de ce” și ți se răspunde, cu ridică din umeri, „n-avem”, de parcă asta n-ar fi, și nu e, treaba antrenorilor și a federației?!

Încă un avertisment

● De la locul 2 la locul 5 ● Cui va preda Ștefan Rusu ștafeta? ● În continuare, fără reprezentant la 48 de kilograme?! ● Antrenori mulți, performeri puțini.

ochii, complăcîndu-se într-o înțelegere vecină cu toleranța. Normal ar fi fost, nu-i așa, să pedepsescă de fiecare dată abaterile, dar cu cine să-i înlocuie pe mofturoși?! Căci Rusu, de pildă, știe bine că în spatele lui nu e decît Huțuleac, care (cel puțin deocamdată) n-are clasă și experiența care să îndreptățească nădejzile la vreo medalie! Că s-a îngustat, din motive diverse (sport extrem de pretențios, se lasă 3-4 kilograme la un antrenament, ce pînă rîniți își mai dau copiii la lupte cînd, bunăoară, tenisul e la fel de la îndemînă?), aria de selecție, e o realitate, dar ce-au păzit și ce păzesc zecile, sutele de antrenori?! Pe ce și-au luat banii?! Că să fim și mai concreți: de mai multă vreme, cam de la Boțila, Păun, Martinescu etc., centre atîtădată cu tradiție ca Pitesti, Galați, Brașov, Craiova etc., excelent dotate material și încadrate îndestulător cu tehnicieni (cite 7-8), nu mai desoperă și nu mai promovează nici un talent, multumim-

Ar mai fi multe de spus (de pildă că Ion Cernea, fiind și arbitru, șef de saltea, nu poate conduce direct echipa la europene, mondiale etc., limitîndu-se la analizele de după meciuri), dar ne oprim aici, repetînd că ratarea de la Atena n-a fost o întimplare, ci un avertisment. Încă unul dintre cele de care F.R.L. și C.N.E.F.S. au obligația să tîină seama, luînd acum, cît încă nu e prea tîrziu, măsurile care se impun. Nu vrem să facem pe profeții, dar teamă ne e că ne vom trezi mîine, poimîine și cu luptele acolo unde, în partea de jos a ierarhiilor internaționale, au ajuns handbalul și boxul! E absolut necesar ca F.R.L. și C.N.E.F.S. să procedeze la o analiză temeinică a modului în care, plezîrîst și adesea după ureche, se lucrează azi în aria luptelor greco-romane (de libere nici nu mai vorbim, dar față de ele nici nu avem asemenea pretenții), instaurînd o atmosferă de muncă, de seriozitate, de ordine și disciplină. În afara căreia, se cunoaște, nici o performanță strălucitoare nu e posibilă. Altfel zis în lupte (și nu numai) e tot mai puțin timpul amintirilor și tot mai mult cel al unei activități intense, responsabile, pastonate. Dincolo de analize și de sancțiuni, se simte nevoia ca antrenorii să bată mai mult localitățile țării, orășe și sate, să caute pentru a descoperi acele talente (ele există!) care, cultivate cu atenție și formate la aspra școală a muncii, pot readuce luptelor noastre anvergura și prestigiu cu care ne-au obișnuit.

OVIDIU IOANIȚOIAIA

● Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

● **Regionala de căi ferate Timișoara**, ca răspuns la articolul apărut în *Flacăra* din 21.01.1986, ne comunică printre altele: Referitor la trenul 423 ce pleacă din Timișoara pe ruta Timișoara Nord — Baia Mare, din cercetările efectuate a reieșit că, într-adevăr, pregătirea acestui tren a fost necorespunzătoare din punct de vedere tehnico-sanitar, fapt pentru care șeful de tură Rețeaua Dumitru a fost sancționat cu retragerea unei gradații din retribuție pe o lună, deoarece nu a verificat personalul din subordine, iar șeful de echipă Cuciula Mihai, sancționat cu retragerea a două trepte din retribuție pe 3 luni, deoarece nu și-a îndeplinit sarcina de a verifica și urmări pregătirea tehnico-sanitară a trenului.

● Pare neverosimil, dar așa este: la unitatea nr. 86 — Tutungerie, de lângă gara C.F.R. Mangalia, un grup de oameni privește cu nedumerire un cartonaș pe care scrie: Luni, miercuri, vineri și duminică — închis, sînt la cursuri; marțea și joia deschis. „Un asemenea anunț” — ne scrie **Gheorghe Bozu din Mangalia**, str. 30 Decembrie nr. 27 — n-am mai întâlnit în rețeaua comercială. Mai spun unii, care locuiesc în acest cartier deservit (adică rău servit) de respectiva tutungerie, ce ar trebui să asigure și difuzarea presei, că o lună de zile chioșcul a mai fost închis pe motiv de... concediu medical; altă lună... din cauza concediului de odihnă sau pentru... inventar, pentru că... primește marfă etc. etc. „...“

● **Lui Gheorghe Semenue din Sighetu Marmăției**, str. Făget nr. 42, îl trimite o veste bună **Întreprinderea de transporturi auto Maramureș**: S-a reanalizat situația și s-a dispus reincadrarea dumneavoastră în meseria de mecanic auto. Aceasta s-a făcut avîndu-se în vedere în mod cu totul deosebit situația dv. familială. Perioada 1.XII.1985 — 10.III.1986 vi se consideră concediu fără retribuție acordat pe motivul (reducerii) activității. Autobaza Sighetu Marmăției va întocmi aceste necesare cu privire la continuitatea în aceeași unitate. Vi se atrage însă atenția asupra strictei respectării în viitor a disciplinei și a sarcinilor de producție ce vă revin.

● În urmă cu aproximativ 70 de ani, în satul meu natal, Codreni, din comuna Mileanca, a început să prindă contur o clădire modestă, care avea să devină cea mai mare clădire până la construirea noului local de școală, moment în care prima dobîndea o nouă destinație, aceea de a adăposti căminul cultural. Totul pare normal, numai că vechea clădire a ajuns într-o stare de degradare greu de descris. Nebeneficiind de nici o reparație capitală, îl plouă prin acoperiș, zidurile s-au coșcovit, așa încît toată pare acum o ruină. Mulți dintre noi, locuitorii, am dori s-o refacem și sîntem gata să dăm în acest sens o mină de ajutor. Rămîne doar ca autoritățile locale, recte primăria, să preia inițiativa. (**Paul Săuca, Mileanca, jud. Botoșani**)

● De la **Ministerul Educației și Învățămîntului** un răspuns pentru maestrul-instructor Neculai Ursache: În urma apariției Decretului nr. 420/1985, se află în curs de reglementare modalitățile de încadrare și retribuție în mod unitar a maistrilor-instructori în unitățile socialiste la care au fost transferați. După definitivarea acestora de către organele centrale competente vor fi încunoscîntate toate ministerele și organele centrale și locale care au unități școlare în subordine. Potrivit Legii educației și învățămîntului, nr. 20/1978, funcția de maistrul-instructor nu mai este prevăzută în categoria personalului didactic. În nomenclatorul funcțiilor personalului muncitor, funcția de maistrul-instructor este cuprinsă la capitolul Învățămînt în categoria personalului de specialitate de instruire practică.

● Ca unii ce nu dispunem de gaze la bucătărie foloseam frecvent butelia de aragaz la pregătirea mâncărilor și, în general, la asigurarea întregului menaj — ne scrie **Alexandru Georgescu** din București, str. Valeriu Braniste nr. 39. Cum însă, de la o vreme, ceasul-regulator de debit s-a defectat iremediabil iar în comerț nu se găsesc altele de schimb și nici centrul de preschimbare a buteliilor nu ni-l înlocuiește, sîntem în situația neplăcută de a nu

putea depăși impasul în care ne aflăm, practic de a nu folosi butelia. Iată de ce vă întrebăm pe dv. ce-i de făcut? Poate ne dați dv. o mină de ajutor, propunînd celor în drept, comerțului adică, să asigure aprovizionarea magazinelor de specialitate cu o astfel de piesă de schimb indispensabilă.

● Pentru **Eugen Dugulan** din Sibiu primim o veste bună de la **Consiliul popular al municipiului Sibiu** care, în acest fel, răspunde la memoriul său: avînd un copil la angajare și doi în prezent (să-i trăiască și... la mai mulți! — n.n.), Eugen Dugulan, electrician la Cooperativa „Gheala”, este îndreptățit să obțină o locuință. Pen-

distanță de circa 30 km de municipiul Drobeta-Tr. Severin, reședința județului nostru, Mehedintzi, și, prin natura muncii noastre, avem nevoie să ne deplasăm de 2-3 ori pe săptămînă pînă în orașul de pe malul Dunării, însă, din păcate, nu avem nici un autobuz care să aibă cap de linie la Vinju Mare. Cele care trec prin urbea noastră — și sînt într-adevăr cîteva — vin deja arhipline și mai întotdeauna riscăm să rămînem pe jos, pentru că deseori nici măcar nu mai opresc. Iată de ce propunem celor în drept să analizeze cu atenție situația și să dispună introducerea unui autobuz special pentru Vinju Mare, care să plece dimineața și să se in-

gurarii petentului i s-a achitat în mod corect suma asigurată la care avea dreptul, adică 5000 lei prevăzuți în polița de asigurare, plus majorarea de 10%. Precizăm că asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente arătată mai sus a cuprins și riscurile cu privire la eventualele accidente în urma cărora asiguratul putea rămîne cu invalidități permanente, parțiale sau totale, pentru care ADAS plătește pînă la de 6 ori suma asigurată înscrisă în poliță. Rezultă că N.P. putea beneficia, pe lângă suma de 5500 lei la care avea dreptul la expirarea asigurării, și de sume asigurate pentru invalidități permanente din accidente pînă la limita sumei de 30000 lei.

● **Ion I. Todirășcu** din comuna Helegiu, județul Bacău, întîmpină greutăți în eliberarea fondului său social de la Cooperativa de credit din Livezile. „Sînt om al muncii în cadrul GIP Borzești — ne scrie el printre altele — și am cotizat la Banca de credit din comuna Livezile (de care aparține în această privință și comuna mea natală) de peste 30 de ani fără să fi beneficiat de vreun credit de la sus-menționata cooperativă. Devenind membru CAR al GIP Borzești, am făcut cerere de retragere a fondului meu de la Cooperativa de credit din Livezile, dar tovarășii de aici nici gînd să-mi elibereze suma depusă, susținînd, în mod incorect după părerea mea, că o dată banii depuși nu se mai restituie. De aceea vă rog respectuos să faceți ceva să intru în posesia banilor ce îmi revin de drept, pentru că nu are nici un rost să lucrez la Borzești și să cotizez la Livezile.”

● **Consiliul popular al municipiului Teceu** confirmă cele sesizate pe petentul Mircea Ionescu. Este adevărat — se arată în răspunsul primit — că nici pînă la data de 27 ianuarie 1986 M.I. nu primise diferența recalculeată de pensie; aceasta din motive obiective. În ziua de 23 martie însă, omul a primit suma de 4742 lei ce reprezintă diferența recalculeată, drepturile bănești ale petentului din perioada iunie 1985 — februarie 1986. Așadar, de la această dată petentul a intrat pe deplin în drepturi și se declară mulțumit de modul cum i s-a rezolvat problema.

● Iarăși mai vechea meteahnă a vinzării condiționate! De această dată exclamația de nemulțumire ne parvine de la **minerul Mircea Matei** de la I.M. Barza-Brad, județul Hunedoara. După cum ne scrie el, în magazinele alimentare din localitatea sa de domiciliu, dacă vrei să cumperi 15 ouă trebuie să cumperi și un kilogram de pește, dacă iei 5 kg cartofi, obligatoriu vinzătorul îți vinde și o pungă de pufuleți sau un borcan de compot cu termenul depășit etc. Și exemplele de acest fel pot continua. Oare este corect? se întreabă nemulțumit **Mircea Matei**. Nu este corect, ce are de zis Direcția comercială județeană?

● Un caz pe care îl aducem la cunoștință forurilor în drept spre grabnică și competentă soluționare: cazul **Bonea Alexandru din Craiova**, cart. Craiovița Nouă, bl. 64 A, sc. 1, ap. 13. După mai bine de 10 ani de muncă la I.T.A. Dolj, acest om de profesie mecanic auto a fost detașat pe o perioadă de 6 luni la I.M. Horezu, județul Vâlcea. La expirarea termenului, Autobaza 3 a refuzat să-i dea drepturile cuvenite pe durata detașării (23 iunie — 31 decembrie 1985), ba, mai mult, nici nu a mai acceptat primirea la vechiul loc de muncă, deși familia și tot rostul lui se aflau la Craiova. Așa cum ne scrie cel în cauză, procedeu practicat de conducerea I.T.A. Dolj în relațiile cu unii dintre angajații săi este de-a dreptul abuziv.

● **Procuratura județeană Prahova** cu referire la scrisoarea noastră nr. 6310/1986, ne face cunoscut că, într-adevăr, petițiunea nr. C. Alexandru din comuna Posești a fost victimă unei agresiuni, în urma căreia i s-au produs leziuni pentru a căror vindecare a fost nevoie de 30 de zile îngrijiri medicale. Autorul faptei a fost descoperit de organele de mili-

ție. Acesta este **Samuilă Jan**, din aceeași localitate. În urma cercetărilor, i s-a întocmit dosar penal care a fost înaintat Procuraturii locale Vălenii de Munte cu propunerea de trimitere în judecată a atentatului pentru infracțiunea de vătămare corporală.

● Spicium din răspunsul trimis de **Consiliul popular al municipiului Teceu** la scrisoarea lui **Gheorghe Popescu** din aceeași localitate: Potrivit prevederilor art. 35, alineatul 2 din Legea nr. 5/1973, privind administrarea fondului locativ și reglementarea raporturilor dintre proprietari și chiriași, sînt exceptate de la plata chiriei majorate persoanelor încadrate cu contract de muncă transferate în interes de serviciu timp de 5 ani de la data transferului. Intrucît petentul a fost transferat în interes de serviciu la data de 1 octombrie 1979 acesta putea beneficia de prevederile articolului amintit pînă la data de 1 octombrie 1984.

● **Pagină realizată de MIHAI STANESCU**

Poșta redacției

● **Botea P. Ion** — București: În sarcinile de serviciu ale controlorilor I.T.B. intră, pe lângă verificarea modului în care călătorii achită taxa de călătorie, verificarea ritmicității, gradului de aglomerație, starea estetică a vehiculelor și semnalarea către conducere a celor constatate.

● **Gogiu Maria** — Deva: Pensionarilor C.A.P. care și-au stabilit domiciliul în altă localitate li se poate expedia dreptul prin mandat poștal. E necesar să depuneți însă în fiecare an cerere cu datele din buletinul de identitate care, vizată de conducerea C.A.P., va fi supusă aprobării oficiului de pensii.

● **Ion Mihai** — Tirgoviste: Beneficiar de alocație este soțul. Dv. veți primi aceste drepturi dacă vă realizați retribuția minimă pe economie. ● **Miron Gh. Ion** — satul Panaitoiaia, com. Avrămeni, jud. Botoșani: Potrivit prevederilor art. 7 din Legea 4/1977, pensiile se plătesc integral cooperativelor din unitățile agricole cooperatiste care depun în totalitate contribuția la fondul de pensii, iar la celelalte unități drepturile se plătesc proporțional cu contribuția depusă, dar nu mai puțin de 80%.

● **Popa Vasile** — București: produsul antihialuronidază este în fază de experiment. ● **Hrihoreanu Polixenia** — com. Corni, jud. Galați, **Mandache Ion** — Tg. Cărbunesti: Dacă sînteți pensionari C.A.P. a veți dreptul fiecare la 15 ar teren în folosință. ● **Berbec Ileana** — Hunedoara: Obligația predării buteliilor de gaze lichiefiate o au titularii apartamentelor inventariate care au primit butelie prin repartiție.

● **Panaite Constantin** — Birlad: În meseria de vopștor industrial categoria V-a este ultima categorie de încadrare. ● **Ilescu Lăcrimioara** — Bacău: Solicitați medicului specialist dermatolog din policlinica teritorială bilet de internare pentru Clinica de dermatologie a I.M.F. Iași și asigurați-vă în prealabil locul. ● **Moțet Mihai** — Cluj-Napoca: Pensionarii altor unități decit ale C.F.R. pot beneficia de permise de călătorie gratuite numai dacă au lucrat la C.F.R. ca încadrăți și beneficiari de permise cel puțin 25 ani bărbații și 20 ani femeile și au fost transferați de la C.F.R. în interesul serviciului.

● **Orbai Iliana** — Baia Borsă: Vi se poate plăti retroactiv pe 3 ani ajutorul acordat mamei cu mai mulți copii, de la data solicitării și stabilirii dreptului. ● **Stan Emilia** — București: Cereți comisiei medicale de sector să vă elibereze un certificat medical echivalent de gradul I sau II de boală pentru Legea 1/1977. ● **Săncea Emil** — București: La solicitarea expresă a titularului, cu obligația de a o restitui în termen de 48 de ore, i se poate încredința cartea de muncă în vederea cunoașterii și verificării celor înscrise în aceasta.

● **REGHINA VĂRVICI**

Agricultură în Carpați

Cu cîțiva ani în urmă, prin 1979, din inițiativa unui mînunchi de botaniști entuziaști de la Universitatea din Craiova, a luat ființă **Grădina botanică montană Rîncea** din Munții Parîng. Unică în Europa, din punct de vedere al amplitudinii tematice, ea urmărește, în primul rînd, luarea în cultură a terenurilor degradate, avînd o dublă funcționalitate: pe de o parte, cunoașterea de către marile publice, în general, și de către tineretul studios, în special, a plantelor din regiunile montane și alpine, iar pe de altă parte, instruirea practică a studenților din facultățile de profil agricol, în vederea stabilirii tehnologiilor de cultură a plantelor în condiții ecologice de altitudine, precum și punerii bazelor teoretice de îmbunătățire a pașijilor din respectivele regiuni. Activitatea de cercetare științifică aplicativă și fundamentală organizată aici pe laboratoare și în opt sectoare distincte constituie o puternică bază de pornire în studiul florei carpatine.

Încă de la început rezultatele s-au dovedit promițătoare. În răstimp de numai cîțiva ani, pe cele 5 ha cit are grădina — suprafață în bună parte smulsă stîncilor prin defrișări și terasări făcute cu sprijinul studenților Facultății de agricultură din Craiova — s-a experimentat luarea în cultură a mai multor plante agricole, precum: carto-

ful, mazărea, căpșunul, smeurul, coacăzul negru, guloarele, ridichiile, telina, leușteanul etc. Cele mai spectaculoase rezultate s-au obținut la cartofi — 41 tone în medie pe ha —, precum și la căpșun, îndeosebi la soiul denumit **Creasta cocoșului**. În genere, producția de la majoritatea soiurilor încercate este comparabilă cu aceea obținută la culturile similare din zonele colinare și de cîmpie. Firește, tehnologiile de cultivare și întreținere sînt oarecum deosebite; ne preocupă însă îndeaproape găsirea celor mai adecvate tehnologii atît pentru plantele agricole alimentare, cit mai ales pentru plantele medicinale de importanță economică mai mare, care pot avea și aici, în zonele montane și alpine, condiții prielnice de cultivare cu bune rezultate.

De aici și o primă concluzie, anume că se poate, iată, face agricultura eficientă și în Munții Carpați. Nutrim convingerea că această grădină, unică și premieră pe țară, va putea deveni, prin strădanii, prin eforturi perseverente, un obiectiv cultural, turistic și economic de mare atracție, un excelent centru pentru studierea și chiar soluționarea unor probleme de biologie și horticultură.

● **Prof. univ. dr. doc. M. PAUN**
● **Conf. univ. dr. I. POPESCU**

toarcă seara, făcînd deci cap de linie în tînrul nostru oras.

● **M.E.I., Direcția personal, învățămînt, organizare și control**: În legătură cu scrisoarea tovarășei **Aglaia Hăulică** din Vaslui, s-au dispus următoarele măsuri: 1. Sancționarea cu „avertisment” a profesorului **Badiu Victor**, de la Liceul de matematică-fizică „M. Kogălniceanu” din Vaslui, pentru lovirea unor elevi în ziua de 22 octombrie 1985, cînd era profesor de serviciu. 2. Retragera avizului de funcționare ca director la aceiași liceu, începînd cu data de 14 aprilie 1986, pentru profesora **Badiu Elena**, avînd în vedere că în activitatea desfășurată a dovedit, între altele, lipsă de fapt în raporturile cu elevii, părinții și cadrele didactice.

● **Primim de la sondașul Leontin Șeitar din Cluj-Napoca**, str. Gîrbov nr. 18, bl. K, sc. 1, ap. 18: pe 20.03.1986, am primit de la Institutul de cercetări miniere pentru substanțe nemetalifere, unde lucrez, un apartament cu patru camere, pentru mine și întreaga mea familie, dar cînd m-am prezentat la ICRAL, după întocmirea formalităților, cei de aici au refuzat să-mi elibereze cheile de la apartament pînă nu achit obligatoriu costul jaluzelelor valorînd 1.900 lei. Nu știu cu ce drept și în virtutea cărei legi sînt obligat să cumpăr niște jaluzele de care familia mea nu are nevoie?

● Din răspunsul trimis de **Sucursala județeană ADAS Constanța** la scrisoarea lui **Neculai Pislaru** reținem, ca prezentînd un mai larg interes, următoarele: În conformitate cu prevederile „Condițiilor speciale Tarif Adas 1 a privind asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente”, la expirarea asi-

● „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

Comentariul
săptămânii

Pace și dezarmare (IX)

Acțiunea unită a popoarelor

Dezarmarea, făurirea, menținerea și consolidarea păcii constituie, după cum este aproape unanim acceptat, problema fundamentală a zilelor noastre. Rezolvării acestei probleme îi sunt consacrate și acțiunile din cadrul Anului Internațional al Păcii, și ceea ce se va întreprinde mai important în anii următori. Dar de cine depinde pacea lumii? În anumite medii este răspândită ideea că asigurarea, menținerea și consolidarea păcii depind de un grup restrâns de state, în speță de marile puteri. Așa să fie, oare?

Fără îndoială că marile puteri pot avea, în această direcție, un cuvânt greu de spus, pot avea un rol important. Și cu cât mai repede se vor decide statele cu mare forță militară și economică să treacă la măsurile concrete de dezarmare, de construire a păcii, cu atât va fi mai bine, mai profitabil pentru soarta populației de pe întregul glob. O contribuție importantă la făurirea păcii pot aduce, de asemenea, așa cum am arătat și cu alte prilejuri, forumurile de negocieri, bilaterale sau multilaterale. În același timp însă, problemele epocii contemporane, între care cap de listă este problema dezarmării, a păcii, impun participarea activă la soluționarea lor a tuturor statelor și națiunilor, indiferent de mărimea sau de orânduirea lor socială, a tuturor forțelor înaintate ale societății omenirii. Această participare este impusă de înțelegerea profundă de către popoare a pericolului unui război nuclear nemicilor care planează asupra omenirii și deci a necesității eforturilor în direcția păcii și a dezarmării, de creșterea forței și a rolului, prin conștientizare, ale popoarelor. Pornind de la mutațiile care au avut loc în ultimele decenii pe mapamond, viziunea românească cu privire la lumca de azi evidențiază rolul istoric, primordial al popoarelor, ca forțe sociale capabile să imprime un curs progresist evenimentelor pe

plan național și internațional, să determine o nouă dezvoltare a omenirii. În epoca noastră, popoarele se afirmă cu tot mai multă vigoare pe arena internațională, spre a inițiere pozitivă deciziile ce angajează prezentul și viitorul lumii, în conformitate cu voința și cu aspirațiile lor fundamentale. În ceea ce privește făurirea și garantarea păcii, problema cea mai importantă a contemporaneității, popoarele au nu numai dreptul, ci și îndatorirea de a acționa pentru dezarmare și pace, pentru înlăturarea pericolului de război. În același timp, omenirea este interesată în renunțarea cu desăvârșire la politica de forță și dictat în viața internațională și în înlocuirea ei cu raporturi interstatale noi, democratice, cu o politică nouă, bazată pe respectarea independenței și suveranității naționale, pe colaborarea egală în drepturi și reciproc avantajoasă; în soluționarea tuturor problemelor litigioase exclusiv pe cale pașnică, prin tratative; în reorientarea resurselor materiale ce se vor obține prin încetarea cursei înarmărilor, prin dezarmare spre progres și bunăstare; în eliminarea subdezvoltării și instaurarea unei noi ordini economice mondiale.

Acțiunile de amploare, puternicele manifestații populare din ultimii ani atestă capacitatea popoarelor de a interveni și de a schimba cursul evenimentelor, demonstrează că deciziile politice responsabile și trainice nu se pot lua fără a se ține seama de voința popoarelor, a tuturor statelor și națiunilor. Exprimând încrederea în forța și în capacitatea popoarelor de a-și impune voința, de a-și spune cuvântul în viața internațională, conducătorul partidului și al statului nostru spunea: „Să acționăm pentru întărirea colaborării cu toate popoarele lumii în realizarea programelor și obiectivelor Anului Internațional al Păcii! Să avem ferma convingere că popoarele dispun de forța necesară, că, acționând unite și cu toată fermitatea, pot schimba cursul evenimentelor, pot opri cursa înarmărilor, calea spre catastrofă nucleară, spre un război mondial — și pot asigura pacea!”.

ION D. GOIA ■

Automobilul

„curat“

Toate tipurile de automobile care nu recurg la benzină (electrice, cu alcool, cu hidrogen, cu baterii solare ș.a.) — cele mai multe din ele fiind de dată recentă — au avut ca punct de plecare și dorința de a da la iveală autovehicule „curate“, nepoluante, însă cauza principală a apariției și a proliferării lor a fost criza petrolului, iscată, aceasta, fără îndoială cel mai ieftin carburant, revenind acum la prețuri rezonabile, va domina, se pare, încă multă vreme de acum înainte. În consecință, bătrânul nostru automobil cu benzină cunoaște o nouă tinerțe.

Cum rămâne însă cu poluarea? Dacă tipurile noi amintite aveau posibilitatea, în cazul răspândirii lor, să rezolve această problemă ipso facto, întoarcerea la motorul clasic redeschide dosarul poluării, intrucit gazele de eșapament constituie, după cum bine se știe, una din sursele principale de degradare a mediului înconjurător. Specialiștii au găsit o primă soluție: montarea la fiecare automobil, după modelul filtrelor de la coșurile fabricilor, a unei instalații de purificare a gazelor de eșapare. Începutul a fost făcut în Suedia, unde instalația respectivă va deveni, în 1969, obligatorie pentru toți posesorii de automobile. În ce constă purificatorul suedez?

E vorba de un convertizor catalitic, cu o structură celulară, asemănătoare cu a fagurelui de miere, având un înveliș de platină și de paladiu. În el se produce arderea completă a hidrocarburilor și a oxidului de carbon, iar oxizii de azot se transformă în azot. Dar convertizorul are și o mulțime de cusururi: este, deocamdată, foarte scump, și deci puțini pot să-l cumpere; nu permite folosirea benzinei care conține plumb, intrucit plumbul s-ar depune pe învelișul de metal scump iar convertizorul ar ieși din funcțiune; folosindu-se, prin urmare, doar benzină fără plumb, aceasta are, după cum se știe, o cifră octanică scăzută; reziduurile de la ardere care se depun cu timpul pe învelișul convertizorului micșorează eficiența purificării catalitice; instalația funcționează numai la temperaturi foarte înalte, între 600 și 800 de grade Celsius; folosirea catalizatorului mărește consumul de benzină cu 5-10 la sută, deoarece raportul „aer-carburant“ al amestecului exploziv trebuie să fie de 15 la 1 (dacă amestecul este mai sărac, catalizatorul nu mai funcționează).

După cum se vede, neajunsurile sînt destule. E vorba însă de primul pas. De aceea, există convingerea că în viitor se vor realiza purificatoare mai simple, mai ieftine și mai eficiente, care să aducă mult dorita pace între automobilisti și ecologi.

ION CODRU ■

Intr-o după amiază din decembrie 1984, muncitorul a cărui sapă s-a oprit în pământ pe care-l lucra era departe de a intui senzaționala descoperire pe care a făcut-o incidental. Când însă specialiștii de la muzeul din localitate au văzut despre ce era vorba, au declanșat o vastă operațiune de decopertare a zonei în care dormea de 2000 de ani o superbă armată din pământ ars. În câteva săptămîni de lucru 2400 de soldați și cai din pământ ars, fin cizelați, pictați în roșu, alb și negru au apărut unul câte unul sub privirile nerăbdătoare ale arheologilor. O nouă armată, de această dată în miniatură, îngropată în timpul dinastiei Han (206-220 î.e.n.), a văzut lumina zilei la Xuzhou, provincia Jiangsu. Este, apreciază specialiștii, cea mai importantă descoperire arheologică după cea din 1974 când, la Xian, au fost scoși la iveală mii de războinici în mărime natura-

lă, pedestrași și călăreți, din argilă arsă, care-l însoțeau în drumul fără întoarcere pe primul împărat al Chinei, Qin Shi Huang. Cele 2400 de figurine, între 27 și 54 centimetri înălțime, aliniată în două grupuri protejate de un hangar și-au pierdut din păcate, culorile în

săgețile, lăncile, scuturile, probabil confecționate din lemn, au dispărut în secolele de cînd stau sub liniolul terestru. Mii de soldați, ale căror figuri sînt total diferite, au fost mulați în argilă, sculptați, apoi arși la 1000 de grade Celsius și pictați cu mare finețe.

Armata de pământ ars

contact cu aerul. Alte 1000 de figurine identificate într-o altă groapă așteaptă ca arheologii să găsească soluția pentru protejarea picturii. Armata din Xuzhou este constituită din infanteriști, ofițeri călare și arcași. Toabele pentru săgeți sînt fixate însă în spatele ostașilor, dar

Această descoperire este bucuria vieții mele, afirmă Wang Kai, directorul lucrărilor a căror desfășurare continuă cu multă atenție pentru depistarea originii exacte a acestei armate. Credem, a continuat el, că războinicii au fost îngropați pentru a proteja simbolic mor-

mîntul unuia din cei 12 suverani ai regatului Chu, a cărui capitală era Xuzhou. Nu știm încă despre ce rege e vorba și nu i-am găsit încă mormîntul, dar sperăm să-l aflăm într-una din colinele apropiate. Nu este exclus să fie vorba de împăratul Hangozu Liu Bang, primul din dinastia Han. Pentru oficialitățile orașului această descoperire este o șansă uriasă. Cînd săpăturile vor fi terminate și amenajările încheiate, Xuzhou poate deveni unul din punctele de atracție turistică ale Chinei, aici urmînd să fie adăpostită, într-un complex arheologic ce va prezenta viața și moravurile din timpul dinastiei Han, armata de cîrind descoperită, comparabilă ca valoare artistică și istorică cu capodoperele în mărime naturală de la Xiang care au atras, în 1985, peste 500 000 de turiști străini.

IOAN ROȘCA ■

Informatica și limba (II)

Preocuparea de a învăța corect propria limbă merge împreună cu frămîntarea de a citi. Aproape jumătate din francezi, sună nemilos statisticile, nu citesc deloc. Sau cel mult ajung la patru cărți pe an. Situația l-a alertat pe ministrul culturii Jack Lang care a și lansat o campanie în favoarea „lecturii pentru toată lumea“. Martie a fost declarată „Luna lecturii“. Franța este în urma R.F.G., a Angliei, a țărilor nordice, a mărturisit ministrul francez. Ca să ajungă de fapt și la cauza lucrurilor, Dacă în ultimele decenii lectura a beneficiat de progresele școlarizării, ea se dovedește dezarmată la concurența redutabilă cu audiovizualul. 70 la sută din francezi admit că mijloacele de comunicare moderne — televiziunea, radioul, casetele au înlocuit în parte lectura ca sursă de informare și distracție.

Ministrul francez al culturii refuză să opună scriitura audio-

vizualului. Dorința este să meargă alături. Deviza „O carte și vei fi mai puternic“, a împins Franța, prin intermediul a 2000 de panouri și 50 000 de afișe. Se vrea o puternică mișcare în favoarea lecturii. Mari vedete sportive, stelele de cinema își fac cunoscută prin televiziune pasiunea cititului. Salonul cărții este deschis acum de primul ministru.

Se răscolește, cu speranțe, în încănta școlii. Reforma învățămîntului primar are în vedere repunerea pe picioare a „școlii de pe timpul lui papa“, cînd deprinderea cititului deținea primul loc. Este mai mult de făcut în provincie decît în capitală. Centrul cultural „Pompidou“, cu cele 550 000 volume, înregistrează 14 000 de cititori pe zi. Rata de cititori printre pariziieni: 69 la sută citesc cel puțin 10 cărți pe an. În schimb, în restul țării, se ajunge ca în această categorie să nu încapă mai mult de 30-35 la sută.

De aici, ofensiva în favoarea cărții care înseamnă, între altele, efortul de creare de biblioteci fixe sau mobile, emisiuni de popularizare la televizor și cite altele.

NEAGU UDROIU ■

Un țaran din sudul Franței află că băiatul lui, stabilit de mai multă vreme la Londra, a murit, lăsînd în urmă un fiu. Bătrînul pleacă în capitala nepotului, care se dovedește a fi un... negru: feciorul lui fusese căsătorit cu o negresă, iar copilul moștenea de la ea culoarea

duc, deoarece contractul pe șapte ani pe care trebuia să-l semneze m-ar fi lipsit de posibilitatea de a urca, în tot acest timp, și pe scenă. Sînt un adversar convins al rasismului. În mîntea mea nu există loc pentru ideea de rasă „superioară“ sau „inferioară“, care umilește omul“. În ceea ce pri-

Între teatru și film

pielii... Acesta este punctul de plecare al filmului „Ruda cea mai apropiată“, în care Jean Marais apare din nou pe ecran, după o întrerupere de 15 ani.

Ce a făcut în timpul acestor pauze cinematografice adulatul publicului de filme de acum un sfert de veac, în prezent în vîrstă de 72 de ani? Teatru. „Chiar și atunci cînd jucam în numeroase filme — își aminteste celebrul actor — n-am abandonat deloc scena. Teatrul este pasiunea mea. Cînd, în tinerețe, am fost chemat la Hollywood, am refuzat să mă

veste filmul, amîntit mai sus, în care Jean Marais joacă în prezent, el are un net caracter antirasist. Sînt abordate aici multe probleme privind relațiile de familie, eternul raport complex și adesea dificil dintre părinți și copii. În cele din urmă, bunicul îl „adoaptă“ pe nepot, în inima lui se nasc sentimente paterne față de băiat. Căci înțelepciunea vine o dată cu înaintarea în vîrstă — spune Jean Marais.

ION DUMBRAVA ■

In memoriam

În S.U.A. va apărea pe piață un nou album al cunoscutului cîntăreț de muzică country, John Denver. Printre piesele albumului figurează un cîntec compus în onoarea celor șapte astronauți care și-au pierdut viața în accidentul navei spațiale „Challenger“. El se intitulează „Flying for Me“ (Zburînd pentru mine) și a fost compus chiar în

ziua de 28 ianuarie, cînd a avut loc explozia navei.

Aznavour și limba franceză

Charles Aznavour sau „micul Charles“, cum îl alintă Edith Piaf, a revenit după o absență de doi ani la televiziunea franceză. Această revenire se datorează în bună parte faptului că artistul este nemulțumit de

poluarea limbii franceze. El a considerat că cel mai eficace mod de-a lupta împotriva acestui declin îl constituie propriile cîntece, înmănușchate în emisiunea „Aznavour de la A la Z“. Tot cu ocazia acestei emisiuni, cîntărețul și-a exprimat convingerea că „tinerele noastre talente vor reveni la simplitate, în sensul unui limbaj sensibil.“

Mărfuri de contrabandă

Se pare că există un oarecare raport între ciudățeniile unor colecționari și-a colecțiilor lor și conținutul bagajelor unor contrabandisti. În ultima vreme, Austria a devenit un punct de tranzit al traficantilor de păsări și animale exotice scoase prin mijloace ilicite din țările lor de origine. Re-

cent, vama austriacă a depistat tentativa de trecere frauduloasă prin Austria a 49 de papagali dintr-o specie foarte rară, iar în bagajul unui contrabandist din Bangladesh, au fost descoperite 450 de broaște testoase.

Caligrafii

În grotle de la Dunhuang (China),

străveche așezare situată pe „drumul mă-tăsi“, ce lega China de Asia mică și Europa, au fost descoperite lucrări de caligrafie cu caractere chinezești, vechi de peste 16 secole. Aceste texte reprezintă o selecție din scrierile budhiste și se păstrează acum la Institutul pentru relicve culturale din Dunhuang.

ELENA GRECESCU ■

ACCENTE
IN LUME

Și pentru ei va fi ziua muncii

În fiecare an, în luna „cînd rozele-nfloresc”, după cum spune poetul, pe toate meridianele Pămîntului se marchează Ziua solidarității internaționale a celor ce muncesc, sau, cum ne-am obișnuit să-i spunem, Ziua Muncii. În 1986 1 Mai are, pe lângă importanța ce rezultă din problematica momentului, și o semnificație jubiliară: se implinesc 100 de ani de la greva lucrătorilor din Chicago (1-4 mai 1886), reprimată crunt de autorități. În semn de cinstitoare a acestui moment important al luptei și al jertfei muncitorești și, totodată, în consonanță simbolică cu venirea primăverii, cu renașterea naturii, în 1889 primul Congres al Internaționalei a II-a a hotărît sărbătorirea în toată lumea, la fiecare 1 mai, a zilei internaționale a celor ce muncesc.

În condițiile actuale, cînd situația internațională este deosebit de gravă, datorită cursei aberante a înarmării și unor acțiuni contrare păcii, sărbătorirea lui 1 Mai 1986 constituie o viguroasă afirmare pe plan mondial a voinței nestrămătate a popoarelor de a acționa, prin eforturi unite, pentru menținerea și consolidarea păcii. În același timp, potrivit tradițiilor muncitorești, sărbătorirea lui 1 Mai reunește și în acest an milioane și milioane de oameni ai muncii din țările capitaliste

sub semnul acțiunilor revendicative pentru asigurarea dreptului la muncă, pentru o viață demnă, împotriva șomajului, împotriva aruncării poverii crizei economice pe umerii celor ce muncesc — dificultăți economice agravate și mai mult de uriașele cheltuieli militare. Locuitorii țărilor în curs de dezvoltare își întesesc eforturile pentru înfringerea dificultăților economice, pentru a-și făuri o patrie prosperă, o viață liberă și demnă. Și pentru ei, ca și pentru toți cei ce muncesc de pe glob, va fi ziua muncii, a păcii, a luptei pentru un trai mai bun.

Mai mult ca oricînd, în zilele de început de mai revendicările de pace, de muncă, de viață mai bună se împletesc într-un grandios obiectiv mobilizator al popoarelor lumii, forțele cele mai largi de pe întreaga planetă își multiplică acțiunile pentru crearea unei perspective reale de pace și de progres. În împlinirea acestor idealuri, în marele front al popoarelor România socialistă s-a afirmat și se afirmă în permanență ca un factor activ pe arena mondială. Datorită acțiunilor și inițiativelor sale, ultimele de dată cu totul recentă, din primăvara acestui an, România și-a dobîndit renumele de „țară a păcii”, iar președintele Nicolae Ceaușescu pe acela de „erou al păcii”. Refe-

rindu-se la necesitatea unirii tuturor eforturilor în lupta pentru pace și progres social, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea: „Acționăm, ca și în trecut, pentru întărirea solidarității internaționale cu toate forțele revoluționare, cu partidele comuniste și muncitorești, cu partidele socialiste, social-democrate, cu forțele de eliberare națională, cu alte partide și forțe democratice, antiimperialiste, avînd deplina convingere că întărirea solidarității și unității acestor forțe constituie o cerință de importanță hotărîtoare pentru politica de pace, de dezarmare, pentru respectarea independenței fiecărei națiuni, pentru progresul economic și social al tuturor popoarelor”. În același spirit, în Declarația-Apel, din martie a.c., a Frontului Democrației și Unității Socialiste se exprimă convingerea că stă în puterea popoarelor, a forțelor politice înaintate de pretutindeni ca, întărind confluarea și acționînd în deplină unitate, să oprească cursul periculos al evenimentelor spre catastrofa nucleară, să apere dreptul fundamental al oamenilor, al națiunilor la viață, la pace, la existență liberă, independentă și demnă, să făurească o pace trinitică pe planeta noastră.

ION DUMBRAVĂ ■

Dreptul la muncă, un deziderat nerealizat

● Pe ansamblul OECD, organizație care grupează țările vest-europene dezvoltate, SUA, Canada, Japonia, Australia și Noua Zeelandă, numărul șomerilor se ridică la 31,5 milioane, reprezentînd 8,5 la sută din totalul populației active. Pentru 9 din cele 12 țări membre ale CEE — fără Grecia, Portugalia și Spania — la sfîrșitul anului 1985 se înregistrase un total de 12,8 milioane de șomeri, reprezentînd circa 11,2 la sută din populația activă.

● Somajul va continua să se situeze la un nivel ridicat în următoarele 18 luni în țările occidentale industrializate, se arată într-un raport al OECD. Se relevă că în 1986, 7,5 la sută din forța de muncă a Statelor Unite și 11 la sută din cea vest-europeană va fi afectată de șomaj.

Presa occidentală relevă că neasigurarea dreptului la muncă are consecințe dezastruoase asupra condiției umane. Redăm în continuare câteva extrase din relatările pe această temă: Agenția „France Presse”: **Noii săraci francezi:**

„În Franța, sărăcia nu mai este ceea ce era odată. Ea

afectează acum bărbați și femei pe care cei 10 ani de criză economică i-au adus în pragul disperării. Soarta «noilor săraci» de astăzi, poate cei ce se vor afla miine definitiv la marginea societății, a revenit în atenția tuturor, iar sindicatele, societățile de binefacere și cercurile religioase lansează un veritabil semnal de alarmă, considerînd că această situație constituie «o dramă națională». Potrivit unor date estimative, numărul total al celor rămași fără adăpost se ridică numai la Paris la 8000 de persoane care bat stăzile capitalei în căutarea unui loc unde să poată dormi peste noapte».

„Die Presse” (Austria): **Sclavi în plin secol XX:**

„În zilele noastre există poate mai mulți sclavi decît în perioada plantatorilor de bumbac, dar formele moderne ale sclaviei au ca victime copii turci, femei indiene, minoritățile din Anglia. Potrivit opiniei directorului Societății împotriva sclaviei, Peter Davies, astăzi circa cinci milioane de adulți și 100 milioane de copii trăiesc în condiții similare celor din 1834 — adică din urmă cu peste un secol și jumătate, cînd sclavia a fost desființată. Cine crede că în țările industrializate nu se găsesc forme de sclavie, acela se înșală. Cercetările efectuate în fabricile industriei textile din Leicester (Marea Britanie) au arătat că acolo imigranții trebuie să lucreze în condiții necorespunzătoare din punct de vedere al igienei și pentru foarte puțini bani. Nu numai în Marea Britanie se înregistrează forme camuflate de sclavie. Și în R.F.G., Belgia sau Olanda copiii muncitorilor imigranți lucrează în condiții dure. Și în S.U.A. au fost constatate cazuri de comerț cu oameni și de sclavie a muncitorilor agricoli».

Tineri fără speranță într-o lume fără viitor

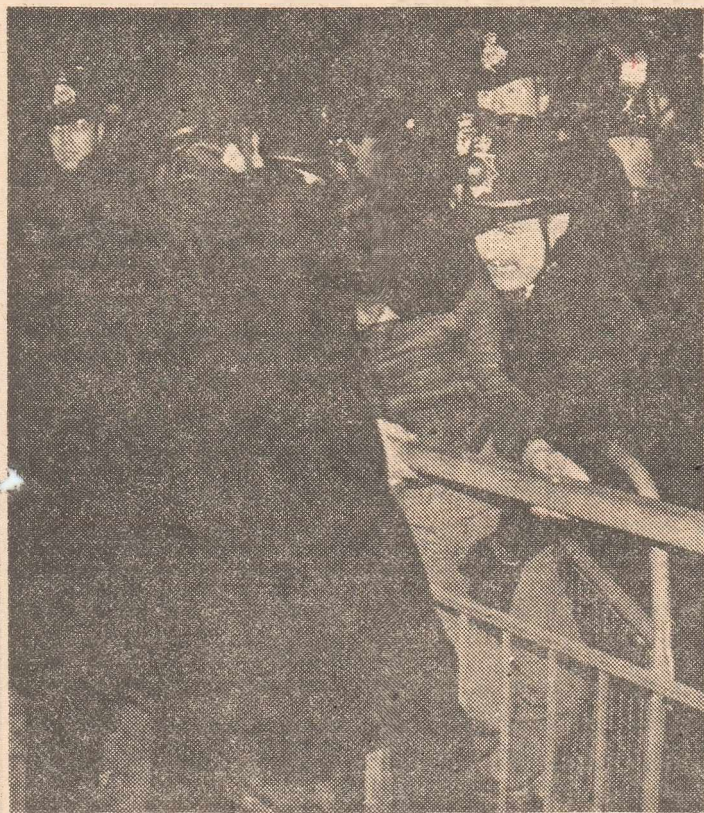
Presa din țările vest-europene și de peste ocean, statisticile oficiale și studiile privind situația tineretului în lumea capitalistă arată că marginali-

zarea a devenit nuntitorul comun al destinului unei mari părți a tinerii generații din Occident. Președintele organizației federale a tinerilor socialiști din R.F.G., Ulf Skirke, arată că numeroși tineri au depășit deja marginea „prăpastiei sociale”, iar ziarul britanic „The Mirror” scria că este o ironie că în anul trecut, în Anul Internațional al Tineretului aproape o jumătate de milion de tineri absolvenți din Marea Britanie nu și-au găsit un loc de muncă, apreciînd că 1985 ar putea fi denumit „anul deznădejzii tineretului britanic”.

● Astăzi în cele 24 țări capitaliste industrializate membre ale OECD, aproximativ 18 milioane de tineri nu au asigurat un loc în cadrul sistemului de învățămînt. În țările Pie-

ții comune, 5 milioane din cele 12,5 milioane de șomeri înregistrați sînt tineri. În timp ce rata medie a șomajului în Europa occidentală este 11,5 la sută la adulți, în rîndurile tineretului această este de peste două ori mai mare. În 1984, în Statele Unite 39,1 la sută din șomeri erau tineri, în R.F.G. — 25,7 la sută, în Franța — 42,2 la sută, în Italia, Grecia și Portugalia — peste 60 la sută. Prognozele sînt de asemenea foarte sumbre. De pildă, în 1990, în R.F. Germania, aproximativ 2,5 milioane de tineri, care au absolvit o formă de învățămînt, nu vor avea un loc de muncă, relevă datele publicate de Institutul federal pentru pregătirea profesională. Pînă în anul 2000, în Germania Federală vor exista 2,8-3 milioane de absolvenți ai învățămîntului superior pentru care vor fi însă doar un milion de locuri de muncă. Care sînt urmările economico-sociale ale unei asemenea situații? Oficialitățile de la Frankfurt pe Main au relevat că numărul tinerilor în vîrstă de 18-25 de ani care au fost obligați să recurgă la ajutorul social a crescut de 7 ori într-un singur deceniu. Pentru a atenua starea dificilă a familiilor lor, 2,5 milioane de copii britanici, în vîrstă de 6-11 ani sînt obligați să se lase exploatați pentru salariu redus. Amarele urmări ale crizei capitaliste le resimt și sute de mii de copii din S.U.A., R.F.G., Italia, Spania și alte țări occidentale.

ROMEO NADAȘAN ■

Politia britanică intervine cu brutalitate pentru a reprima pe demonstranții în favoarea unor condiții mai bune de muncă și de salarizare ale tipografilor de la publicațiile „News of the World” și „Sunday Times”, proprietate a magnatului presei capitaliste Rupert Murdoch.

Ziua de Început de Mai vine cîntre noi, de un secol incoace, însemnînd calendarul. La ora la care în ferestrele Bucureștilor bat clopoței parfumați desciși din creanga de liliac, la adăpostul castanilor botezați de alb, muncitorimea lumii își adresează peste zăplazul fuserelor salutului însemnînd toate cîte oamenii țărilor au a-și spune în ceas de sărbătoare. Se fac bilanțuri, se anunță dorințe, se spun urări pentru timpul în așteptarea căruia ne pregătăm.

Sîntem în Anul dorit al Păcii Pămîntului. Întreg, marcat de speranța că poate să deseneze pe harta lumii un început. Începutul sfîrșitului pregătirilor de război prin îmbogățirea arsenalelor nucleare și clasice cu noi arme și mai promițătoare în pofta lor de ucidere. Începutul sfîrșitului testelor furnizoare de certitudini pe acest drum al urcușurilor nimicitoare. Începutul operațiilor metodice de punere în teacă, în vederea aruncării în burta cuptoarelor de topit a oricărui fel de armă. Începutul înseninării.

Este tocmai ceea ce dă relief trăirilor de acest 1 Mai, în Anul Internațional al Păcii, în statele de pe toate continentele, unde revendicările de ordin economic și social, aflate prin tradiție, li se adaugă gestul apăsător, potrivnic înarmărilor, favorabil păcii, îndemnul imperativ la dezarmare, cu deosebire la dezarmarea nucleară.

Dacă s-ar regăsi pe o aceeași pancartă simbolică purtată în derularea lor pe străzile așezărilor mari sau mici ale lumii de oameni de cele mai diferite vîrste, profesii, convingeri politice, am avea sinteza acțiunilor potrivnice războiului, revendicării păcii drept definiție cuprinzătoare și durabilă a victiei pe planeta noastră.

Demonstrații vorbesc limbi

diferite, încep lucrul la ore diferite, dictate de capriciul distanțelor, copiii le învață la școli și nu vor auzi poate niciodată unii de alții. Dar pentru viitorul acestora, și al copiilor lor, enunță pretenții, se cred în drept să ceară garanții cu privire la viitorul tot mai insistent grevat de opulența focoselor nucleare.

De 1 Mai, muncitorii lumii își transmit reciproc gîndurile cele mai bune. În acest an, ziua de sărbătoare a muncii îi descoperă mai preocupați ca

Pace de Mai

oricînd de zumzetul armelor nucleare gata să sară spre pieptul oamenilor, spre locul unde trăiesc, spre locul unde muncesc. Marșul revendicărilor economico-sociale își sincronizează pulsul cu marșurile păcii. Se vorbește de pace la Hiroshima și Nagasaki, acolo unde, caz unic în istorie, pe care l-am dori definitiv astfel, bomba atomică și-a scos cu eficiență și în durată colții distrugerii. Se vorbește de pace pe străzi la New York, acolo unde războiul constituie pentru atît de mulți oameni o aventură teoretică și nimic mai mult. Se vorbește de pace în atîtea locuri pe glob. Se vorbește și se cere asigurarea ei.

Se vorbește și se acționează pentru a determina reducerea cheltuielilor militare, cu gîndul că banii economisiți vor trece din portmoneul ministerelor de apărare în visteriile dezvoltării, îndeosebi în țările cele mai sărace, rămase în urmă.

Se vorbește și se insistă că orice experiență nucleară să fie scoasă din planificările scrupuloase întocmite, pentru a întreprinde astfel furtunul de oxigen care alimentează perfecționarea armelor și stimulează continuarea cursei înarmărilor.

Se insistă pe nevoia de a organiza zone denuclearizate, cu gîndul că exemplul lor ar declanșa procesul dezvoltării și al extinderii armamentelor nucleare din orice parte a lumii.

Voci concertate de pe toate continentele se pronunță împotriva militarizării Cosmosului, locul unde, odată pătrunsă arma nucleară, poate angaja ambiții nebănuite de hegemonie și victorie finală.

În legătură cu aceasta trezește spaime perseverența americană în direcția „Războiului Stelelor”. Dezvoltarea de către S.U.A. a unei noi generații, a treia, de arme nucleare, ia în considerare, desigur, experiențe numeroase. De ordinul sutelor, probabil, pentru fiecare din ele. O spun autoritățile în materie, care denunță în același timp enormele sume înghițite fără rezerve de astfel de programe.

Marșurile păcii. O realitate fixată în memoria acestor zile cînd ne pregătăm de Armîndeni. Oprirea cursei înarmărilor și dezarmarea, și tot ceea ce ține de ele, constituie, în acest relaxant moment de primăvară, subiecte revendicative rostite cu voce tare în jurul globului.

Avem prea multă încredere în voința și puterea popoarelor ca să credem că nu vom atînge să trăim din imediați apropiere clipa cînd trompetii din toate zările își vor uni efortul pentru a anunța cu încetare: A năvălit pacca pe Pămînt!

NEAGU UDROIU ■

OMAGIUL PUBLICISTICII

„Pe deplin conștienți de marea răspundere ce ne revine prin statutul profesiei noastre de ziariști comunisti, ne angajăm solemn că nu vom precupeți nici un efort pentru a reflecta în paginile presei, în emisiunile de radio și televiziune faptele de muncă comunistă, mărețele realizări ale poporului nostru în dezvoltarea social-economică a patriei, în ridicarea României pe noi trepte, superioare de progres și civilizație, pentru a face din presă, așa cum ne-ai cerut în repetate rânduri, o tribună de afirmare a spiritului revoluționar, o imagine fidelă a muncii eroice pentru înfăptuirea istoricelor hotărâri ale Congresului al XIII-lea, a Programului partidului.”

Acest angajament solemn a fost exprimat în telegrama adresată conducătorului iubit al partidului și statului, tovarășului Nicolae Ceaușescu, de către participanții la simpozionul lucrătorilor din presă, radio și televiziune, desfășurat, la începutul săptămânii, sub titlul „65 de ani de glorioasă istorie, o operă măreață intrată în istorie”.

Inscris pe bogata agendă a manifestărilor consacrate glorioșului jubileu al făuririi partidului, simpozionul a dat expresie convingerilor că pentru ziarisții români reprezintă un titlu de onoare și o înaltă răspundere misiunea de a fi cronicari ai unei istorii de mari prefaceri revoluționare cunoscute de societatea românească în anii socialismului și îndeosebi în cele peste două decenii trecute de la Congresul al IX-lea, perioadă pe care națiunea noastră a numit-o cu legitimă mândrie patriotică „Epoca Nicolae Ceaușescu”.

Să ne fie permis să anticipăm, sperind că, miercuri seară, Steaua își va înscrie numele pe cel mai prețios trofeu al fotbalului european!

După punerea în temă de săptămâna trecută, vă propunem pentru azi, stimați cititori, alte câteva știri proaspete din tabelele celor două formații, Steaua București și C.F. Barcelona, ce-și vor disputa miercuri, 7 mai 1986, cu începere de la ora 20.15 (21.15 la noi), finala Cupei campionilor europeni, pe stadionul „Ramón Sánchez Pizjuán” din Sevilla. O vreme la concurență cu „Romareda” din Zaragoza și „Luis Cassanova” din Valencia, „Ramón Sánchez Pizjuán” a fost preferat de U.E.F.A. nu datorită capacității sale, 70 200 de locuri, din care 20 500 jos (a treia arenă a Spaniei, după „Nou Camp” din Barcelona și „Santiago Bernabéu” din Madrid), ci, datorită faptului că „a reușit să asigure condiții perfecte de securitate”. Cazoul măsoară 105 metri pe 66, fiind adică (ce zici, Lăcătuș?) mai larg decât în mod obișnuit. Ziarele spaniole care ne-au

Mult, mult succes Stelei la Sevilla!

parvenit vorbesc despre un interes extraordinar (stirnit și de Steaua) în jurul finalei C.C.E., specificând însă că nu andaluzii (Sevilla e capitala acestei provincii), ci catalanii (barcelonezii) vor constitui grosul publicului, scontându-se pe circa 40 000 de vizitatori la „la gran fiesta del fútbol europeo”.

Adăugând că brigada de arbitri francezi va fi alcătuită din Vautrot la centru, Delmer și Girard la linie (rezervă Swirog), ca observator U.E.F.A. figurând scoțianul Ernie Walkers, să pătrundem în intimitatea viitoarelor finaliste.

★

Înainte de ultima „repetiție generală”, programată la Rimnicu Vilcea (meciul de campionat cu Chimia a fost devansat pentru miercuri), Steaua a câștigat duminică, chiar în „Regie”, cu 2-1 în fața principalei sale urmăritoare Sportul studențesc. A fost un duel aspru, fără curtoazii (la ce-ar fi ajutat ele?!), din care Steaua a ieșit, pe merit, învingătoare, făcând un pas important, poate chiar decisiv, pe drumul păstrării titlului național. Evoluția de duminică a Stelei, în fața unui adversar în formă și puternic mobilizat, constituie un izvor în plus de optimism pentru Sevilla, elevii antrenorilor Jenei și Iordănescu (asistați de medicul Marcel Georgescu și de preparatorul fizic Florentin Marinescu) folosindu-se și de această ocazie pentru a demonstra (dacă mai era nevoie!) că alcătuiască nu doar cea mai reductibilă echipă românească a momentului, ci și una, fără exagerare, de talie continentală, îndreptățită să aștepte cu fruntea sus, fără complexe, confruntarea cu Barcelona. Prin calitățile ei, un fotbal direct, rapid, cursiv, gândit, deci modern, nu prin slăbiciunile adversarului, un Sportul aproape de turajă maximă, trebuie explicată această nouă izbândă a Stelei.

Revenind la finală, Steaua privește cu multă responsabilitate meciul de la Sevilla, care constituie o premieră pentru fotbalul nostru. Nu doar că secretarul clubului Steaua, Cristian Gață, a urmărit la Madrid finala Cupei Spaniei dintre Barcelona și Zaragoza, dar mai multe înregistrări video, din ac-

tuala ediție a C.C.E. precum și din campionat (întâlnirile cu Real Madrid, tur-retur, cu Atlético Bilbao), au servit jucătorilor noștri drept sursă de informații. Concluzia care s-a desprins din acest „studiu”, împărtășită nouă de fostul internațional Ion Alexandrescu, e limpede: „Barca” reprezintă un adversar redutabil, dar nu de neînfrânt! La acest punct de vedere subscrie întregă „familie” a Stelei, antrenorii, jucătorii, suportorii, cuvântul de ordine în „Gheneca” fiind unul singur: câștigarea trofeului!

Firește că, intrând pentru prima oară în istoria fotbalului românesc în finala Cupei campionilor europeni, Steaua a reușit o performanță deosebită, pentru care i se cuvin, socotind și maniera convingătoare în care a făcut-o, cele mai fierbinți felicitări. Dar dacă a fost frumos, poate fi și mai frumos, campioana noastră deținând șanse egale cu ale Barcelonei de a dobândi mult râvnitul trofeu. Dacă va lupta ca și până acum, unită, harnică, ambițioasă, dându-și seama că la sacrificiu, mobilizându-se exemplar, Steaua va putea câștiga la Sevilla. Dintr-un motiv cit se poate de simplu: pentru că ea, la valoarea pe care a atins-o, la forma pe care o are, nu-i cu nimic inferioară partenerii din finală. Ba am putea chiar să afirmăm, posedând suficiente elemente de comparație, că la ora de față fotbalul pe care îl practică Steaua e mai eficient și mai atrăgător decât cel al Barcelonei.

O ultimă știre: Steaua va pleca spre Sevilla luni dimineață, la bordul unui avion charter, urmând să locuiască la hotelul „Macarena”, situat la 4 kilometri de stadionul „Sánchez Pizjuán”.

★

După ce a pierdut, și încă la mare distanță, titlul de campioană Barcelona a pierdut simțită, 0-1 cu Zaragoza, și Cupa Spaniei! Atita vreme zimbitor, antrenorul (englez) Venables are, în aceste zile, tot mai multe motive de îngrijorare. Excelenți în returul cu Göteborg, când au fost numiți „cheile unei victorii magice” („las claves de una victoria magica”), „Sport - Barcelona” din 17 aprilie), poartarul Urruti

(pe care îl cheamă, de fapt, Urruticocchea) și virful Pichi Alonso (autorul celor 3 goluri) n-au dat cine știe ce satisfacție simțită. Dacă în privința lui Urruti, care a împlinit toțiși 34 de ani (la 17 februarie), Venables nu pare să aibă de ales, cu Pichi Alonso situația se complică, voci din anturajul clubului cerind înlocuirea lui cu scoțianul Archibald. Care însă nu e, se apără Venables, pe deplin refăcut după o mai veche accidentare. Acestor probleme i se mai adaugă una: absența mijlocasului Victor care, după un prim cartonaș galben în partida cu Sparta Praga, a primit în returul cu I.F.K. „la segunda tarjeta amarilla”, fiind suspendat pentru finală. Ca și Jenei, care nu-l va putea folosi pe Stoica (două cartonașe), Venables a rămas fără „o piesă” de bază socotind că Victor reprezintă alături de Urruti, Julio Alberto (27 de ani), Marcos (26), Calderer (27) și Carrasco (27), unul din cei 6 barcelonezi pentru Mexic. Egalitatea, deci, și la capitalul absenței, cu observația că și vest-germanul Schuster, celălalt „purător de cuvânt” al celorlor bleu-grena, nu prea se află de la un timp în apele lui.

Să nu ne facem însă iluzii: cu sau fără Archibald, chiar și lipsită de Victor (cel mai „galonat” dintre internaționali ei, 36 A), Barcelona rămâne un adversar de temut, care nu va precupeți nici un efort ca să-și treacă în palmares singurul trofeu european la care n-a avut acces, ratând (în 1960) prima ei finală, 2-3 cu Benfica, la Berna.

★

Tragem nădejde că Steaua, cu adevărat o echipă de nivel european, va ști să tempereze clanul Barcelonei și să-și impună legea, aducând fotbalului nostru nu doar satisfacția prezenței în finala C.C.E., ci și un mult, bucuria dobândirii cupei. Stă în puterile ei, mai zicem o dată, să transforme un vis frumos într-unul și mai frumos! Mult, mult succes! Cândind așa și sperind așa, ne declarăm purtătorii de cuvânt ai sutelor de mii de simpatizanți ai întreg fotbalului românesc, urindu-le fotbalistilor de la Steaua mult, mult succes în finala de la Sevilla!

OVIDIU IOANIȚOIA ■

Crește rolul Oltului în hidroenergetică

Pe cursul superior al Oltului au început lucrările de construcție la noul hidrocentral. În cadrul amplului program de amenajare hidroenergetică a Oltului, pe teritoriul județului Sibiu se vor construi 3 hidrocentrale la Arpaș, Scorei și Avrig, fiecare cu o putere instalată de 14,2 MW. Ele fac parte dintr-un proiect mai mare de amenajare a Oltului, în amonte de Avrig, care prevede construcția a încă trei hidrocentrale la Viștea, Voila și Venetia de Jos.

Se îmbogățește și zestrea hidroenergetică a Văii Sebeșului

Hidrocentralelor construite și puse în funcțiune în această zonă în ultimii ani, la Gilceag, Șugag și Petrești, li se va adăuga încă una. Cea de la Săsciori, județul Alba, la realizarea căreia constructorii hidroenergeticieni lucrează intens și care urmează să fie racordată sistemului energetic național până la finele acestui an.

Vești bune de la ceferiști

Odată cu intrarea în vigoare a noului mers al trenurilor, care urmează să aibă loc începând cu 1 iunie, se anunță și mărirea vitezei de circulație a trenurilor pe diferite trasee, posibilă datorită efectuării unor ample lucrări de modernizări pe distanțele respective. Altfel, astfel, că viteza va crește pe unele porțiuni ale magistralei Litoralului la 140 km/h, distanța București-Constanța urmând să fie străbătută de rapidul „Tomis”, spre exemplu, în numai 2 ore și 36 de minute. Viteza pe secția

Halta „23 August” — Budești va spori de la 65 la 80 km/h, pe secțiile Golești-Fusea, Ploiești Nord — Vălenii de Munte la 60 km/h, iar pe distanța Ciocani-Ialomita la 100 km/h față de 70 km/h până acum.

Confort

Pe principala arteră comercială a Alexandriei, strada Libertății, a fost dat recent în folosință un mare și modern magazin de prezentare și vânzare a mobilei și a altor articole (draperii, huse, perdele, mochetă, covoraie, corpuri de iluminat), oferindu-se astfel posibi-

luate și de alte întreprinderi cu profil similar din țară. Știrea ne-a făcut să ne amintim că a existat cândva, dacă memoria nu ne înșală, și o bere nealcoolizată pentru soferi. Și nu înțelegem de ce a fost atât de repede dată uitării.

Un gest frumos

Recent intrat în dotarea flotei noastre maritime comerciale, mineralierul „Baraolt” s-a înapoiat din prima sa cursă. La sosirea în portul Constanța, echipajul navei a avut plăcuta surpriză de a fi întâmpinat de o delegație venită special de la

grădini în stil japonez, vor spori zestrea, vegetală a stațiunii și bineînțeles vor întări renumele de stațiune-grădina de care se bucură Eforie Nord. A fost modernizat (adică au fost reînnoite mobilierul și instalațiile de tratament) complexul Delphin. Nici plaja nu a fost uitată: s-au amenajat cabine noi și s-au amplasat mai multe unități comerciale.

Instrucțiunile de folosire ale unor produse sint unele neinspirate. Iată o mostră descoperită de un confrate pitestean pe picururile de praf de copt venite de la Curtea de Argeș: „Pudra fin obținută se amestecă intim cu făina pregătită, apoi

ajutorul lucrărilor de la Observatorul astronomic al municipiului București.

Tezaur

În cadrul de expoziții „Comori din patrimoniul complexului muzeal Prahova” a fost deschisă expoziția „Tezaur”. În scopul unei mai bune cunoașteri de către publicul larg a valorilor deosebite păstrate în muzeul ploiestean, au fost expuse piese numismatice din aur și argint, tezaur monedare macedonene grecești, romane și dacice emisiuni monedare românești (sec. XIV-XVI), ordine românești și străine, medalii comemorative, podoabe și alte bijuterii antice și medievale, obiecte personale ce au aparținut unor personalități (R. V.)

ALEXANDRU ȘERBAN ■

LA OPERA ROMÂNĂ

În **RIGOLETTO** de Verdi, **vineri, 2 mai, orele 18,00**, sint programate, printre alții, Florin Georgescu, Vasile Martinou și Marina Mirea.

Simbătă, 3 mai, orele 18,00 în LILJACUL, de Strauss vor evolua Florin Diaconescu, Monica Teodorescu, Daniela Vlădescu, Constantin Gabor.

Matineul pentru copii de duminică, 4 mai, orele 11,00 prezintă micilor iubitori de muzică de operă o lucrare deosebit de îndrăgită de ei: **MOTANUL**. **INCĂLȚAT** de Cornel Trăilescu. Își dau concursul Daniela Vlădescu, Cristian Voineag, Dan Zancu, Pompei Hărășteanu.

Marți, 6 mai, orele 18,00. — **CARMEN** de Bizet cu Florin Farcas, Ruxandra Vlad și Dan Zancu.

Ultima oră

litatea, în special celor care se mută în casa nouă, să găsească într-un singur loc soluțiile cele mai bune pentru a-și aranja apartamentul. De altfel magazinul se cheamă „Confort”.

● La secția motoare navale a întreprinderii de construcții de mașini Reșița a intrat în probe de stand al doilea motor, cu o putere de 15 200 C.P., din familia K 8 70/150 cu consum redus.

Bere pentru diabetici

O surpriză pregătită pentru apropiatul sezon estival de întreprinderea de bere Constanța. În afară de tipurile „Mamaia”, „Litoral” și „Bucegi”, se va fabrica și o bere hipoglicemică pentru diabetici. Berea îmbuteliată în sticle de 500 ml va avea o etichetă și o capsulă distincte. Conținutul de zahăr al noului tip de bere va fi sub 1%. Ideea este, credem, excelentă și n-ar fi rău să fie pre-

poalele Carpaților, din comuna Baraolt, pentru a-i felicita.

● Teatrul muncitoresc Roman de pe lângă Casa de cultură a sindicatelor a prezentat în premieră spectacolul „Scene din viața unui bădaran” de Dumitru Solomon, în regia lui Dan Alexandrescu de la Teatrul Național din Tîrgu Mureș.

Eforie Nord își așteaptă oaspeții

Au și început să sosască primii turiști pe litoral. Și lucru firesc, stațiunile sint pregătite să-i primească în haină nouă. În numărul de astăzi vom face un popas la Eforie Nord. Aici, la 176 de hoteluri și vile, 3 popasuri turistice, 28 de restaurante, 8 pensiuni s-au făcut lucrări de modernizare și înalțări. Tot la Eforie Nord s-au amenajat 18 000 mp. de spații verzi, 8 000 de arbori și arbuști și peste 200 000 de flori, cărora urmează să li se adauge și două originale

se trece la prepararea aluatului”. Fără comentarii.

O casă într-o singură zi!

Cei care trec mai des prin satul Dămăcușeni din județul Maramureș, au observat un fapt ce vorbește de la sine despre hărnicia oamenilor de aici. Casele noi apar la Dămăcușeni într-o singură zi! Dimineața se lucrează la fundație, iar seara, dacă te abai pe acolo, îi găsești pe săteni lucrând deja la acoperiș.

● Pentru valorificarea superioară a materiei prime, la întreprinderea de mătase „Victoria” s-a realizat un nou tip de țesătură supraelastică de tip crep, din fire de poliester cu torsuni diferite.

● Chiar dacă strălucirea cometei Halley începe să scadă din această lună (nemaiputând fi văzută deci cu ochiul liber) ea mai poate fi observată, desigur, în funcție de condițiile meteorologice și de astroclimat, cu

Flacăra, Redacția: București, Piața Scintei 1, căsuța poștală 3312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scintei”. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESILA TELIA” — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64-66.